

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง

การศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF IMPLEMENTING THE ANTI-CORRUPTION
CURRICULUM OF UPRIGHT SCHOOL : THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION
COMMISSION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกัน
	การทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงาน
	คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดย	นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา
สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมภา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญซริกา บุณย์กิติ)

กิตติคุณกฤตการ สุขปัญญา : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF IMPLEMENTING THE ANTI-CORRUPTION CURRICULUM OF UPRIGHT SCHOOL : THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร. ผัสสรพรรณ ธนอมพงษ์ชาติ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต โรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 675 คน เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.29) เมื่อพิจารณาปัจจัยเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร สำหรับปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดตารางสอน และการจัดครูเข้าสอน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า การจัดบรรยายภาคในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การนิเทศติดตาม และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน 2) ระดับความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตน ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต 3) ผลการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้านร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ได้อย่างน้อย 64.9 ($p < .001$) โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เมื่อพิจารณาความสำเร็จเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้านร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรได้อย่างน้อย 57.9 ($p < .001$) และร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างน้อย 58.8 ($p < .001$)

สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิติดี

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6183809927 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEYWORD: curriculum success factors, curriculum implementation, Anti-Corruption Curriculum

Kittikhunkitsadakorn Sukpanya : FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF IMPLEMENTING THE ANTI-CORRUPTION CURRICULUM OF UPRIGHT SCHOOL : THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION. Advisor: Asst. Prof. PHASPHAN THANOMPONGCHART, Ph.D.

This research aimed to analyze the success factors for the Anti-Corruption Curriculum (ACC) implementation in exemplary upright schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC). The research population consisted of 225 exemplary upright schools under OBEC. There were 3 informants from each school including the director, assistant director of the Academic Department, and anti-corruption program teacher, resulting in the total of 675 informants. A questionnaire was used to collect the data, which were then analysed via the calculations of mean, percentage, and standard deviation as well as multiple regression analysis.

The results revealed that 1) The overall performance on the supposed factors for the success in the ACC implementation was at the highest level ($\bar{x} = 4.29$). When considering each aspect, it was found that the curriculum administration aspect had the highest average, followed respectively by the teaching and learning management aspect and the aspect of support and promotion for the curriculum implementation. Regarding the curriculum administration aspect, the morality and ethics of directors were found to have the highest average, sequentially followed by the teaching schedule management and the teacher allocation. Concerning the teaching and learning management aspect, it was found that the extra-curricular activities about morality and ethics had the highest average. This was followed by the curriculum study and analysis and the preparation of learning management plans, consecutively. As for the aspect of support and promotion for the curriculum implementation, the findings revealed that the establishment of school atmosphere had the highest average, followed by the curriculum supervision and the participation of parents and communities. 2) The overall success in the ACC implementation was at the highest level ($\bar{x} = 4.26$). When considering each success aspect, the student achievement according to the course had the highest average, followed by the desirable character. In terms of the student achievement, it was found that the student knowledge and understanding had the highest average, followed by the student performance. In terms of the desirable character, it was shown that the awareness of the anti-corruption importance had the highest average, followed respectively by the civic duty conformability and social responsibility and the STRONG characteristics with corruption resistance. 3) In regard with the prediction for success in the ACC implementation, it was found that the three aspects of supposed factors together accounted for 64.9% of the variance in the implementation success ($p < .001$). The most important predictor was the teaching and learning management aspect, followed by the curriculum administration aspect and the aspect of support and promotion for the curriculum implementation. When considering each success aspect, all three aspects of supposed factors together accounted for 57.9% of the variance in the success in the student achievement ($p < .001$) and 58.8% of the variance in the success in the desirable character ($p < .001$).

Field of Study: Supervision and Curriculum Development Student's Signature

Academic Year: 2020 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุดรุ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ประสิทธิ์ประสาทวิชาที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือที่ดี แก่ไขข้อบกพร่อง ทั้งในด้านวิชาการและข้อคิดในการดำเนินชีวิต ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ปัญญา อัครพุทธพงศ์ ที่กรุณาให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานวิจัยและประสิทธิ์ประสาทวิชา ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมมาภา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชริกา บุลภักดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อเสนอแนะและความช่วยเหลือที่ดี ในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์ ดร.ระพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์ และนาง แสงดาว ผมงาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้แนวคิดและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในงานวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต โรงเรียนสุจริตต้นแบบในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ดร.ภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง และ ดร.จักรพงษ์ วงศ์อ้าย คณะทำงานโรงเรียนสุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์การดำเนินงานของโรงเรียนสุจริตต้นแบบจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทั้งในด้านทักษะ วิชาการและทักษะการใช้ชีวิต

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ร้อยเอก สมชาย สุขปัญญา นางสมพิศ สุขปัญญา บิดา มารดา นายปัญญา สุขปัญญา นางสาวพัชรา สุขปัญญา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ ที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณเพื่อน ๆ และเพื่อนร่วมงานที่คอยให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ขอบเขตด้านประชากร.....	5
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 ความหมายของหลักสูตร.....	11
ตอนที่ 2 องค์ประกอบของหลักสูตร.....	13
ตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้.....	19
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้.....	42

ตอนที่ 5 หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต	92
ตอนที่ 6 โรงเรียนสุจริตต้นแบบ	98
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	102
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	105
ประชากรและผู้ให้ข้อมูล	105
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
การเก็บรวบรวมข้อมูล	107
การวิเคราะห์ข้อมูล	107
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	108
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	111
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	112
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำ หลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายปัจจัย	113
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม	127
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน	128
ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตร การป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	133
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	141

1. สรุปผลการวิจัย.....	141
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	149
3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	156
บรรณานุกรม.....	158
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	165
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	167
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	172
ภาคผนวก ง ตารางวิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้.....	186
ประวัติผู้เขียน.....	192

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	97
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	111
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำ หลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	112
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัย ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร	113
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัย ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	117
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัย ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้ หลักสูตร	124
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม ..	127
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียนตามหลักสูตร	128
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกัน การทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	130
ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริต ต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	133

ตารางที่ 11 ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	134
ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม.....	135
ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม.....	135
ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร.....	136
ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร.....	137
ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	138
ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	138
ตารางที่ 18 วิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้.....	187

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 8

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร..... 17

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของหลักสูตร..... 19

ภาพที่ 4 คุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต..... 99

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากผลการวัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index : CPI) ปี 2557 และปี 2558 ประเทศไทยได้คะแนนการประเมิน 38 คะแนน ในปี 2559 ประเทศไทยได้คะแนนการประเมิน 35 คะแนน และในปี 2560 ประเทศไทยได้คะแนนการประเมิน 37 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2562) แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560- 2564) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” และมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่เป็นรากฐานในการปรับฐานความคิดของคนในสังคมไม่ให้เกิดพฤติกรรมกรรมการทุจริตคือยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2560) ได้กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมได้ และกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกลยุทธ์คือการพัฒนาหลักสูตร บทเรียน การเรียนการสอน การนำเสนอ และรูปแบบการป้องกันการทุจริตตามแนวคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมในทุกระดับ โดยการกำหนดการพัฒนาหรือการปรับปรุงมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพต้องมีการประกาศใช้อย่างจริงจัง ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตโดยเริ่มปลูกฝังนักเรียนตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG/จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต พลเมือง

และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ให้สถานศึกษาทุกแห่งนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยเริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 และดำเนินการภายใต้โรงเรียนสุจริต

โรงเรียนสุจริต เรียกชื่อเต็มว่า โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต โครงการโรงเรียนสุจริตเริ่มดำเนินการตั้งตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการในปีแรกเป็นโรงเรียนสุจริตต้นแบบ จำนวน 225 โรงเรียน ซึ่งคัดเลือกโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาเป็นโรงเรียนทดลองเขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียน ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริตต้นแบบ” และผ่านการประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านวิชาการ เป็นการดำเนินการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมให้นักเรียนให้พัฒนาตนเองตามคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต โดยจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลาย และประเมินผลนักเรียนแล้วนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต พร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศภายในและให้บริการด้านวิชาการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มาตรฐานด้านงบประมาณ เป็นการดำเนินงานด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ อย่างมีส่วนร่วม ประหยัด คุ่มค่า มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มาตรฐานด้านบุคคล เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจ ดูแลการรักษาสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของบุคลากร ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากร มาตรฐานด้านบริหารทั่วไป เป็นการจัดการบริการด้านอาคารสถานที่แก่ครู นักเรียน และชุมชน โดยจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย พร้อมทั้งดูแลบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่างๆ ให้อยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งานและเอื้อต่อการเรียนรู้ และมาตรฐานด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ เป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาผู้บริหาร ครู นักเรียน ตามคุณลักษณะของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกัน การทุจริต” ที่ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนเป็น

สังคมที่สุจริต ไม่คอร์รัปชัน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยโรงเรียนต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวทางและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียนพร้อมทั้งต้องรายงานผลการประเมินและร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับโรงเรียนและระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำแนวทางที่หลากหลายไปพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความโปร่งใส มีความพร้อมรับผิด คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน เกิดวัฒนธรรม คุณธรรมในองค์กร และคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน อันส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียงและจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากผลการดำเนินงานของโรงเรียนสุจริตระยะที่ 2 และ 3 ที่ผ่านมาพบว่าผู้บริหารและครูบางโรงเรียนยังไม่ตระหนักในบทบาทหน้าที่การขับเคลื่อนโรงเรียนสุจริตให้เป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริตที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2559) ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ไมตรี สุวรรณไตรย์ (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านโพนงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการสร้างคุณธรรมนักเรียน ภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริตอยู่ในระดับน้อย นักเรียนบางคนขาดทักษะกระบวนการคิด คุณธรรมด้านการมีวินัย ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านจิตสาธารณะยังไม่สามารถปลูกฝังลักษณะนิสัยของนักเรียนให้เกิดความยั่งยืนได้ นอกจากนี้งานวิจัยของ พรทิพย์ ไชยมงคล (2560) เรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานในโครงการโรงเรียนสุจริตกลุ่มโรงเรียนเชิงคำ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานในโครงการโรงเรียนสุจริตด้านการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาพัฒนาพฤติกรรมสุจริตของนักเรียนนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินการโครงการของสถานศึกษาที่ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินงานโครงการของสถานศึกษาทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะมีวินัย และการดำเนินงานโครงการของสถานศึกษาทำให้เกิดหลักธรรมาภิบาล

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ทำให้แนวคิด รูปแบบลายลักษณ์อักษรทั้งหลายที่วางไว้นำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ โดยทั่วไปมี 3 ขั้นตอนคือ การวางแผนการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร และการติดตามกำกับดูแลการใช้หลักสูตร (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2561) ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะอยู่ในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้นี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559) แม้หลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใด หากว่าการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไป อย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ดีพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุวรรณนิ ยะหะกร, 2553) ในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จมีตัวปัจจัยหลายปัจจัย ดังเช่นงานวิจัย ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้นำเสนอปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนา และใช้หลักสูตรในระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายโดยมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การมี ส่วนร่วม การมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบกำกับตรวจสอบ คุณภาพที่ดี และจากรายงานวิจัยนาร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) พบว่าความรู้ความเข้าใจของบุคลากร การนิเทศติดตาม เวลาและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการนำหลักสูตรไปใช้

จากความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความ จำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ โดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จจากโรงเรียนสุจริตต้นแบบ เพื่อให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของ หลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยที่นำมาศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 183 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 42 โรงเรียน

2. ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน หลักสูตรการป้องกันการทุจริต นักเรียน และผู้ปกครอง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) สุวรรณียะหะกร (2553) ประไพพร อุทธิยา และเจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม (2553) ปราณี สังขะตะววรรณ และรัชชัยย์จิรฉายากุล (2553) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556) วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2561) สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561) โดยสรุปเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร

- การเตรียมบุคลากร
- การจัดตารางสอน
- การจัดครูเข้าสอน
- บริบททางสังคม
- คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร

2. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

- การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร
- การออกแบบหน่วยการเรียนรู้
- การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- สื่อการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผลผู้เรียน
- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

- การนิเทศติดตาม
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
- การจัดบรรยากาศในโรงเรียน

ความสำเร็จของการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ โดยใช้ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร
 - ด้านความรู้ความเข้าใจ
 - ด้านการปฏิบัติ
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
 - ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
 - ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 - ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรอบแนวคิดหลักจึงประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตร การป้องกันการทุจริตไปใช้ และความสำเร็จในการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา (2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) สุวรรณีย์ ยะหะกร (2553) ประไพพร อุทธิยา และเจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม (2553) ปราณี สังฆะตะวรรธน์ และธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2553) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงค์ (2556) วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2561) สิทธิพล อาจินทร์ (2561) ที่ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร

- การเตรียมบุคลากร
- การจัดตารางสอน
- การจัดครูเข้าสอน
- บริบททางสังคม
- คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร

1.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

- การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร
- การออกแบบหน่วยการเรียนรู้
- การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- สื่อการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผลผู้เรียน
- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม

1.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

- การนิเทศติดตาม
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
- การจัดบรรยากาศในโรงเรียน

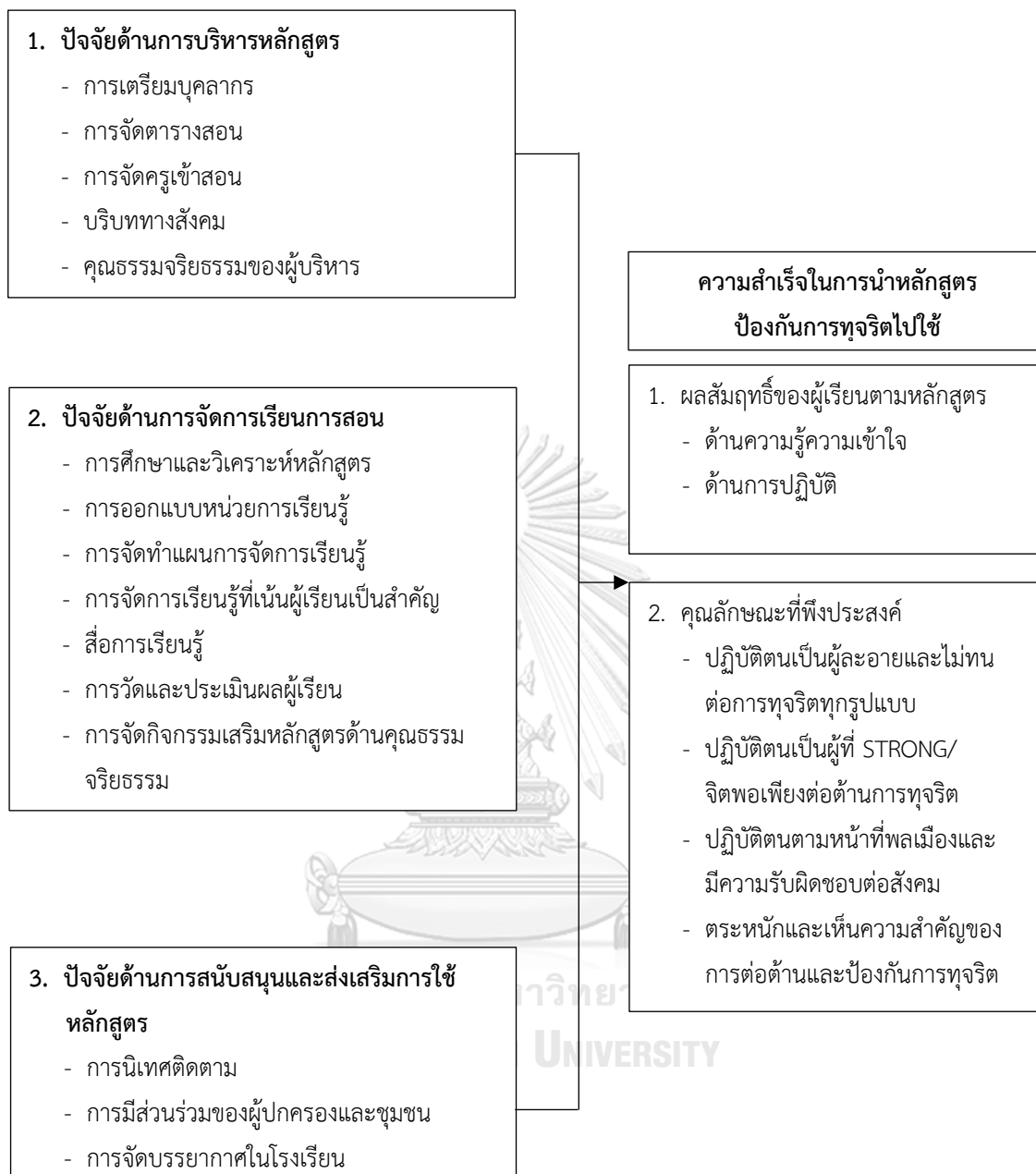
2. ความสำเร็จของการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ โดยใช้ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร

- ด้านความรู้ความเข้าใจ
- ด้านการปฏิบัติ

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
- ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
- ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
- ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการสนับสนุนและ

ส่งเสริมการใช้หลักสูตร และส่งผลต่อความสำเร็จคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงาน การบริหารจัดการ ของโรงเรียนหรือฝ่ายบริหารต่างๆ ในการจัดกิจกรรม และสภาพแวดล้อม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การเตรียมบุคลากร การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน บริบททางสังคม คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร

1.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ ในชั้นเรียนประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผู้เรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การนิเทศติดตาม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และการจัดบรรยากาศในโรงเรียน

2. ความสำเร็จในการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ หมายถึง ผลจากการดำเนินงาน ในการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ ทั้งด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร สามารถวัดความสำเร็จที่เกิดจากตัวผู้เรียนได้ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ ส่วนรวม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมือง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลสัมฤทธิ์ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ ความสามารถคิดแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง การปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการ ทุจริตทุกรูปแบบ การปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต การปฏิบัติตนตาม หน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้าน และป้องกันการทุจริต

3. **โรงเรียนสุจริตต้นแบบ** หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกมาเป็นโรงเรียนทดลองเขตพื้นที่ละ 1 โรงเรียน ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริตต้นแบบ” และผ่านการประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านวิชาการ มาตรฐานด้านงบประมาณ มาตรฐานด้านบุคคล มาตรฐานด้านบริหารทั่วไป และมาตรฐานด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ สามารถนำตัวปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จไปใช้ในการกำหนดบทบาทให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น

- ตอนที่ 1 ความหมายของหลักสูตร
- ตอนที่ 2 องค์ประกอบของหลักสูตร
- ตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้
- ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้
- ตอนที่ 5 หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต
- ตอนที่ 6 โรงเรียนสุจริตต้นแบบ
- ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความหมายของหลักสูตร

คำว่า “หลักสูตร” ใช้ในความหมายภาษาอังกฤษคือ “Curriculum” คำนี้มีมาจากภาษาละตินว่า “Currere” แปลว่า “the course to run” หมายถึง เส้นทางที่ต้องวิ่งไป และคำว่า “Currere” ได้ถูกนำมาใช้ก่อนคริสต์ศักราชประมาณร้อยกว่าปี ซึ่งนักการศึกษาในสมัยนั้นไม่เคยคิดมาก่อนว่า ลู่หรือทางวงรีรูปไข่ที่ใช้แข่งรถเทียมม้าในสมัยโบราณจะกลายมาเป็นศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และใช้อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2561) ความหมายของ “หลักสูตร” นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้วิเคราะห์ความหมายของหลักสูตรพบว่า ความหมายที่แคบของหลักสูตรคือ วิชาที่สอน ส่วนความหมายที่กว้างของหลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อพิจารณาความหมายของหลักสูตรแบบกว้างจะมีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องมีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับสังคมข่าวสาร ซึ่งเป็นสังคมของการเรียนรู้ มีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยความสะดวกที่สถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถจัดได้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

มาลินี บุญยรัตพันธุ์ (2558) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน หลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2559) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรออกเป็นสองนัย คือ ความหมายในวงแคบ หลักสูตร คือ วิชาหรือเนื้อหาที่สอน ความหมายในวงกว้าง หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้แก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) สรุปว่าหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายซึ่งเป็นแนวทางสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เขามีคุณลักษณะตามที่คาดหวังไว้

นิรมล ศตวุฒิ (2560) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรออกเป็น 2 แนวทาง คือ หลักสูตรที่รวมของเนื้อหาวิชาที่วางแผนไว้ ในแง่นี้หมายถึง รายวิชาที่ออกแบบไว้สำหรับสอนผู้เรียนซึ่งเนื้อหาจะมีทั้งเนื้อหาที่เป็นความรู้ เป็นกระบวนการ และเป็นทักษะ โดยเน้นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาและมีการวัดผลหลังการสอน และหลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่สถานศึกษาเป็นผู้นำทางให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรในความหมายนี้ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่สถานศึกษารับผิดชอบจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะประสบการณ์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่เขียนไว้หรือไม่ก็ตาม ในแง่นี้หลักสูตรจะประกอบด้วยทั้งเนื้อหาความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา แม้ว่าประสบการณ์นั้นจะไม่ได้วางแผนไว้ก่อนในเอกสารหลักสูตรซึ่งเรียกว่าเป็นหลักสูตรซ่อนเร้น หรือหลักสูตรแอบแฝง

ชวลิต ชูกำแพง (2561) หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2561) หลักสูตร หมายถึง การคัดสรรมวลประสบการณ์และกิจกรรมสำคัญที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของพลเมือง องค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อจัดให้กับเยาวชนทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และมีความพร้อมในการเป็นพลโลกที่มีความเข้มแข็งและพึงประสงค์

ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2561) ให้ความหมายของหลักสูตรแบ่งออกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ความหมายของหลักสูตรตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กระบวนการทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถ้าเป็นระดับอุดมศึกษา หลักสูตรจะหมายถึงเนื้อหาสาระที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เช่นกัน

รัตนะ บัวสนธ์ (2562) เอกสารที่ครอบคลุมมวลวิชา เนื้อหาสาระใดๆ ที่ทางสถาบันการศึกษา จัดเตรียมไว้เป็นแผนหรือโปรแกรมตามลำดับสำหรับให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ในระดับการศึกษาหนึ่งๆ ความหมายของหลักสูตรในที่นี้จึงมุ่งหมายถึงหลักสูตรที่จัดทำเป็นเอกสาร เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือกำกับแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา

จากความหมายของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ ทั้งหมดที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรนับว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตร สมบูรณ์และเห็นโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล (2555) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการ ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของหลักสูตร เพราะจุดหมาย ของหลักสูตรจะเป็นแนวทางในการพิจารณาเนื้อหาสาระและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับ ผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนับเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นต้นแรกของการพัฒนาหลักสูตร โดยทั่วไปโครงสร้างของจุดมุ่งหมายมี 2 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายในส่วนที่เป็นเนื้อหา

2. การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการหลังจากได้มีการวิเคราะห์ จุดหมายของหลักสูตรแล้ว ดังนั้นในขั้นตอนนี้จึงเป็นการนำกรอบของเนื้อหาที่ปรากฏในจุดหมาย

ด้านเนื้อหา มาขยายให้เห็นรายละเอียดของเนื้อหามากยิ่งขึ้น แล้วจึงนำเสนอเป็นคำอธิบายรายวิชา ทั้งนี้ การพิจารณาเลือกเนื้อหาจะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะ และระดับความสามารถของผู้เรียนด้วย

3. ชี้นำหลักสูตรไปใช้ นับเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพราะจุดหมายปลายทางของหลักสูตรคือ การเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียน โดยครูสังคมศึกษาเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด在这一ขั้นตอนนี้

4. การประเมินหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะขั้นตอนการประเมินหลักสูตร เพราะผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2559) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย หลักการ คือ คุณสมบัติหรือแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร “หลักการ” จะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้นๆ จัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งจะกำหนดไว้ในเชิงปรัชญาของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นความคาดหวังของหวังของหลักสูตรว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนั้นๆ จะมีคุณลักษณะอย่างไร ควรมีพฤติกรรมอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายจึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความสามารถและทักษะต่างๆ

2. เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน เนื้อหาวิชาเปรียบเสมือนสื่อหรือเครื่องนำพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชาอาจจัดเป็นกลุ่มวิชา หมวดวิชา หรือรายวิชาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและความเหมาะสมในการจัดทำหลักสูตร เวลาเรียน คือ ส่วนที่กำหนดว่าหลักสูตรนั้นต้องใช้เวลาศึกษาทั้งหมดกี่ปี แต่ละปีต้องเรียนกลุ่มวิชาหรือรายวิชาอะไรบ้าง ร้อยละเท่าไร ในแต่ละสัปดาห์ต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เป็นเวลาเท่าไร

3. การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้บริหารและครูนำไปปฏิบัติให้เกิดผลแก่ผู้เรียน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 3 ประการ

3.1 การแปลงหลักสูตรสู่การสอน ได้แก่ การจัดทำเอกสารหลักสูตรวัสดุหลักสูตร และอุปกรณ์การสอนที่ต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตัวอย่างเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน แบบฝึกทักษะ หนังสืออ่านประกอบ ฯลฯ

3.2 การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น วัสดุหลักสูตร เอกสารหลักสูตร การจัดอบรมบุคลากรทั้งผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งการเตรียมอาคาร สถานที่ ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้พร้อมที่จะรองรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3.3 การสอน เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมความรู้ให้ผู้เรียน จุดหมายปลายทางของกระบวนการสอนคือทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การสอนถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ หากไม่มีการสอน หลักสูตรแม้จะกำหนดไว้อย่างดีเลิศเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มุ่งหวังได้

4. การประเมินผล เป็นกระบวนการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับหลักสูตร 2 ลักษณะคือ

4.1 การประเมินผลการเรียน เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน และการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

4.2 การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการผลิต และผลกระทบของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา และความต้องการทางสังคม จากคำอธิบายดังกล่าวสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

นิรมล ศตวุฒิ (2560) กล่าวว่า ในการจัดทำหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระดับใดก็ตาม จะต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรตามองค์ประกอบหลักที่สำคัญขาดไม่ได้ ดังนี้

1. หลักการ เป็นเป้าหมายปลายทางของหลักสูตรนั้น จะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้นๆ จัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งจะกำหนดไว้ในลักษณะเชิงปรัชญาของหลักสูตร

2. จุดมุ่งหมาย แสดงความคาดหวังของหลักสูตรว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรนี้แล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไร

3. จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาและรายวิชา ระบุเฉพาะเจาะจงถึงคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเรียนจบแต่ละกลุ่มวิชา และแต่ละรายวิชา

4. โครงสร้างของหลักสูตร แสดงภาพรวมของทั้งหลักสูตรว่าได้จัดเนื้อหาและประสบการณ์ของหลักสูตรในลักษณะใดหรือรูปแบบใด สัดส่วนของเนื้อหาและประสบการณ์ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างไร ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน แสดงการแบ่งเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่ละเนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ และเวลาโดยรวมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดหลักสูตร

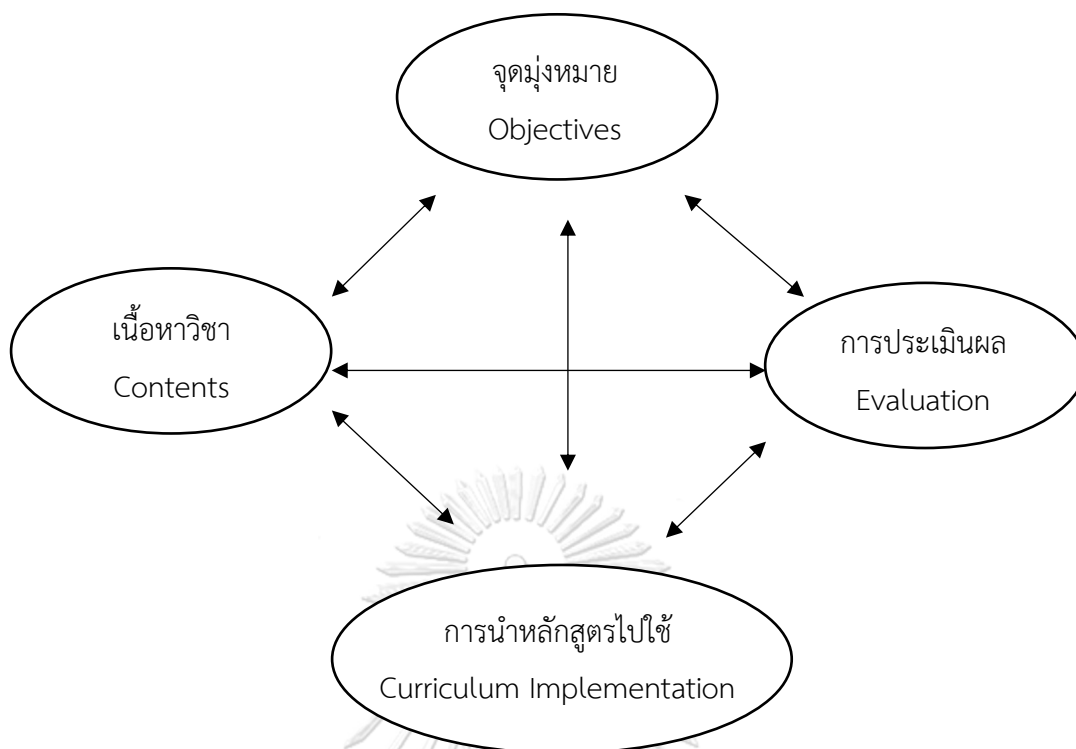
5. เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหาความรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการได้ลงมือทำหรือปฏิบัติ

6. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ต่างๆ

7. แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยแนวทางหรือวิธีการวัดผล ประเมินผลว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์รายวิชา จุดประสงค์กลุ่มวิชา และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วหรือยัง รวมถึงระยะเวลาการประเมินผล และเกณฑ์การจบหลักสูตร

8. แนวทางการใช้หลักสูตร ให้คำแนะนำแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้ใช้ หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2561) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การกำหนดสาระขององค์ประกอบ ทั้ง 4 ส่วนของหลักสูตรนั้น จำเป็นต้องให้องค์ประกอบแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและมีผล ต่อเนื่องกัน โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งต้องพิจารณาว่าการศึกษาของแต่ละ ระดับนั้นคุณสมบัติที่ต้องการเน้นเป็นอย่างไร มีข้อเหมือนหรือต่างกันในส่วนใดบ้าง เมื่อกำหนด คุณสมบัติของผู้เรียนแต่ละระดับในหลักสูตรแล้วต้องพิจารณาต่อไปว่าเนื้อหาสาระของวิชาที่ต้องจัด ให้ผู้เรียนได้ศึกษาในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตามที่ต้องการเน้นนั้น มี อย่่างไรบ้าง การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรจัดในรูปแบบ ใด และวางรูปแบบดำเนินการวัดผลไว้อย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตร ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้แล้วต้องมีการวัดและประเมินผลว่าการนำหลักสูตรไปใช้นั้นบรรลุผล ตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่เพียงใด จากการประเมินผลนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตรซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบแต่ละส่วนของหลักสูตร ดังนั้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและมีผลต่อเนื่องกันซึ่งสามารถ นำเสนอในภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร
ชรินทร์ มั่งคั่ง (2561).

นอกจากนี้ รัตนะ บัวสนธ์ (2562) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 5 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปรัชญาหรือหลักการของหลักสูตร หมายถึง ส่วนที่บ่งบอกถึงความเชื่อเบื้องหลัง ซึ่งเป็นที่มาของหลักสูตรนั้น หรือความคาดหวังเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีต่อสังคมชุมชนนั้นๆ แลข้อกำหนดพื้นฐานของหลักสูตรดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หมายถึง ส่วนที่ระบุถึงความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่หลักสูตรมุ่งหวังให้เกิดขึ้น ภายหลังจากผู้เรียนได้ทำการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ จบสิ้นแล้ว โดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใดๆ ก็ตามมักจะครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านของผู้เรียนที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้น คุณลักษณะทั้ง 3 ด้านก็คือ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ซึ่งจะมุ่งเน้นด้านใดมากกว่ากันก็ขึ้นอยู่กับเป็นหลักสูตรประเภทใด

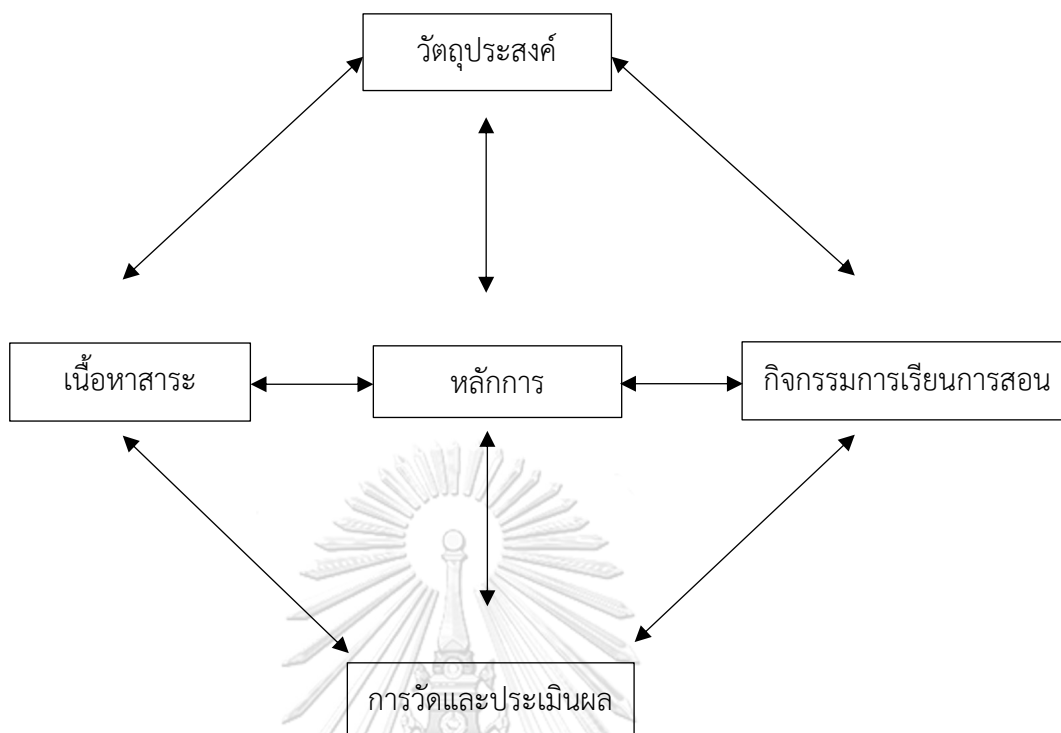
3. เนื้อหาสาระ คือ ส่วนที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ซึ่งอาจกำหนดเป็นกลุ่มสาระหรือเป็นรายวิชาแบ่งเนื้อหาแยกย่อยตามหัวเรื่องใหญ่หัวเรื่องย่อย และจัดเรียงตามลำดับเนื้อหาที่ง่ายไปสู่ที่ยากขึ้นตามลำดับ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับช่วงวัยของกลุ่มผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนนี้จะระบุถึงเทคนิควิธีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระความรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระนั้นๆ ได้ง่ายขึ้น หรือระบุถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องการกระทำ หรือลงมือปฏิบัติในการเรียนรู้เนื้อหาสาระหนึ่งๆ หรือกล่าวง่ายๆ ว่า ส่วนนี้ของหลักสูตรคือส่วนที่ระบุถึงสิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องปฏิบัติ

5. การวัดและประเมินการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการและเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในเนื้อหาสาระหนึ่งๆ ว่าควรจะใช้วิธีใด หรือเครื่องมือวัดผลแบบใด จึงจะเหมาะสม รวมทั้งแนวทางเกี่ยวกับการตัดสินผลการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระนั้นๆ อีกด้วย

ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นองค์ประกอบเหล่านี้จำเป็นต้องพิจารณาให้มีความสอดคล้องรับกันอย่างสมเหตุสมผล เช่น เมื่อเนื้อหาสาระเป็นเช่นนี้ควรจัดกิจกรรมแบบใด และควรใช้เทคนิควิธีการวัดและประเมินการเรียนรู้อย่างไรจึงจะสอดคล้องกัน ฯลฯ

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของหลักสูตร
รัตนะ บัวสนธิ์ (2562).

ตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้

3.1 ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้

รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ (2557) ให้ความหมายการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นับแต่ การเตรียมบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียน

กัญฐิกา เกศานุช (2558) ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการนำ หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปสู่การปฏิบัติจริง อีกทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีบทบาทต่อการนำหลักสูตรไปใช้ มีทั้งผู้บริหารและครู ซึ่งครูสามารถนำหลักสูตร ไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2559) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำหลักสูตรที่ได้ออกแบบไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยครูจัดทำการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2559) ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำเอาหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามขั้นตอนเสร็จแล้วไปทดลองใช้สอนกับผู้เรียน ประสิทธิภาพของหลักสูตรขึ้นอยู่กับคณะครูที่สอน ถ้ามีความมุ่งมั่นในการสอนแบบบูรณาการและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม จะทำให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี และในการใช้หลักสูตรนั้น อาจจะต้องมีการยืดหยุ่นเนื้อหาสาระหรือวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนด้วย

กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2560) ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการแปลงหลักสูตรซึ่งอยู่ในรูปของแผน แนวทาง และหรือเอกสารไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ซึ่งเป็นมิติด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนภารกิจอื่นๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้

นิรมล ศตวุฒิ (2560) ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ นำหลักสูตรไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หรือสภาพการณ์จริง

สิทธิพล อาจอินทร์ (2561) ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง กล่าวคือ เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นับแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้หมายถึง การนำหลักสูตรที่ได้ออกแบบไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยมีครูเป็นผู้ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการจัดการเรียนการสอน วัดและประเมินผลผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.2 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ต้องอาศัยกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้การนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จสูงสุด นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

สุวรรณีย์ ยะหะกร (2553) กล่าวว่ากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะเป็นการนำอุดมการณ์ จุดหมายของหลักสูตรไปสู่ผู้เรียน และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง โดยกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ การบริหารและบริการหลักสูตร การติดตาม และการประเมินผลการใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้มี 2 ลักษณะ ลักษณะแรก เป็นการเตรียมการเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ เรียกว่าเป็นการศึกษานำร่องก่อนประกาศใช้หลักสูตรทั่วประเทศ และลักษณะที่สอง เป็นการเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยมีการเตรียมการที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร จัดปฐมนิเทศ ประชุมชี้แจง ประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการนำหลักสูตรไปใช้ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร และเตรียมการประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. การบริหารและจัดการหลักสูตร เป็นงานสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งกลุ่มผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้ใช้หลักสูตรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงและให้ความสำคัญกับรายละเอียดของการบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอน และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3. การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตร โดยปกติการติดตามการใช้หลักสูตรจะอยู่ในรูปแบบของการนิเทศติดตามดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือผู้ใช้หลักสูตร ส่วนการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้คือการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นผลการทำงานของครู ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรและผลการเรียนรู้ของนักเรียนภายหลังการใช้หลักสูตร

จันตรี คุปตะวาทีน และบัญชา แสนทวี (2555) กล่าวว่ากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นภารกิจหนึ่งของการบริหารจัดการหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นการใช้หลักสูตร ขั้นการประเมินผล และขั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยภารกิจสำคัญหลายประการ ได้แก่ การจัดทำเอกสารหลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การปฐมนิเทศผู้เกี่ยวข้อง การอบรมผู้เกี่ยวข้อง การจัดเตรียมคณะวิทยากรและแหล่งวิทยาการ เป็นต้น
2. ขั้นการใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง ครูเป็นบุคคลสำคัญในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นอย่างดี
3. การประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งผลจากการประเมินจะช่วยให้การปรับปรุงการใช้หลักสูตรทั้งในขณะที่ยังดำเนินการสร้าง และหลังจากนำไปใช้แล้ว เป็นการให้ข้อมูลสำหรับการสร้างการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หลักสูตรจะช่วยให้การใช้หลักสูตรนั้นๆ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อีกทางหนึ่ง กิจกรรมที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์วิชาการ การจัดตั้งศูนย์แนะแนว และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สิริวรรณ ศรีพหล (2555) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาไปใช้ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะการนำหลักสูตรใหม่มาแทนหลักสูตรเดิมต้องมีการเตรียมการเป็นอย่างดี ในขั้นนี้ผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีการนำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่พัฒนาแล้วมาพิจารณาเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้ววางแผนการจัดการศึกษาอย่างเป็นลำดับ ดังนี้
 - 1.1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูสังคมศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง ให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร โดยเน้นสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ประโยชน์ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีบทบาทอย่างไร เป็นต้น
 - 1.2 การเตรียมบุคลากร การอบรมครูสังคมศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติเมื่อมีการใช้หลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะแนวทางการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการกำหนดวิธีการวัดและสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล
 - 1.3 การจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอนประกอบการนำหลักสูตรสังคมศึกษาไปใช้ วัสดุการเรียนการสอนสังคมศึกษา หมายถึง เอกสาร วัสดุ หรือเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งในด้านการวางแผน การจัดการเรียนรู้

การดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครู และการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยทั่วไปครูสังคัมศึกษาต้องใช้วัสดุสารการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา เพื่อเตรียมหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ ครูจะต้องทำความเข้าใจหลักสูตร จุดมุ่งหมายของวิชาสังคัมศึกษา รวมทั้งเนื้อหาสาระในรายวิชาที่จะสอน วัสดุสารการเรียนการสอนสังคัมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารประกอบหลักสูตร และเอกสารประกอบการค้นคว้าหรืออ้างอิง

2. ขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยครูจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคัมศึกษา ครูสามารถใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โดยใช้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูจะต้องเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละสาระ ซึ่งวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนวิชาสังคัมศึกษา ได้แก่ วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน วิธีสอนโดยการแก้ปัญหา วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนโดยแสดงบทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม วิธีสอนโดยการศึกษาออกสถานที่ เป็นต้น

เมื่อเลือกวิธีสอนแล้ว ครูสังคัมศึกษาจึงจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยระบุรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนของวิธีสอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งคือ ขั้นตอนการวัดและประเมินผล ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินสัมฤทธิผลด้านการเรียนการสอนของนักเรียน และการประเมินผลหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรวิชาสังคัมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุทิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2556) ได้กำหนดกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และการประเมินการใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวางแผนการใช้หลักสูตร เป็นการเตรียมการให้มีความพร้อมด้านต่างๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การวางแผนเตรียมการด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม การวางแผนเตรียมความพร้อมของครู การวางแผนนิเทศกำกับติดตาม และการวางแผนประเมินการใช้หลักสูตร

2. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เริ่มจากการศึกษาหลักสูตร เอกสารประกอบคู่มือครู ความพร้อมของครูและบุคลากร ผู้เรียน การจัดตาราง

การสอน การจัดครูเข้าสอน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนแหล่งวิทยาการ การจัดสภาพแวดล้อม และการวัดประเมินผลผู้เรียนของสถานศึกษา

3. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร เป็นการวางแผนนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนที่ชัดเจน มีการจัดสายงานบริหาร การสร้างระบบและรูปแบบนิเทศกำกับติดตาม การสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม การเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศกำกับติดตาม การส่งเสริมให้ครูเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การกระตุ้นให้ครูออกแบบการสอน การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีรูปแบบหลากหลาย และทันสมัย การสนับสนุนให้ครูมีทักษะในการสื่อสารและสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสนับสนุนให้ครูประเมินผล การเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และการรายงานผลการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร

4. การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการในการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตร มีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การกำหนดเกณฑ์การประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการประเมิน

นิรมล ศตวุฒิ (2560) กล่าวว่ากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ควรจะเริ่มโดยการใช้กลวิธีหลายรูปแบบในการกระตุ้นผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครูให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้เข้าใจเจตนารมณ์ของหลักสูตร และให้หมดข้อสงสัยต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตรที่จะนำมาใช้ กระบวนการที่จะทำให้เกิดเช่นนี้ประกอบด้วย

1. ขั้นริเริ่ม (Initiations) ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครูได้เข้าใจหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ อาจจะทำในรูปของการประชุมเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพหรือการประชุมเพื่อพัฒนาครูประจำการ จุดมุ่งหมายหลักของกิจกรรมเหล่านี้เพื่อให้ข้อมูลและปฐมนิเทศให้ครูและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตร

2. ขั้นกลาง (Interventions) เป็นขั้นที่จัดกิจกรรมหลากหลายให้กับครูในระหว่างการใช้หลักสูตร อาจารย์ใหญ่เป็นบุคคลหลักในการที่จะจัดหาสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตร จัดหาทรัพยากร สนับสนุนการปรับใช้หลักสูตร นำครู และติดตามดูแลครู กระตุ้น ผลักดัน และให้ข้อมูลแก่บุคลากรในชุมชนและอาจมีคณะบุคคลที่อำนวยความสะดวกในการแนะนำการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมาร่วมให้คำแนะนำ ดูแล จัดฝึกอบรม ช่วยครูในด้านการผลิตสื่อและเอกสารการสอน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจ

แก่บุคคลที่ยังไม่เข้าใจความจำเป็นในการใช้หลักสูตรนี้ ช่วยครูในการเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแนวคิดใหม่ในหลักสูตรใหม่ พยายามทำให้กระบวนการใช้หลักสูตรก้าวหน้าไปในทางที่ดี

3. ขั้นคุ้นเคย (Institutionalizations) เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับครูเป็นรายบุคคล ในขั้นนี้ความรู้สึกกังวลของครูเมื่อแรกเริ่มจะต้องลดลงถึงระดับที่ใช้หลักสูตรได้อย่างสะดวกสบาย ถึงขั้นนี้ครูจะเฝ้าดูผลของหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุงใหม่ ครูจะมีประสบการณ์เพียงพอในการใช้หลักสูตรใหม่แล้ว และครูมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่คาดหวัง ซึ่งการใช้หลักสูตรกว่าจะมาถึงขั้นนี้ต้องใช้ระยะเวลาานาน

นอกจากนี้ ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2561) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ คือ กระบวนการทำให้แนวคิด รูปแบบลายลักษณ์อักษรทั้งหลายที่วางไว้นำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ โดยทั่วไปมี 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การเตรียมการ และการดำเนินงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การวางแผน การวางแผนเป็นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ประการแรก ต้องสร้างความเข้าใจให้ตรงกันทั้งสถานศึกษา โดยการทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะใช้เป็นหลักสูตรลักษณะไหน อย่างไร หลักสูตรไปสู่จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายอย่างไร ภาพรวมของหลักสูตรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด ในการทำความเข้าใจให้ตรงกันทั้งโรงเรียน/สถาบัน ในกรณีที่เป็นหลักสูตรใหม่ จำเป็นต้องให้กลุ่มคนที่ไม่อยู่ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หรือกลุ่มคนที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หรือกลุ่มคนที่อยู่ในกระบวนการเพียง 50-60 เปอร์เซ็นต์เข้าใจตรงกันว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีลักษณะอย่างไร ที่สำคัญที่สุดในการทำความเข้าใจคือ การสร้างความเข้าใจให้เห็นแนวคิดพื้นฐาน ปรัชญา ความเชื่อของหลักสูตร รวมไปถึงการทำความเข้าใจในบทบาท ภาระหน้าที่ และขั้นตอนต่างๆ การทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงนั้น โรงเรียนต้องมีแผนการที่ชัดเจน

ประการที่ 2 มีการวางแผนที่ชัดเจน ในเรื่องของคนและทรัพยากรโดยจัดวางคนตามกรอบและโครงสร้างของหลักสูตรนั้นๆ การจะใช้หลักสูตรได้ก็ต้องจัดวางตำแหน่งงานที่ชัดเจนในทางปฏิบัติมักเป็นตำแหน่งรองจากผู้บริหาร หรือผู้ช่วยมีหน้าที่ที่จะตัดสินใจและดูแลแทนในกรณีที่ผู้บริหารไม่อยู่ ในขณะเดียวกันก็คือ การวางแผนตำแหน่งบุคลากรอาจเป็นคณะกรรมการหรือบุคคลที่สามารถประสานงานให้หลักสูตรดำเนินไปได้ โดยทั่วไปจะเป็นกรรมการบริหารหลักสูตรอยู่ภายใต้กรอบของฝ่ายวิชาการโดยตรง โดยมีผู้บริหารเป็นประธานและมีกรรมการ จนกระทั่งจัดบุคลากรลงสอนเป็นรายวิชา ส่วนเรื่องทรัพยากรนั้นรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำให้การเรียนการสอนดำเนิน

ไปได้ ของที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เอกสาร ซึ่งการวางแผนเอกสาร จำเป็นต้องมีดูแลตั้งแต่หลักสูตร หนังสือ แบบฝึกหัด รวมถึงคู่มือ แบบฟอร์มต่างๆ ที่จะต้องเตรียมการให้มีพร้อมใช้งานได้

ประการที่ 3 มีการวางแผน “ด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง” นับตั้งแต่กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ กิจกรรมพัฒนาลักษณะนิสัย กิจกรรมทางด้านลูกเสือ-เนตรนารี และกิจกรรมอื่นๆ นอกชั้นเรียน ล้วนเป็นกิจกรรมที่ต้องมีแผนที่ชัดเจน แต่ละปีและแต่ละภาคเรียนการศึกษาจะมีกิจกรรมอะไรเกิดขึ้นนอกจากชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ระบุในหลักสูตรใหม่ ในฐานะเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยระบุว่าต้องมีแผนระยะยาวตลอดทั้งปี การศึกษาในระดับชั้นนั้นๆ กิจกรรมนอกห้องเรียนนี้ควรจะเป็นโดยรวมทั้งปี การวางแผนกิจกรรมนี้เป็นการวางแผนที่ต้องใช้หลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งรวมถึงบุคลากร วัสดุ/อุปกรณ์ งบประมาณ

ประการที่ 4 การวางแผนการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ งานส่วนใหญ่ของการให้บริการนักเรียนจะเกี่ยวข้องกับงานบริหาร เช่น การจัดอาคารสถานที่ ห้องอาหาร ดังนั้นการวางแผนการใช้หลักสูตรจึงเกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านการบริหารจัดการด้วย ซึ่งการบริหารงานนั้นจะมีผู้ส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย แต่ท้ายสุดการตัดสินใจขึ้นอยู่กับการจัดโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษานั้นๆ เนื่องจากการนำหลักสูตรไปใช้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องมากน้อยต่างกันไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงอันใดเกิดขึ้น โดยควรมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะๆ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุม สัมมนา หรือประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ

2. การเตรียมการ การเตรียมการคือ การจัดระบบ วางระเบียบ บุคลากร งบประมาณ ให้อยู่ในสถานะที่จะใช้ได้ทันที คือ ต้องประกาศรายชื่อบุคลากรที่จะดูแลงาน เพื่อให้รู้ล่วงหน้า การจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ให้พร้อมที่จะดำเนินการ การจัดเตรียมหลักฐานเอกสาร ข้อมูล ฟอร์มต่างๆ ให้พร้อมใช้ทันที การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาคุณภาพตามขั้นตอนและความจำเป็นที่จะมีอยู่ การเตรียมการบริหารทั้งหลาย สำหรับความเป็นอยู่ของคนในสถานที่ย่างครบถ้วน สิ่งสำคัญคือ การทดสอบความพร้อมของสิ่งทั้งหลายนั้นให้ชัดเจน

3. การดำเนินงาน การดำเนินงานการใช้หลักสูตรเกี่ยวข้องกับเรื่องราว เวลา คือ การดำเนินงานตามเวลาที่วางไว้ทุกตอน กระบวนการของหลักสูตรจะเริ่มตั้งแต่กระบวนการรับนักเรียน การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน การปฐมนิเทศ ไปจนถึงการเข้าชั้นเรียน การดำเนินการนี้ทำตั้งแต่ในชั้นเรียน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครูอาจารย์ จนถึงนอกชั้นเรียน เช่น การรับประทานอาหาร

และการดูแลเวลาที่นักเรียนในโรงเรียนแต่อยู่นอกชั้นเรียนไป รวมถึงการติดตามนักเรียนเมื่อออกนอกโรงเรียนไป สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ชั่วโมงแรก วันแรก สัปดาห์แรก เดือนแรก เทอมแรก ถ้าสิ่งที่เป็นครั้งแรกดำเนินไปได้แล้วเรื่องอื่นๆ ก็จะดำเนินไปตามขั้นตอนได้ตามระบบ

ระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานต่างๆ หรือผู้บริหารควรจะได้จัดให้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เพื่อจะรับทราบปัญหาและหาทางแก้ปัญหา ซึ่งสามารถใช้การนิเทศและการติดตามผลการใช้หลักสูตรนั้น จะเป็นการให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ครูเพื่อให้ดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

จากแนวคิดกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะเป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสู่การนำไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง โดยกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้

3.3 งานที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตรไปใช้ นอกจากจะมีกระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตร และงานจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว นอกจากนี้ยังมีงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

มาลินี บุญยรัตพันธุ์ (2558) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะมีงานหลัก 3 ลักษณะ ได้แก่ งานการบริหารและบริการหลักสูตร งานการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานการบริหารและบริการหลักสูตร

1.1 การเตรียมบุคลากรผู้ใช้หลักสูตร จะต้องเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความถนัด ประสบการณ์ การเตรียมการในขั้นนี้อาจทำได้ด้วยการอบรมสัมมนา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การอบรม การประชุมชี้แจง

1.2 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ต้องพิจารณาเลือกครูที่มีความเหมาะสม โดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ สิ่งที่ครูถนัด การจัดครูเข้าสอนต้องดำเนินการก่อนเปิดภาคเรียน

1.3 บริหารวัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตรได้แก่ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อความสะดวก และช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

งานบริการหลักสูตรจึงเป็นภารกิจของหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง เนื่องจากวัสดุหลักสูตรมีความสำคัญและจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการบริหารและบริการสื่อหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ถึงมือผู้ใช้ในโรงเรียนแต่ละแห่งอย่างครบและทันกำหนดเวลา

2. งานการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1 การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น หลักสูตรควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และควรเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2.2 การบริหารงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.1 การจัดงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น ผู้เกี่ยวข้องต้องมีสมรรถภาพการจัดสรรงบประมาณเพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาด

3.2 การใช้อาคารสถานที่

3.3 การอบรมเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร ครูควรได้รับการฝึกอบรม

3.4 การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2560) สรุปขอบข่ายงานของการนำหลักสูตรไปใช้ออกเป็น 3 งาน ได้แก่ งานวางแผนการใช้หลักสูตร งานบริหารหลักสูตร และงานการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การดำเนินงานวางแผนการใช้หลักสูตร

1.1 การจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร คือ การจัดทำวางแผน และตัดสินใจเพื่อให้เกิดผลผลิตเป็นเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น โครงสร้างรายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ หนังสือเรียน คู่มือการจัดการเรียนรู้ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด และใบความรู้ ฯลฯ

1.2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นการสร้างความรับรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้แก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน หากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีความเข้าใจหลักสูตรอย่างชัดเจน การนำหลักสูตรไปใช้ย่อมมีความราบรื่น

1.3 การเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสร้างหรือการปรับปรุงหลักสูตร ย่อมนำพามาซึ่งความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการดำเนินการด้านหลักสูตร ดังนั้นก่อนการนำหลักสูตร

ไปใช้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมทำความเข้าใจ อบรม และสัมมนา เพื่อให้บุคลากรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร การเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญ ที่ไขไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้

1.4 การวางแผนงบประมาณ การนำหลักสูตรไปใช้จำเป็นต้องคำนึงถึงงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณในการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากร งบประมาณด้านสื่อและวัสดุการเรียนการสอน งบประมาณในการเตรียมอาคารสถานที่ ดังนั้นการวางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและเพียงพอจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปด้วยดี

1.5 การเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ โดยการจัดซื้อ จัดหาและสร้างสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

1.6 การวางแผนการใช้สถานที่ ครอบคลุมการเตรียมอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับความต้องการด้านการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เช่น ห้องเรียน ห้องพระพุทธรูปศาสนา ห้องปฏิบัติการด้านต่างๆ สนามกีฬา นอกจากนี้ยังต้องวางแผนการใช้สถานที่ให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.7 การวางระบบบริหารหลักสูตร ครอบคลุมระบบการบริหารงานวิชาการ ระบบการนิเทศติดตาม ระบบการสนับสนุนการใช้หลักสูตร

2. การบริหารหลักสูตร

2.1 การจัดทำตารางเรียน ตารางสอน เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับช่วงเวลาและระยะเวลาที่จะจัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชา ซึ่งผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ ในปัจจุบันมีแนวทางการกำหนดเวลา 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 จัดแบบดั้งเดิม (Traditional Scheduling) คือ การกำหนดตารางเวลาทุกวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เรียนกระจายไปในแต่ละวันให้ครบจำนวนคาบ โดยปกติจะกำหนดให้เรียนวิชาละ 1 คาบ การจัดแบบนี้พบได้ทั่วไปในสถานศึกษา

ลักษณะที่ 2 จัดแบบบล็อก (Block Scheduling) ซึ่งมีลักษณะขยายเวลาเรียนออกไปให้ต่อเนื่องและยาวนานขึ้น มีหลายแบบย่อยที่เป็นที่นิยม

ลักษณะที่ 3 จัดแบบผสมผสาน โดยนำลักษณะของการจัดแบบดั้งเดิมและการจัดแบบบล็อกมาใช้ร่วมกัน เช่น กำหนดให้บางวิชาเรียนแบบบล็อก หรือกำหนดให้บางวันเรียนแบบบล็อก ฯลฯ

2.2 การกำหนดผู้สอน คือ การตัดสินใจเลือกผู้รับผิดชอบและผู้สอนในรายวิชา ที่มีในหลักสูตร ปัจจัยหลักที่ควรคำนึงถึงและใช้พิจารณาเลือกผู้สอน ได้แก่ คุณวุฒิทางการศึกษา การฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความสนใจ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์

2.3 การบริการด้านสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนรู้ คือ การสนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนและผู้เรียนที่จะใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดเตรียมไว้ ให้สามารถใช้ได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม

2.4 การนิเทศการใช้หลักสูตร โดยการกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจสอบ การใช้หลักสูตร ทั้งจากบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ผู้สอนในหมวด หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจากบุคลากรภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการด้านหลักสูตร ฯลฯ เพื่อให้การใช้หลักสูตร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

2.5 การติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้หลักสูตรเพื่อการตัดสินใจและพิจารณาว่ากลุ่มเป้าหมายบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่อย่างไร และเพียงใด

3. การจัดการเรียนรู้

3.1 การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนปรับพื้นฐานด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียนในหลักสูตรให้แก่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนตามหลักสูตร

3.2 การจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และจัดซ่อมเสริม กล่าวคือ ผู้สอน นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในบริบทห้องเรียนกับผู้เรียนจริง

3.3 การใช้สื่อการเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและง่ายตายมากขึ้น

3.4 การวัดและประเมินผล กล่าวคือ ผู้สอนประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวิธีการ และเครื่องมือที่กำหนดไว้ และตัดสินผลคะแนน

นิรมล ศตวุฒิ (2560) กล่าวถึงงานที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ งานวางแผนการใช้หลักสูตร งานบริหารหลักสูตรและบริการ และงานสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานวางแผนการใช้หลักสูตร

1.1 การประชาสัมพันธ์การนำหลักสูตรมาใช้

- 1.2 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 การวางแผนงบประมาณสำหรับการใช้หลักสูตร
- 1.4 การเตรียมสื่อการเรียนการสอนและบริการต่างๆ
- 1.5 การเตรียมเอกสารหลักสูตร คู่มือ หนังสือเรียน เอกสารเสริม
- 1.6 การเตรียมอาคารสถานที่
- 1.7 การวางแผนระบบบริหารหลักสูตร
- 1.8 การจัดประชุม หรืออบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
- 1.9 การวางแผนติดตามการใช้หลักสูตร
2. งานบริหารหลักสูตรและบริการ
 - 2.1 การดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตร
 - 2.2 การปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและสภาพโรงเรียน
 - 2.3 การจัดทำแผนการสอน
 - 2.4 การจัดตารางสอน/ตารางเรียน
 - 2.5 การจัดครูเข้าสอน
 - 2.6 การบริการวัสดุและสื่อการเรียนการสอน
 - 2.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมของผู้สอนทั้งด้านเนื้อหาวิชาและวิธีสอน
 - 2.8 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน
3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
 - 3.1 การนิเทศการใช้หลักสูตร
 - 3.2 การติดตามผลการใช้หลักสูตร
 - 3.3 การจัดศูนย์ส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้หลักสูตร

งานเหล่านี้จำเป็นต้องมีในขณะที่น่าหลักสูตรไปใช้หรือนำไปจัดการเรียนการสอน เพราะงานเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย งานเหล่านี้จึงต้องอยู่ในระบบของหลักสูตรด้วย

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ มีงานที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ งานการเตรียมการใช้หลักสูตร งานจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานการเตรียมการใช้หลักสูตร

1.1 การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การที่หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจดูปัจจัยและสภาพต่างๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาใช้หรือไม่ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

1.2 การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจว่า การใช้หลักสูตรใหม่นั้นลูกหลานของเขาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการแก้ปัญหา วิธีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรอาจใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุชุมชน ฯลฯ หรืออาจประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networks)

1.3 การเตรียมบุคลากรเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ โรงเรียนควรจัดเตรียมบุคลากรสำหรับการใช้หลักสูตรใหม่ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การชี้แจง การอบรม การประชุมสัมมนา การเผยแพร่เอกสาร ฯลฯ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ฯลฯ อันจะส่งให้บุคลากรสามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร โดยคำนึงถึงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความสมัครใจของครูแต่ละคน เพื่อให้ครูซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1.5 การจัดตารางสอน การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการจัดตารางสอนตามหลักสูตรโดยคำนึงถึงการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละรายวิชา ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ ช่วงของการเรียนรู้จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละภาคการศึกษาและรอบปี

การศึกษา นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการใช้อาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงฝึกงาน ฯลฯ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

1.6 การบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาจะต้องมีการบริการหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เช่น เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ โดยจะต้องดำเนินการบริการ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้ถึงโรงเรียนแต่ละแห่งได้ครบและทันตามกำหนดเวลา เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือครูผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องทำการแปลงหลักสูตรสู่การสอน โดยการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นหรือของโรงเรียน แล้วจัดทำในรูปของเอกสาร เช่น ประมวลการสอน คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2.3 การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน ในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอน เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน และมีความหลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ของครูผู้สอน ทั้งการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งเป็นการวินิจฉัยข้อบกพร่องในการจัดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลหลังเรียน เพื่อตัดสินผลการเรียนว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่เพียงใด

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.1 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ในการนำหลักสูตรไปใช้ จะต้องมีการนิเทศ กำกับ และติดตามการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงเป็นอย่างไร มีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรที่กำหนดไว้

3.2 การวิจัยผลการใช้หลักสูตร ในการนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการวิจัยควบคู่ไปด้วย เพื่อทราบผลการดำเนินงานและเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ มี 3 งานที่สำคัญที่นักพัฒนาหลักสูตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ต้องทำความเข้าใจ คือ งานบริหารและบริการหลักสูตร งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร และงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.4 บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

Allan C. Ornstein and Francis P. Hunkins (2018) กล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ประกอบไปด้วย นักเรียน ครู ผู้ดูแลระบบ ที่ปรึกษาพนักงานรัฐ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป และเจ้าหน้าที่การเมืองที่สนใจด้านการศึกษา บุคคลเหล่านี้อาจมีบทบาทที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทักษะของพวกเขา บ่อยครั้งที่คนคนเดียวมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรใหม่ ในบางครั้งบุคคลแตกต่างกัน แต่บทบาทของผู้นำหลักสูตรไปใช้ยังเหมือนเดิม แน่นนอนว่าอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการหลักสูตรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการดำเนินการในการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย

สิริวรรณ ศรีพหล (2555) กล่าวถึงการนำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาไปใช้ มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครู ถ้าบุคลากรดังกล่าวตระหนักในบทบาทของตนอย่างเต็มที่แล้ว ก็จะช่วยให้การใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคลากรดังกล่าวมีบทบาท ดังนี้

1. นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร มีบทบาทในการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่นำมาใช้ ซึ่งนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรนี้ อาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยที่จะช่วยในการจัดอบรม

หรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา หรือพร้อมที่จะให้คำปรึกษาเมื่อต้องการ

2. ศึกษานิเทศก์ มีบทบาทในการทำงานร่วมกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด โดยให้ความร่วมมือด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล การจัดทำสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้ได้ผลในทุกๆ ด้าน

3. ผู้บริหาร ในการนำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาไปใช้ให้ได้ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนนับเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ทั้งนี้ เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารจะเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ และงานด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้บริหารควรมีบทบาทในการเตรียมการการใช้หลักสูตร การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้กับครูสังคมศึกษา รวมทั้งการจัดส่งครูสังคมศึกษาไปเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนตามสถาบันต่างๆ และบทบาทที่สำคัญคือ การนิเทศการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและสามารถให้ความรู้หรือคำแนะนำแก่ครูในโรงเรียนของตนได้ หรือรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องให้การสนับสนุนด้านการเรียนการสอน เช่น ส่งเสริมการจัดหา หรือจัดทำวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ฯลฯ รวมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูสังคมศึกษาอีกด้วย

4. ครูสังคมศึกษา คือหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาไปใช้ หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูสังคมศึกษา ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 ศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นใหม่ โดยทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายด้านเนื้อหาของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนเป็นอย่างดี

4.2 เลือกใช้เทคนิคและวิธีสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมการเรียนรู้ และวุฒิภาวะของผู้เรียน ซึ่งวิธีสอนที่ควรนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน

4.3 ศึกษาและใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

สุทิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556) ได้สรุปบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สร้างความตระหนักให้แก่ครูและบุคลากร จัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ พัฒนาบุคลากร สนับสนุนงบประมาณ พัฒนาหลักสูตร แหล่งการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ เครือข่ายความร่วมมือ จัดทำแผนการนิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผลการเรียน การประเมินหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสถานศึกษา

2. บทบาทของครูกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนพัฒนาตนเอง จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ จัดการสอนตามหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

3. บทบาทของผู้เรียนกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ของตนเอง ร่วมพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ประเมินเพื่อน เผยแพร่ผลงาน พัฒนาตนเอง สร้างความสัมพันธ์ที่ดี รักษาสิทธิ์และโอกาสในการได้รับการศึกษา 12 ปี

4. บทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยร่วมกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนรู้ สนับสนุนการเงิน สื่อ ทรัพยากรทางการศึกษา จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม การประเมินผลการเรียนรู้และติดตามพัฒนาการของผู้เรียน กำกับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ประเมินการจัดการศึกษา และเสนอแนวทางพัฒนาการศึกษา

5. บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยวางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา จัดทำคู่มือบริหารหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ประสานความร่วมมือ

บุคคลในการใช้หลักสูตร ประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการใช้หลักสูตร สนับสนุนการวิจัย นิเทศติดตาม รวมทั้งตรวจสอบทบทวนประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการบริหารจัดการหลักสูตร ระดับสถานศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้ในสถานศึกษา โดยบทบาทของผู้สอน ได้แก่ วิเคราะห์ผู้เรียนและนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน กำหนดผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ การคิด ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองและความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เลือกใช้สื่อเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง นำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ตั้งคำถามและหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ลงมือปฏิบัติสรุปสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนและผู้สอน ประเมินและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการใช้หลักสูตรซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การควบคุมและส่งเสริมการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ การบริการเกี่ยวกับหลักสูตร การบริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบการสอน การนิเทศการสอน

2. บทบาทของครูผู้สอน ได้แก่ ศึกษาทำความเข้าใจกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวทางดำเนินการของหลักสูตรใหม่ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสอนที่เอื้อต่อหลักสูตร คิดค้นและแสวงหาแนวทางและวิธีใหม่ๆ มาใช้จัดการเรียนการสอน ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู ให้เข้าใจชัดเจนก่อนทำการสอน เตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเลือกกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้และตัวผู้เรียน วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะกับกาลสมัย และก้าวทันต่อ

การเปลี่ยนแปลงของวิทยาการใหม่ๆ ใช้แหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในโรงเรียน ในท้องถิ่น ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในชุมชนของตน และชุมชนอื่นๆ ส่งเสริมผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนของตน

นิรมล ศตวุฒิ (2560) กล่าวว่าเมื่อพูดถึงการนำหลักสูตรไปใช้โดยนำไปจัดการเรียนการสอน คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในอันดับแรก คือ ครู และบางครั้งอาจจะนึกถึงครูกับนักเรียนเท่านั้นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร แต่ในสภาพการณ์ของการนำหลักสูตรไปใช้นั้นยังมีบุคลากรอีกหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บทบาทของครู

1.1 ศึกษาหลักสูตร

1.2 ปรับหลักสูตรให้เหมาะกับสภาพการเรียนการสอนและนักเรียน

1.3 ตัดสินใจว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร

1.4 ออกแบบการสอน และจัดกระบวนการเรียนการสอน

1.5 ปรับเนื้อหาวิชา

1.6 สร้างวิชา

1.7 ศึกษา คิดค้น และใช้เทคนิคการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน

1.8 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน หนังสือเรียน และหนังสืออ่านประกอบ

1.9 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรระดับท้องถิ่นและระดับโรงเรียน

1.10 ทำวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เกี่ยวกับนักเรียน และการจัดการเรียนการสอน ครูที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมี 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 เลียนแบบและคงไว้ หมายถึง ครูที่ทำงานประจำวันไปเรื่อยๆ มองหลักสูตรเป็นส่วนๆ ระดับที่ 2 สายกลาง หมายถึง ครูที่ตระหนักว่าการสอนต้องเป็นงานที่มากกว่างานประจำวัน ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ควรนำนวัตกรรมมาปรับใช้ ระดับที่ 3 ริเริ่มสร้างสรรค์ รับรู้หลักสูตรในภาพรวม ปฏิบัติตามแนวคิดโดยรวมของหลักสูตร ปรับหลักสูตรโดยนำแหล่งข้อมูลนอกโรงเรียนและในท้องถิ่นมาใช้จินตนาการ และศิลปะในการจัดการเรียนการสอน มีความตระหนัก มีความคิด ทดสอบความคิดของตัวเอง อยู่เสมอ ครูทุกคนควรอยู่ระดับที่ 3

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ทำความเข้าใจหลักสูตร

2.2 นิเทศและติดตามผล

- 2.3 บริการวัสดุและสื่อการเรียนการสอน
- 2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนครูในการใช้หลักสูตร
- 3. บทบาทของนักวิชาการและศึกษานิเทศก์
 - 3.1 จัดกิจกรรมพัฒนาครูและส่งเสริมสนับสนุน
 - 3.2 ให้ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
 - 3.3 นิเทศและติดตามผล
 - 3.4 ให้บริการวัสดุและสื่อการเรียนการสอน
- 4. บทบาทของบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง (นักวัดผล นักแนะแนว นักเทคโนโลยีการศึกษา ฯลฯ)
 - 4.1 ให้ความรู้และข้อมูลที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร
 - 4.2 ช่วยเหลือในการใช้วัสดุและสื่อการเรียนการสอน
 - 4.3 บริการให้คำแนะนำและแก้ปัญหา

สิทธิพล อาจอินทร์ (2561) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือ หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองและชุมชนกับการนำหลักสูตรไปใช้ มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้ สรุปได้ดังนี้

1.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนและวางแผนในการเตรียมการและดำเนินการใช้หลักสูตร

1.2 ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตรและการใช้หลักสูตร และรับความร่วมมือที่ดีจากบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน

1.3 จัดเตรียมความพร้อมบุคลากรโดยวิธีการต่างๆ เช่น ประชุมชี้แจง ประชุมสัมมนา การส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม ฯลฯ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

1.4 จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ให้บริการเกี่ยวกับหลักสูตรและสนับสนุนการสอนของครู โดยการจัดทำ จัดหา เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น การจัดห้องสมุดให้อยู่ ในสภาพที่ครูและนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ การจัดให้มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

1.6 ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุง การใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

1.7 ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือ ที่เหมาะสม เพื่อทราบผลการใช้หลักสูตร และเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรและ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

1.8 ให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหัวหน้าหมวดวิชา มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ สรุปได้ ดังนี้

2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหมวดวิชา ที่ตนเองรับผิดชอบให้ชัดเจน

2.2 ช่วยวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหมวดวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ

2.3 จัดหาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งให้บริการแก่ครูผู้สอนที่อยู่ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหมวดวิชาเดียวกัน

2.4 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหมวดวิชา ที่ตนเองรับผิดชอบตามที่หลักสูตรกำหนด

2.5 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือ หมวดวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

2.6 ประสานงานการใช้หลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหมวดวิชาอื่นๆ เพื่อให้ การใช้หลักสูตรของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ครูผู้สอน ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะเป็นผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยตรง เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้ชัดเจน เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ คู่มือครู แบบเรียนในรายวิชาต่างๆ ฯลฯ

3.2 วิเคราะห์ผู้เรียนและข้อมูลในด้านต่างๆ ของผู้เรียน เช่น ความรู้ ความสามารถ และปัญหาของผู้เรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งชั้นและรายบุคคล

3.3 ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

3.4 วิเคราะห์หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำโครงสร้างรายวิชารายปีหรือรายภาค หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

3.5 จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งก่อนสอน

3.6 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางแผนไว้ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริงและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.7 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลสรุปเพื่อตัดสินผลการเรียน

4. ศึกษานิเทศก์

4.1 จัดอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

4.2 เป็นผู้ประสานงานการใช้หลักสูตรระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 เป็นที่ปรึกษาให้แก่ครูผู้สอน ในกรณีที่มีปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 นิเทศติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

4.5 จัดให้บริการเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้ปกครองและชุมชน

5.1 ช่วยประชาสัมพันธ์ สนับสนุนและเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ของโรงเรียนให้แก่บุคคลในท้องถิ่น

5.2 ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์และสื่อประกอบการเรียนการสอนต่างๆ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนของครู และผู้เรียน

5.3 แสดงความสนใจในการเรียนของผู้เรียน ด้วยการซักถามผลการเรียน และช่วยเหลือ เสนอแนะแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

5.4 ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือมา เช่น เป็นวิทยากร พิเศษ วิทยากรท้องถิ่นให้กับโรงเรียน หรือให้การสนับสนุนในด้านสถานประกอบการ เพื่อเป็น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ

5.5 เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรม กีฬา กิจกรรมการเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ฯลฯ

จากบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือหัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เพราะครูผู้สอนเป็นบุคคลที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียน การสอนให้แก่ผู้เรียนโดยตรง

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนหลายด้าน แต่จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้พบข้อมูลในการศึกษาปัจจัย

เป็นเฉพาะด้านไป ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การควบคุมดูแลกำกับติดตาม การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โครงการวิชาการ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้และตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556) กล่าวว่าการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เริ่มตั้งแต่การวางแผนใช้หลักสูตร การนิเทศติดตาม และการประเมินการใช้หลักสูตร โดยใช้ทรัพยากรการบริหารให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง ความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการวางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา มวลประสบการณ์ และจัดสรรปัจจัยทางการบริหารเพื่อสนับสนุนกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ รัตนา ดวงแก้ว (2562) กล่าวว่าการบริหารจัดการหลักสูตรในระดับสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งควรครอบคลุมทั้งในเรื่องการวางแผนหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศติดตามหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ซึ่งการบริหารจัดการหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทเป็นทั้งผู้นำเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเป็นผู้นำหลักสูตร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยจะต้องได้รับความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาในการวางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอย่างเป็นระบบ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร มีดังต่อไปนี้

4.1.1 การเตรียมบุคลากร

การเตรียมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อดำเนินการใช้หลักสูตรนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำการบริหารให้หลักสูตรนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยนักวิชาการทางด้านหลักสูตรได้กล่าวถึงการเตรียมบุคลากรในโรงเรียนไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรไว้ว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรต้องจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร คู่มือการใช้แนวทางการประเมินผลการเรียนการสอน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาพการณ์ที่พร้อมชี้แจงเสนอแนะข้อมูล วิธีการที่ใช้หลักสูตรสำหรับผู้สอนและผู้บริหารสำหรับการประชุมปฏิบัติการและการวางแผนการใช้หลักสูตรจริง ปัจจัยด้านสภาพความพร้อมของสิ่งเหล่านี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะจะมีส่วนในการกระตุ้นความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรจะมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

สำหรับผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ควรจะมีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตรสำหรับผู้สอน รวมทั้งการสร้างเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรให้กับผู้สอน ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน บุคลากรกลุ่มนี้ควรประชุมชี้แจงและการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และรายงานความก้าวหน้าระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร

กลุ่มผู้สอนนอกจากจะประชุมชี้แจงให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในภาพกว้างๆ แล้ว จะต้องมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแบบเจาะลึก โดยเฉพาะแนวการสอน และจุดเน้นในแต่ละเรื่อง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามสาระของแต่ละรายวิชาและธรรมชาติการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะมีรูปแบบการสอนที่หลากหลายแตกต่างกันไป เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะต้องประสานงานกับผู้บริหารเพื่อให้ความสำคัญและเอาใจใส่ดูแลการเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรกลุ่มเป้าหมายนี้เป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการใช้หลักสูตร

การเตรียมความพร้อมของพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในชุมชนส่วนนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรไม่ควรจะมองข้ามไป เพราะการวางแผนการจัดการศึกษา ควรจะให้บุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มาก เพราะการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะช่วยทำให้การใช้หลักสูตรปรับเข้ากับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และนำความรู้

จากสถานศึกษาสู่ชุมชน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่จะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก (Core Groups) สำหรับที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรให้ดำเนินไปโดยสะดวกและราบรื่น รวมทั้งชี้แจงให้ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในชุมชนทราบเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมหลักสูตรอื่นๆ ในบางครั้งการจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมร่วมหลักสูตรอาจจะต้องขอความร่วมมือ และการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชน

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรไม่ควรจะต้องมองข้ามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเรื่องงบประมาณ สำหรับใช้ในการจัดการพัฒนาบุคลากรและการดำเนินการใช้หลักสูตรใหม่ จะต้องวางแผนงบประมาณอย่างละเอียดและรอบคอบ มีความเพียงพอถ้าขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณการใช้หลักสูตรก็จะมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตรต้องการงบประมาณ สำหรับเตรียมความพร้อมบุคลากร และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง งบประมาณสำหรับการพัฒนาเอกสารคู่มือการใช้หลักสูตร วัสดุหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือเครื่องใช้ งบประมาณสำหรับการประชุมชี้แจง การประชุมปฏิบัติการสำหรับการใช้หลักสูตรสำหรับผู้สอน การนิเทศกำกับดูแล และการประเมินหลักสูตร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผลการใช้หลักสูตร เป็นระยะๆ การวางแผนงบประมาณ และการบริหารงบประมาณส่วนนี้คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องร่วมมือวางแผนบนฐานข้อมูลที่ละเอียดชัดเจน รวมทั้งวิธีการบริหารงบประมาณการใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพคล่องตัวทันต่อสภาพความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เพื่อเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาหลักสูตรและใช้หลักสูตร ซึ่งในที่สุดจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาจะต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เน้นการสร้างความเข้าใจแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดประเมินผลโดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม รูปแบบการพัฒนาบุคลากรจะต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่ม และเป็นรายบุคคลโดยการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรกำหนดขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานด้านการพัฒนาบุคลากร ดำเนินงานวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2. ประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

3. ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผน ซึ่งอาจดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เช่น การประชุม สัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน โดยเฉพาะเน้นการพัฒนาครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เช่น การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด การวัด ประเมินผลผู้เรียน ตลอดจนใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ฯลฯ

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีภาวะผู้นำด้านหลักสูตรและการสอน โดยจัดให้มีโอกาสเข้าอบรมแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จะทำให้ครูเข้าใจถึงปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ รวมทั้งการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษา

ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2559) กล่าวถึงการเป็นครูที่ดี มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องมีความพร้อมในหลายๆ ด้าน และเตรียมพร้อมสำหรับความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ดังต่อไปนี้

1. เตรียมพร้อมในด้านการปฏิบัติตนเอง เนื่องจากการเป็นครูมีหน้าที่ให้ความรู้ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นสำหรับความประพฤติของตนเอง รวมทั้งพยายามที่จะปรับปรุงตนเอง ตรวจสอบความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์กว้าง สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง เพิ่มความรับผิดชอบ หรือเอาใจใส่ผู้อื่นมากขึ้น

2. มีความรู้เนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี ครูจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ กระบวนวิชาหรือสาระวิชาที่รับผิดชอบในหลักสูตร มาตรฐานวิชาและตัวชี้วัดของสาระวิชาในชั้นเรียนที่จะดำเนินการสอน และจะต้องมีความรู้มากกว่าสาระเนื้อหาวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรหรือในหนังสือแบบเรียน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถดำเนินการจัดกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับหลักสูตร รวมทั้งสามารถสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้หรือมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นได้

3. มีความรู้เรื่องวิธีการจัดกิจกรรม เทคนิคการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งนวัตกรรมในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลายๆ รูปแบบ และครูจะต้องสามารถเลือกใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชาและรวมทั้งมีทักษะในการจัดกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงเวลานั้นๆ บรรลุจุดประสงค์ ได้

4. มีความสามารถและทักษะในการสื่อสาร ครูจะต้องรู้จักวิธีการพูดสื่อความหมาย ในทางที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผล และเป็นมิตรกับนักเรียน เพื่อนครูด้วยกัน ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้ง รู้จักการฟังด้วย

5. เข้าใจระดับความสามารถของตนเอง ครูที่ดีจะต้องรู้และเข้าใจว่าตนเองมีความสามารถในเรื่องใดที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น และสนใจที่จะศึกษาหาประสบการณ์เพิ่มเติม และปรับปรุงในส่วนด้อยเพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพ ของตนเอง

กิตติศักดิ์ ลักษณ์ (2560) กล่าวถึง การเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสร้างหรือการปรับปรุงหลักสูตรย่อมนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการดำเนินการ ด้านหลักสูตร ดังนั้นก่อนการนำหลักสูตรไปใช้จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมทำความเข้าใจ อบรม และสัมมนา เพื่อให้บุคลากรพร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร การเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่ ไขไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2561) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาจะต้อง เตรียมการ คือ การจัดระบบ วางระเบียบ บุคลากร งบประมาณ ให้อยู่ในสถานะที่จะใช้ได้ทันที คือ ต้องประกาศรายชื่อบุคลากรที่จะดูแลงานเพื่อให้รู้ล่วงหน้า การจัดซื้อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม ที่จะดำเนินการ การจัดเตรียมหลักฐานเอกสาร ข้อมูล φόรึมต่างๆ ให้พร้อมใช้ทันที การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาคุณภาพตามขั้นตอนและความจำเป็นที่จะมีอยู่ การเตรียมการบริหารทั้งหลาย สำหรับความเป็นอยู่ของคนในสถานที่ย่างครบถ้วน สิ่งสำคัญคือ การทดสอบความพร้อมของสิ่งทั้งหลายนั้นให้ชัดเจน

สิทธิพล อาจอินทร์ (2561) กล่าวว่า การเตรียมบุคลากรเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ โรงเรียนควรจัดเตรียมบุคลากรสำหรับการใช้หลักสูตรใหม่ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การชี้แจง การอบรม การประชุมสัมมนา การเผยแพร่เอกสาร ฯลฯ เพื่อให้

บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ฯลฯ อันจะส่งผลให้บุคลากรสามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเตรียมบุคลากรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญมาก เนื่องจากการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรเปรียบเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่ไขไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ควรจะมีการให้ความรู้หรือชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งการเตรียมบุคลากรสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประชุม ทำความเข้าใจ อบรม และสัมมนา การเผยแพร่เอกสารชนิดต่างๆ ให้กับบุคลากรได้อ่าน เพื่อให้บุคลากรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร

4.1.2 การจัดตารางสอน

การจัดตารางสอนเป็นงานที่มีความสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ หากดำเนินการไม่ดีจะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรได้เหมือนกัน คำว่า “ตารางสอน” ตรงกับภาษาอังกฤษที่ว่า “Timetable” ของอังกฤษหรือคำว่า “Schedule” ของสหรัฐอเมริกา การจัดตารางสอนเป็นงานของฝ่ายวิชาการที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น กล่าวคือ เป็นกลวิธีในการจัดสรรปัจจัยและทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างสูงสุด (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2562)

สิทธิพล อาจอินทร์ (2561) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการจัดตารางสอนตามหลักสูตรโดยคำนึงถึงการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละรายวิชา ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ ช่วงของการเรียนรู้จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละภาคการศึกษาและรอบปีการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการใช้อาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงฝึกงาน ฯลฯ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2560) กล่าวว่า การจัดทำตารางเรียน ตารางสอน เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับช่วงเวลาและระยะเวลาที่จะจัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชา ซึ่งผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ ในปัจจุบันมีแนวทางการกำหนดเวลา 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 จัดแบบดั้งเดิม (Traditional Scheduling) คือ การกำหนดตารางเวลา ทุกวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เรียนกระจายไปในแต่ละวันให้ครบจำนวนคาบ โดยปกติจะกำหนด ให้เรียนวิชาละ 1 คาบ การจัดแบบนี้พบได้ทั่วไปในสถานศึกษา

ลักษณะที่ 2 จัดแบบบล็อก (Block Scheduling) ซึ่งมีลักษณะขยายเวลาเรียนออกไป ให้ต่อเนื่องและยาวนานขึ้น มีหลายแบบย่อยที่เป็นที่นิยม

ลักษณะที่ 3 จัดแบบผสมผสาน โดยนำลักษณะของการจัดแบบดั้งเดิมและการจัด แบบบล็อกมาใช้ร่วมกัน เช่น กำหนดให้บางวิชาเรียนแบบบล็อก หรือกำหนดให้บางวันเรียน แบบบล็อก ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการจัดตารางสอน ตามหลักสูตร ซึ่งเป็นงานของฝ่ายวิชาการที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น โดยคำนึงถึงการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ ระยะเวลาที่ใช้แต่ละรายวิชา ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ ช่วงของการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการใช้อาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงฝึกงาน เป็นต้น ปัจจุบันมีแนวทางการกำหนดเวลา 3 ลักษณะ ได้แก่ จัดแบบดั้งเดิม จัดแบบบล็อก และจัดแบบผสมผสาน

4.1.3 การจัดครูเข้าสอน

ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะเป็นผู้ที่นำ หลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นการจัดครู เข้าสอน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่งานบริหารหลักสูตรต้องปฏิบัติอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้ครูผู้สอน ที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดครูเข้าสอนนักการศึกษาได้เสนอแนวคิด ไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า การจัดผู้สอน การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สอน ในการนำหลักสูตรไปใช้ จะประสบความสำเร็จมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญ การศึกษา ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการออกแบบหลักสูตรและการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม ระยะเวลา ระดับของ เนื้อหาสาระ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญของผู้สอนแต่ละคน โลกทัศน์ ความเชื่อ ค่านิยม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยนำมาซึ่งความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตร การมองตนเองของผู้สอนในฐานะบุคคล ห้องเรียนทั้งสถานศึกษา ชุมชน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยต่อการรับรู้ในบริบทต่างๆ ของการใช้หลักสูตร รวมทั้งการสนับสนุนและเอื้ออำนวยในการใช้หลักสูตรจากฝ่ายบริหาร ที่ส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

จันตรี คุปตะวาทีน และบัญชา แสนทวี (2555) กล่าวว่า ผู้สอนมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้หลักสูตร อาจกล่าวได้ว่าในขั้นตอนการใช้หลักสูตรนี้จะขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญ เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปปฏิบัติ ดังนั้นผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในทุกๆ ด้าน นอกเหนือจากเป็นผู้มีความเสียสละ อดทน เข้มแข็ง และมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิธีสอน การจัดทำแผนการสอน หรือแผนการเรียนรู้ จัดระบบการเรียนรู้ด้วยการพิจารณาว่าจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใดบ้าง และเรื่องใดควรเรียนรู้ก่อนหลัง ตลอดจนจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัย ในที่นี้ขอเสนอความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สอนที่ควรมี ดังต่อไปนี้

สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556) กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอน สถานศึกษาต้องจัดให้ครูได้สอนตรงกับความรู้ ความสามารถ และมีจำนวนเพียงพอ เพราะครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องมองเห็นความสำคัญและก้าวให้ทันกับเหตุการณ์ การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบรวมทั้งการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

มาลินี บุญยรัตพันธ์ (2558) กล่าวว่า การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ต้องพิจารณาเลือกครูที่มีความเหมาะสม โดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ สิ่งที่ครูถนัด การจัดครูเข้าสอนต้องดำเนินการก่อนเปิดภาคเรียน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวถึงการจัดครูเข้าสอนคือ การคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม โดยพิจารณาความรู้ความสามารถ ความถนัด อารมณ์ นิสัยใจคอ หากมีการจัดครูผู้สอนที่จบในสาขาวิชาที่ตรงกับวิชาที่สอนจะเป็นผลดีที่สุดต่อผู้เรียน ซึ่งต้องมีการเตรียมบุคลากรก่อนทำการสอน โดยการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงให้เข้าใจในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องก่อนเปิดภาคเรียน

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561) กล่าวถึงการจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตรไว้ว่า ในการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร โดยคำนึงถึงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้ความสามารถ ความสนใจ และความสมัครใจของครูแต่ละคน เพื่อให้ครูซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1. ความรู้ในเนื้อหาวิชา ผู้สอนต้องมีความรู้ที่ดีมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเนื้อหาวิชาที่สอนรวมทั้งมีความรู้ในวิชาอื่นที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอน เพื่อนำมาเสริมกับวิชาที่ผู้เรียนได้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. สถานการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนต้องตระหนักถึงการเรียนรู้ต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน และสังคม การเรียนรู้จากประสบการณ์จะเป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเจริญเติบโตทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้สอนจะต้องวางแผนในการสอนเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ที่จะนำไปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแก้ปัญหาของสังคมได้

3. จิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้สอนต้องมีพื้นฐานจิตวิทยาการเรียนรู้ รู้จักวิธีจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากกว่าจะบังคับผู้เรียนให้เรียนรู้จึงจะเกิดผลดีแก่ผู้เรียน การเรียนการสอนต้องคำนึงถึงเพศ อายุ วัย และระดับสติปัญญาของผู้เรียน ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การให้รางวัลผู้เรียน การลงโทษผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดในการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. ทักษะการสอน ผู้สอนต้องมีทักษะการสอนในด้านต่างๆ เช่น ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการอธิบาย ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการใช้วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ฯลฯ ผู้สอนที่มีทักษะในการสอนจะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายและมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างรวดเร็ว

5. บุคลิกภาพผู้สอน การวางตัวอย่างเหมาะสม ควบคุมอารมณ์ได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เพื่อนร่วมงาน รวมทั้งมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน จะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

ปริญญารณ ตั้งคุณานันต์ (2562) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบการจัดครูอาจารย์เข้าสอนไว้ว่า โดยทั่วไปมี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดโดยใช้ครูประจำชั้น กล่าวคือการจัดครู 1 คน สอนประจำชั้น 1 ชั้น โดยรับผิดชอบสอนทุกกลุ่มวิชา แต่อาจจะมีครูพิเศษเฉพาะทาง เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ คหกรรม พลศึกษามาช่วยสอน รูปแบบนี้มีกจัดในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ข้อดีคือครูสามารถบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ง่าย ข้อเสียคือครู 1 คน ไม่ได้มีความรู้ในทุกกลุ่มสาระ จึงส่งผลให้ครูไม่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ตนเองไม่ถนัดได้

2. รูปแบบการจัดโดยใช้ครูแนะแนว กล่าวคือ สถานศึกษาจัดให้มีครูแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระแก่ครูประจำชั้น และคอยช่วยเหลือประสานงาน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

3. รูปแบบการจัดโดยใช้ครูประจำกลุ่มสาระหรือประจำวิชา กล่าวคือ เป็นการจัดครูที่มีความรู้ประสบการณ์ในกลุ่มสาระหรือวิชานั้น ๆ ทำการสอนในกลุ่มสาระหรือวิชานั้น ๆ ข้อดีคือ จะทำให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้รู้ ข้อเสียคือ ขาดการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระ

4. รูปแบบการจัดครูสอนเป็นคณะ คือ การจัดครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนร่วมกันใน 1 กลุ่มสาระ หรือ 1 วิชา โดยคณะครูผู้สอนจะทำการวางแผนการสอน ดำเนินการสอน และประเมินผลร่วมกัน

ในกรณีที่ครูอาจารย์ในสถานศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอ ฝ่ายวิชาการสามารถแก้ไขปัญหาได้ตามแนวทาง ได้แก่ จัดบุคลากรฝ่ายอื่นให้ช่วยสอน จัดรวมกลุ่มนักเรียนนักศึกษา จัดหาวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน เช่น การจ้างสอนรายชั่วโมง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ จัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย เช่น E-Learning CAI โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปประเภทต่าง ๆ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดครูเข้าสอนเป็นการสรรหาครูเข้าสอนตาม ชั่วโมงเรียน ที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยคำนึงถึงสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความสนใจของครู รูปแบบการจัดครูอาจารย์เข้าสอน โดยทั่วไปมี 4 รูปแบบ ได้แก่ การจัดแบบครูประจำชั้น การจัดแบบครูแนะแนว การจัดแบบครูประจำกลุ่มสาระหรือรายวิชา และการจัดแบบสอนเป็นคณะ

4.1.4 บริบททางสังคม

ในการนำหลักสูตรไปใช้จำเป็นต้องศึกษาบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพ สำหรับบริบททางสังคมนักการศึกษาได้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2559) ได้วิเคราะห์ถึงความต้องการการศึกษาใหม่ในสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกได้ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและการศึกษาของเด็กและเยาวชนอย่างมาก ถือเป็นการทำลายกดดันต่อสถาบันการศึกษาทุกระดับอย่างสำคัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาเฉพาะ นับวันจะมีเด็กที่ไม่พร้อมหรือไม่เหมาะสมกับกรอบการศึกษาในโรงเรียนปกติจำนวนเพิ่มขึ้น เช่น เด็กเรื้อรังไร้ที่อยู่ปราศจากผู้เลี้ยงดู เด็กที่กระทำผิด เด็กอัจฉริยะ เด็กพิการ เด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี ติดยาเสพติด มีความบกพร่องทางจิตใจและอารมณ์ เด็กที่พ่อแม่รอนเร่ทำงานโดยย้ายถิ่น ฯลฯ เด็กเหล่านี้ต้องการทางเลือกศึกษาอบรมรูปแบบอื่น หากไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม จะเป็นภาระของสังคมมากขึ้น แม้เด็กที่เข้าศึกษาในสถานศึกษาปกติก็ตาม พบว่าคนรุ่นเยาว์จำนวนมากจะตกงานหรือถูกจ้างงานต่ำกว่าความรู้

2. การแข่งขันจากสถาบันอื่น โรงเรียนกำลังเผชิญกับการแข่งขันเพิ่มขึ้นจากสถาบันอื่นที่เข้ามาดึงดูดความสนใจของเยาวชน และเข้ามามีบทบาทให้ความรู้และข้อมูลแก่เด็กมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสารมวลชน อิทธิพลของเพื่อนร่วมกลุ่ม ข้อมูลความรู้เหล่านี้อาจแตกต่างไปจากที่โรงเรียนใช้อบรมสั่งสอนนักเรียน หากไม่นำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์และปรับเนื้อหาวิธีการสอนให้เหมาะสมแล้ว จะทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลตามต้องการ รวมทั้งเพิ่มความสับสนให้แก่ผู้เรียนในการตัดสินใจว่าความรู้และข้อมูลใดถูกต้องควรแก่การเชื่อถือ

3. ความต้องการในอนาคต สถาบันการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมสำหรับเยาวชนในอนาคต ผู้จัดการศึกษาต้องวิเคราะห์และคาดการณ์ว่าเนื้อหาสาระและสมรรถนะใดจะเหมาะสมกับเด็กในอนาคต สาระเนื้อหาเหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้จากสถาบันอื่นนอกโรงเรียนหรือไม่ โรงเรียนสามารถแข่งขันกับสื่อและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ได้หรือไม่ โรงเรียนควรเน้นสอนเนื้อหาหรือการแก้ปัญหาเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ ควรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนเตรียมตัว เผชิญปัญหาที่ส่วนใหญ่กำหนดไม่ได้ในอนาคต แนวทางการจัดการศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องเน้นความสามารถในการเลือกรับ ทำความเข้าใจสาระเนื้อหา แยกแยะข้อเท็จจริง การคิดวิเคราะห์ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม ความสามารถในการปรับสภาพจิตและอารมณ์และการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับผู้อื่นด้วย

4. การเผชิญกับแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและกระจัดกระจาย เด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้รับข้อมูลฉาบฉวยที่เร่งเร้าอารมณ์ความรู้สึก ข้อมูลแยกส่วน และความรู้ที่กระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ เพื่อเผชิญสภาพการณ์ทางสังคมดังกล่าว เด็กต้องเรียนรู้การกำหนดท่าทีหรือจุดยืนของตนเอง ต้องสามารถโต้แย้งและอธิบายความคิดเห็นของตนเองอย่างมีเหตุผลได้ สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ โรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมให้เด็กเผชิญกับข้อมูลที่ขัดแย้งกันอย่างมากมายในอนาคตได้

นิรมล ศตวุฒิ (2560) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมไว้ว่า สังคม มักจะมีอิทธิพลต่อจุดมุ่งหมายของการศึกษาและต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน อัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมทำให้การตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาซับซ้อนขึ้น ประชากรในสังคมเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านธุรกิจการค้า การเงินและงบประมาณ ทั้งในระดับครอบครัว ระดับหน่วยงาน จนถึงระดับชาติ การเสื่อมลงของระบบและโครงสร้างของครอบครัว การเรียกร้องความต้องการพิเศษของคนกลุ่มน้อยและกลุ่มคนผู้เสียผลประโยชน์บางอย่าง พ่อแม่ที่ตามใจลูกมากเกินไป เยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ไม่สามารถควบคุมได้ การติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน การค้ายาเสพติดการแพร่ระบาดของโรคร้ายแรง ความขัดแย้งทางการเมืองและการปกครอง ปัญหาที่มาพร้อมกับความเจริญทางเทคโนโลยีที่สามารถสื่อสารกันได้ทั่วโลก เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการจัดการศึกษา ต่อโรงเรียน ต่อการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อิทธิพลจากสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อการจัดหลักสูตรทำให้ต้องมีการจัดหลักสูตรเพื่อเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ได้ และช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ต้องมีการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตลอดเวลา และต้องจัดหลักสูตรที่นำไปให้ผู้เรียนสร้างสรรค์สิ่งที่ดีแก่สังคม บริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการจัดหลักสูตรมี ดังนี้

1. สภาพสังคมด้านเศรษฐกิจและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและการเมืองมีอิทธิพลต่อชีวิตประชาชน และมีอิทธิพลทั้งในด้านบวกและด้านลบ ประเด็นที่ต้องวิเคราะห์เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

1.1 ตลาดแรงงาน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเกี่ยวข้องกับองค์กรราชการและองค์กรที่มีการผลิตและการขายที่มั่นคง แรงงานในส่วนนี้ใช้ทักษะที่พัฒนาแล้ว มีค่าตอบแทนสูง สภาพการทำงานดี และมั่นคง ส่วนที่สองมี 2 ประเภท คือ ประเภทที่ใช้ความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แรงงานที่มีการศึกษาจะได้รับค่าจ้างสูง ประเภทที่สองเป็นงานเสมียน และงานที่ใช้ทักษะกึ่งฝีมือซึ่งแรงงานนี้อาจถูกปลดได้เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ ในส่วนที่สองนี้ผลผลิตขององค์กรไม่มั่นคงสภาพการทำงานไม่ค่อยดี ค่าจ้างต่ำ มีโอกาสก้าวหน้าน้อย จากทั้งสองส่วนนี้ตำแหน่งงานที่คนแต่ละคนได้รับอยู่นั้นมีผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของคนเหล่านั้นต่อเนื่องจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

1.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเศรษฐกิจ ซึ่งมีพื้นฐานจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความเป็นโลกาภิวัตน์ของเศรษฐกิจ ระบบการเงินการคลัง การผลิตและการตลาด มีผลกระทบต่อคนในตลาดแรงงานด้วย เช่น ความต้องการแรงงานที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

แรงงานส่วนเกินที่ไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ก็จะถูกปลดออก หรือการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้งาน ทำให้ความต้องการแรงงานคนน้อยลง ฯลฯ

1.3 การกระจายอำนาจ เนื่องจากอำนาจ หมายถึง ความสามารถที่จะได้รับสิ่งที่ต้องการจากผู้อื่น โดยใช้กำลังหรือโดยการโน้มน้าวให้ผู้อื่นคิดหรือเชื่อในสิ่งที่เราต้องการหรือสนใจ แต่คนในสังคมได้รับอำนาจไม่เท่ากัน เช่น ระหว่างคนรวยกับคนจน คนส่วนใหญ่กับคนกลุ่มน้อย คนในเมืองกับคนในชนบท ผู้ใหญ่กับเด็ก ข้าราชการกับชาวบ้าน ฯลฯ

1.4 ระบบการเมืองการปกครอง เป็นระบบที่มีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของคนในสังคม ในขณะที่เดียวกันคนในสังคมที่มีความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองอย่างดี สามารถช่วยกันทำให้ระบบนี้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรได้ เช่น คนในสังคมรู้หน้าที่การส่งเสริมหรือมีข้อมูลที่ชัดเจนในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ และตรวจสอบระบบนี้

2. สภาพสังคมด้านครอบครัว ปัญหาหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ศาสนา และการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา สำหรับสถานภาพของครอบครัว ศาสนา และการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจมักจะก่อให้เกิดผลด้านลบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เช่น สภาพทางสังคมของคนบางส่วนต่ำลง ความไม่เสมอภาคในสังคมมีเพิ่มขึ้น ฯลฯ แต่เดิมครอบครัว ศาสนา และโรงเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ปัจจุบันบทบาทและสถานภาพของทั้ง 3 สถาบันสังคมเปลี่ยนไป แต่ละสถาบันดูเหมือนจะด้อยความสามารถลง และมีความสัมพันธ์กันน้อยลง ในการพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลด้านนี้ เพื่อจัดหลักสูตรที่ช่วยปรับสภาพสังคม ศาสนา และการศึกษาให้มีบทบาทที่เหมาะสมในสังคมไทย

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2560) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและครอบครัวกับพลเมืองศึกษาเพื่อสังคมอุดมปัญญาไว้ ดังนี้

1. อิทธิพลของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในปัจจุบันประเทศไทยได้นำเอาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในสังคมไทยอย่างกว้างขวางในทุกด้าน การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในสังคมได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของไทยและมีผลต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการศึกษาจึงควรจะให้ข้อมูลที่หลากหลายอย่างเพียงพอกับประชาชนเพื่อให้เขาสามารถเลือกตัดสินใจในวิถีปฏิบัติที่ถูกต้องอันจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่ทรัพย์สินและสภาพแวดล้อมโดยส่วนรวมให้น้อยที่สุด

2. การขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยนการพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมฐานการเกษตรมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ให้ความสนใจและสนับสนุนการลงทุนทางอุตสาหกรรมเกษตรมากขึ้น การค้นพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการค้นพบแหล่งน้ำมันดิบซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีแหล่งพลังงานสำรองมากขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันรัฐบาลก็นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศรวมถึงการค้นหาแหล่งพลังงานทางเลือกจากพืชเพื่อแก้ปัญหาด้านวิกฤตพลังงาน ดังนั้นหลักสูตรที่จะใช้ในสังคมไทยจึงควรจะได้พัฒนาพลเมืองให้มีความพร้อมสำหรับการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยส่วนรวมด้วย

3. การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางประชากรในปัจจุบันจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์มีมากขึ้น ทำให้อัตราการตายของเด็กแรกเกิดลดน้อยลง มีแนวโน้มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นดังที่ United Nations Development Program (UNDP) ได้สำรวจประชากรโลกพบว่า ประชากรในวัย 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.3 เป็นร้อยละ 15 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวโน้มจำนวนประชากรโลกในวัยแรกเกิดจนถึง 24 ปี จะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายประชากรภายในประเทศมีอัตราสูงมาก อันสืบเนื่องมาจากภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ นอกจากองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วนี้ คุณภาพชีวิตของคนในสมัยปัจจุบันก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงมากขึ้นอีกด้วย ข้อมูลต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อวางแผนพัฒนาประชากรซึ่งจะเห็นได้ว่าในหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษาของไทยในปัจจุบันได้บรรจุเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประชากรศึกษา (Population Studies) ไว้ในหลักสูตร รวมทั้งนักพัฒนาหลักสูตรจะต้องจัดเตรียมหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ระบบและตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุด้วย เพื่อให้เกิดการปรับตัวและมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. การเปลี่ยนแปลงในชีวิตและครอบครัว ชีวิตและครอบครัวในสมัยปัจจุบันมีความแตกต่างจากชีวิตครอบครัวในสมัยก่อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากในสมัยก่อนประเทศไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นสังคมชนบท มีพ่อแม่พี่น้องและเครือญาติต่างๆ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน แต่ในปัจจุบันชีวิตครอบครัวมักจะแยกเป็นครอบครัวเดี่ยวและแม่บ้านก็มักจะออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน

เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ดังนั้นโอกาสที่ผู้ใหญ่จะให้การอบรมสั่งสอนเด็กอย่างเต็มที่ เหมือนกับในอดีตย่อมเป็นไปได้ยาก โดยเหตุนี้ภาระหน้าที่การอบรมสั่งสอนเด็กจึงอยู่ที่โรงเรียนมากขึ้น หลักสูตรสำหรับสังคมไทยในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นจะต้องเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กทั้งด้าน กาย อารมณ์ สังคมอย่างจริงจัง

5. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมไทยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและวัฒนธรรมอิงฐานความรู้ไทยศาสตร์ (Thai Sciences) ซึ่งเป็นวิทยาการหรือองค์ความรู้ ที่ว่าด้วยการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์รวมถึงปฏิสัมพันธ์ กับสรรพสิ่งระหว่างกลุ่ม หรือองค์กรที่มีการบูรณาการพหุวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นิติศาสตร์ ปรัชญาศาสนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์และการจัดการเพื่อใช้เป็นกรอบคิดในการอธิบายปรากฏการณ์ที่สะท้อนกระบวนการ ประดิษฐ์ความเป็นไทยในสังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นข้อมูลความรู้ฐานรากที่จำเป็นอันหนึ่งสำหรับใช้ ในการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาประการหนึ่งคือ เตรียมคนให้พร้อมที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น ดังนั้นการคาดคะเนเกี่ยวกับแนวโน้ม ของการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เราคาดคะเนว่าในอนาคตสังคมไทยเรามี แนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น เราก็สมควรจะจัดหลักสูตรให้สนองต่อการ เปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรมมากขึ้น เราก็สมควรจะจัดหลักสูตรให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะ มีขึ้นในอนาคต

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561) กล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม นับว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปใช้ในการกำหนด องค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบท และตอบสนอง ความต้องการของสังคม ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรจึงต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของสังคม ค่านิยมในสังคม ธรรมชาติของคน ในสังคม ศาสนาในสังคม วัฒนธรรมในสังคม และลักษณะสังคมตามความคาดหวัง ดังนี้

1. โครงสร้างทางสังคม โครงสร้างของสังคมไทยแบ่งออกเป็นสังคมชนบทหรือสังคม เกษตรกรรม และสังคมเมืองหรือสังคมอุตสาหกรรม ในปัจจุบันสังคมอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเพิ่ม มากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างของสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และแนวโน้มโครงสร้างสังคมในอนาคตเพื่อจะได้ข้อมูลมาจัดหลักสูตรว่า จะจัดหลักสูตรอย่างไร

เพื่อยกระดับการพัฒนาสังคมเกษตรกรรมและเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมตามความจำเป็น

2. ค่านิยมในสังคม ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนในสังคมเดียวกันมองว่ามีคุณค่า เป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่ปรารถนาของคนในสังคมนั้นๆ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาว่าค่านิยมใดควรจะได้รับ การเปลี่ยนแปลงหรือดำรงไว้ หรือค่านิยมใดควรสร้างขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมากที่สุด เช่น ค่านิยมของสังคมไทยเกี่ยวกับความเชื่อ ขาด การถือฐานานุรูป การถือความสัมพันธ์ส่วนตัว การถือประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง การถืออำนาจ ฯลฯ ซึ่งน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเพราะไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันส่วนค่านิยมในเรื่องการรักษาชาติ ความขยันขันแข็ง การกินอยู่อย่างพอเพียง เป็นต้น เป็นค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงเป็นหน้าที่ของนักพัฒนาหลักสูตรที่จะศึกษาและเลือกค่านิยมที่ดี และบรรจุไว้ในหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน

3. ธรรมชาติของคนในสังคม ธรรมชาติของคนในสังคมย่อมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นฐานทางวัฒนธรรมและค่านิยมต่างๆ เช่น จากสภาพวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทย ทำให้คนไทยมีลักษณะ ดังนี้

- 3.1 ยึดมั่นในตัวบุคคลมากกว่าหลักการและเหตุผล
- 3.2 ยกย่องบุคคลที่มีความรู้หรือการศึกษาสูง
- 3.3 เคารพและคล้อยตามผู้มีวัยวุฒิสูง
- 3.4 ยกย่องผู้มีเงิน
- 3.5 รักความเป็นอิสระและชอบการทำงานตามลำพัง
- 3.6 นิยมยกย่องผู้มีอำนาจ
- 3.7 เชื่อถือโชคกลางทางไสยศาสตร์
- 3.8 นิยมการเล่นพรรคเล่นพวก

ในการพัฒนาหลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงธรรมชาติของคนในสังคม โดยพิจารณาว่าลักษณะใดควรคงไว้ ลักษณะใดควรเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสังคมไทยมากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร สำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบุคคลในสังคมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบันต่อไป

4. ศาสนาในสังคม ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม ซึ่งบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ดังนั้นสิ่งที่บรรจุไว้ในหลักสูตรควรเป็นหลักธรรมในศาสนาต่างๆ

และควรเปรียบเทียบหลักธรรมของศาสนาเหล่านั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบว่าทุกศาสนาก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ให้ปฏิบัติตนเป็นคนดี เพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั่นเอง ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีการทางศาสนาที่ตนนับถือ

5. วัฒนธรรมในสังคม วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์อันสำคัญที่จะแสดงให้ทราบว่าป็นคนในสังคมเดียวกันหรือของคนชาติเดียวกัน คนไทยย่อมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชนชาติอื่นไม่ว่าจะเป็น ภาษา วรรณคดี ศิลปกรรม ประติมากรรม ศิลปะ การฟ้อนรำ ดนตรี การละเล่นต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตร จะต้องทำนุบำรุงรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดั่งงามไว้ตลอดจนมีวิจรรย์ญาณในการเลือกวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในไทย เพื่อป้องกันไม่ให้วัฒนธรรมอื่นมาทำลายความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ด้วยเหตุนี้ นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณาว่าวัฒนธรรมใดควรจจะรักษาไว้ วัฒนธรรมใดควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพกาลเวลาและสภาพของสังคม

6. ลักษณะของสังคมตามความคาดหวัง การเตรียมพัฒนาทรัพยากรให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นนักพัฒนาหลักสูตรควรจะศึกษาข้อมูลหรือมีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เพื่อที่จะสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าสังคมในอนาคต 5-10 ปีข้างหน้า จะเป็นเช่นไร แม้จะเป็นการยากแก่การพยากรณ์ แต่เป็นแนวทางที่จะช่วยพัฒนาประชากรให้แก่สังคมให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ และในการผลิตคนให้แก่สังคมในอนาคตที่ทำได้แน่นอนคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหน้าที่ของนักพัฒนาหลักสูตรก็คือ จะต้องพิจารณาว่าจะจัดหลักสูตรอย่างไร รูปแบบใด จึงจะทำให้ประชากรมีคุณภาพดีหรือมีลักษณะตามที่สังคมคาดหวัง พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาหลักสูตร

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของสังคม ค่านิยมในสังคม ธรรมชาติของคนในสังคม ศาสนาในสังคม วัฒนธรรมในสังคม และลักษณะสังคมตามความคาดหวังเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปบรรจุไว้ในหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติ คุณลักษณะและสอดคล้องกับบริบทของสังคม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังต่อไป

4.1.5 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายของคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีหรือหน้าที่อันพึงมีอยู่ในตัว จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศิลธรรม กฎศีลธรรม

อมรา รอดดารา (2555) ให้ความหมายของคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะสำคัญของมนุษย์ เป็นความกล้าหาญแห่งอุปนิสัยที่สั่งสมขึ้นในจิตใจ และแสดงออกเป็นพฤติกรรม คุณธรรมดังกล่าวเกิดจากความรู้ และการทำหน้าที่ถูกต้อง เป็นธรรม การกระทำดีอันเป็นนิสัยและสร้างสรรค์ความดีเหล่านั้นให้งอกงามยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เป็นค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม และเป็นประโยชน์ต่อสังคม จุดมุ่งหมายของคุณธรรม มีดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลเป็นคนที่มีความประพฤติดีเป็นผู้มีปัญญาพร้อมด้วยนิสัยอันดี มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ โดยอาศัยความถูกต้องดีงามเป็นพื้นฐาน
2. เพื่อให้บุคคลมีความพึงพอใจในการทำความดี มีความมั่นคง ศรัทธาต่อความดี และเพิ่มพูนความดียิ่งขึ้นไป ดังมีคำกล่าวที่ว่า “การสั่งสมความดี นำความสุขมาให้”
3. เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไปด้วยดี มีมนุษยธรรม เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น ไม่เอารอดเอาเปรียบกัน
4. เพื่อปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมในบุคคลและสังคม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เคารพกฎเกณฑ์กติกา คิดดี พูดดี ทำดี เพื่อจรรโลงความสงบสุขแห่งสังคม

จุดมุ่งหมายของคุณธรรมจึงเป็นไปเพื่อความงอกงามของมนุษย์ ทั้งในด้านปัญญา ความรู้และด้านจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะเป็นอุปนิสัยที่รักดีและแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น คุณธรรมดังกล่าวนี้เมื่อเปรียบเทียบกับคำสอนของศาสนา ในยุคที่มีการนับถือศาสนาแล้ว คุณธรรมเบื้องต้นดังกล่าวจึงสรุปเป็นหลักคำสอนได้ว่า หมายถึง การละเว้นจากความชั่ว และทำความดี ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกันของทุกศาสนา

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกทางกายวาจา ด้วยความถูกต้องดีงาม และเป็นธรรม โดยมีที่มาจากศาสนา ค่านิยมที่ดีงาม และระเบียบแบบแผนของสังคม ซึ่งผลการกระทำนั้นนอกจากจะไม่เป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่นแล้ว ยังเกื้อกูลประโยชน์สูงและสังคมส่วนรวมอีกด้วย จุดมุ่งหมายของจริยธรรม มีดังนี้

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดแก่บุคคล เช่น การเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนมี
2. เพื่อให้บุคคลมีเหตุผล รู้จักใช้จริยธรรมด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
พร้อมที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. เพื่อให้บุคคลประพฤติปฏิบัติและดำเนินชีวิตบนพื้นฐานความถูกต้อง มีวินัย
มีเจตคติที่ดีงาม เพื่อแสวงหาและดำรงชีวิตอย่างประเสริฐสูงสุด
4. เพื่อให้บุคคลเลือกตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง
ไม่เอา راحتเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งจะทำให้สังคมเป็นปกติสุข และเป็นความต้องการของสังคม
5. เพื่อลดปัญหาสังคม เนื่องจากในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง
และรวดเร็วมาก การมีจริยธรรมจะช่วยให้บุคคลมีความละเอียดต่อการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องดีงาม

อารมณฺ์ ฉนวนจิตร (2557) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม และจริยธรรมไว้ว่า
คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี เป็นเรื่องของจิตใจ เช่นเดียวกับจริยธรรม จริยธรรมกับคุณธรรม
เป็นคำที่ใกล้เคียงกัน แต่ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ใช้แทนกันไม่ได้ จริยธรรมมีความหมายเกี่ยวกับความ
ประพฤติ การปฏิบัติ ตลอดจนการดำเนินชีวิตที่ดีงามหรือถูกต้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม ส่วนคุณธรรม
เป็นเรื่องภายในจิตใจของคน ความคิด ความรู้สึก ความรับผิดชอบชั่วดีที่คอยกำหนดการกระทำ
ของคน

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559) ให้ความหมายของคุณธรรม
และจริยธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง หลักของความดี ความงาม ความถูกต้อง ซึ่งจะแสดงออกมา
โดยการกระทำทางกาย วาจา และจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติ
จนเกิดเป็นนิสัยเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสังคม จริยธรรม หมายถึง หลักสำคัญ
ในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ต้องยึดถือปฏิบัติ

จากความหมายของคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง
สภาพของคุณงามความดีซึ่งแสดงออกมาโดยการกระทำ จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ
ปฏิบัติ ตลอดจนการดำเนินชีวิตที่ดีงามหรือถูกต้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารในด้านการป้องกัน
การทุจริต โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมในการ
ป้องกันการทุจริต หมายถึง คุณธรรมที่กำหนดในโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อปลูกฝังให้แก่นักเรียน
มีพฤติกรรมสุจริต ได้แก่ อยู่อย่างพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และจิตสาธารณะ ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้

จะสอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณธรรมด้านอยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตามรูปแบบ STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต ประกอบด้วย

1.1 S (Sufficient) : ความพอเพียง หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์เป็นหลักความพอเพียงในการทำงาน การดำรงชีวิต การพัฒนาตนเอง และส่วนรวม รวมถึงการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งความพอเพียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์แม้ว่าจะแตกต่างกันตามพื้นฐาน แต่การตัดสินใจว่าความพอเพียงของตนเองต้องตั้งอยู่บนความมีเหตุมีผล รวมทั้งต้องไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม ความพอเพียงดังกล่าวจึงเป็นภูมิคุ้มกันให้บุคคลนั้นไม่กระทำการทุจริต ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และปลุกให้ตื่นรู้ (Realize)

1.2 T (Transparent) : ความโปร่งใส หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนต้องปฏิบัติตามบนฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้นจึงต้องมีและปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎหมาย ด้านความโปร่งใส ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และปลุกให้ตื่นรู้ (Realize)

1.3 R (Realize) : ความตื่นรู้ หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักรู้ถึงรากเหง้าของปัญหาและภัยร้ายแรงของการทุจริต ประพศุติมิชอบภายในชุมชนและประเทศ ความตื่นรู้จะบังเกิดเมื่อได้พบเห็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการทุจริตย่อมจะมีปฏิกิริยาเฝ้าระวังและไม่ยินยอมต่อการทุจริตในที่สุด ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) เกี่ยวกับสถานการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้น ความร้ายแรงและผลกระทบต่อระดับบุคคล และส่วนรวม

1.4 O (Orward) : มุ่งไปข้างหน้า หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชนมุ่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนตนเองและส่วนรวมให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน บนฐานความโปร่งใสความพอเพียงและร่วมสร้างวัฒนธรรมสุจริตให้เกิดขึ้นอย่างไม่ย่อท้อ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจ (knowledge) ในประเด็นดังกล่าว

1.5 N (Nowledge) ความรู้ หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กร และชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินได้ อย่างถ่องแท้ในเรื่องสถานการณ์การทุจริต ผลกระทบที่มีต่อตนเองและส่วนรวม ความพอเพียง ด้านทุจริต การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการ ลดการทุจริตในระยะยาว รวมทั้งความอายไม่กล้ากระทำการทุจริตและเกิดความไม่ทนเมื่อพบเห็นว่ามี การทุจริตเกิดขึ้นเพื่อสร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต

1.6 G (Gererosity) : ความเอื้ออาทร หมายถึง คนไทยมีความเอื้ออาทร มีเมตตา มีน้ำใจต่อกันบนฐานของจิตพอเพียงด้านทุจริต ไม่เอื้อต่อการรับหรือการให้ผลประโยชน์ ต่อพวกพ้อง

2. คุณธรรมด้านการมีวินัย หมายถึง การแสดงออกถึงการยึดมั่น และปฏิบัติตน ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว สถานศึกษา และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

3. คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตน ตรงตามความเป็นจริง ทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริงความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

4. คุณธรรมด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปัน ความสุขส่วนตน ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

จากแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารเป็นคุณธรรมเพื่อป้องกันการทุจริต ได้แก่ อยู่อย่างพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่กำหนดในโครงการโรงเรียนสุจริต

4.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

กาญจนา คุณารักษ์ (2558) ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การประสานงาน การดำเนินการ การกำกับควบคุม การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องอำนวยความสะดวก เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดตามขอบเขตที่เอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประกันคุณภาพการเรียนรู้ด้วยการใช้ทรัพยากร เวลา และแรงงานที่คุ้มค่า

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2559) กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมความรู้ให้ผู้เรียน จุดหมายปลายทางของกระบวนการสอนคือทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การสอนถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ หากไม่มีการสอนหลักสูตรแม้จะกำหนดไว้ดีเลิศเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มุ่งหวังได้

นิรมล ศตวุฒิ (2559) ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาวิชา ทักษะ กระบวนการ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีเจตคติและค่านิยมที่ถูกต้อง ครูเป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติ และหาข้อสรุปหรือข้อค้นพบ จนเกิดการเรียนรู้นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้อย่างดีต้องมีกิจกรรมการประเมินผลด้วยว่า หลังจากการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อไปแล้วนั้น ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามผลที่คาดหวังหรือไม่

สิทธิพล อาจอินทร์ (2561) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนตามแนวการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

ทิตินา แคมมณี (2562) กล่าวถึงแนวคิดในเรื่อง “Instruction” หรือ “การเรียนการสอน” ซึ่งมีความหมายถึงการสอนโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ความหมายของการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากการถ่ายทอดความรู้ มาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน สาระ/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน วิธีการ/กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การสอนโดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิด วางแผน ลงมือปฏิบัติ และหาข้อสรุปหรือข้อค้นพบจนเกิดการเรียนรู้อ โดยอาศัยวิธีการ

ที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน สาร/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน วิธีการ กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ มีดังนี้

4.2.1 การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร

ในการนำหลักสูตรไปใช้ ก่อนการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำการศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อให้เป็นที่แน่ใจว่าสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังจะจัดการเรียนการสอนนั้นตรงตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร นักการศึกษาได้ให้ความหมายและ แนวทางไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การให้ความสนใจ ต่อรายละเอียดของหลักสูตร เป็นระบบและมีเกณฑ์ โดยมีกระบวนการและเทคนิคการวิเคราะห์ที่เป็น เหตุเป็นผลชัดเจน ขั้นตอนการวิเคราะห์จะทำทั้งในระดับลึกและระดับกว้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอ สำหรับการตัดสินใจกับเกณฑ์การวิเคราะห์หลักสูตรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์การวิเคราะห์ ที่ชัดเจน เพื่อจะพิจารณากำหนดเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์ที่เหมาะสม

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2554) กล่าวว่า การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การแยกแยะ หลักสูตรให้เป็นองค์ประกอบย่อยๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยๆ ของหลักสูตร จุดหมายปลายทางของการวิเคราะห์หลักสูตรจะออกมาเป็นตาราง 2 มิติที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เนื้อหากับพฤติกรรม

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2556) กล่าวว่า การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นการแยกแยะหลักสูตร ให้เห็นองค์ประกอบย่อย โดยมุ่งให้เห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาและพฤติกรรมเพื่อจะให้ทราบว่า เนื้อหานั้นๆ ควรเน้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมอะไร แล้วนำไปกำหนดเป็นจุดประสงค์ในการจัด การเรียนการสอนและการออกข้อสอบของวิชานั้นๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ต่อไป การวิเคราะห์หลักสูตรในลักษณะนี้จะออกมาในรูปของตารางที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และพฤติกรรมที่จะวัด เรียกว่า ตารางวิเคราะห์หลักสูตร หรือตารางกำหนดรายละเอียดของวิชา (Table of Specifications)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง การแยกแยะหลักสูตร ให้เห็นองค์ประกอบย่อยอย่างเป็นระบบและมีเกณฑ์ โดยมีกระบวนการและเทคนิคการวิเคราะห์ ที่เป็นเหตุเป็นผลชัดเจน เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหานั้นจะออกแบบการจัดการเรียนสอน การวัดและ ประเมินผลอย่างไรให้ครอบคลุมพฤติกรรม เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดและอธิบายถึงขั้นตอนการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) การวิเคราะห์หลักสูตรจะดำเนินการวิเคราะห์ 3 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ดังได้กล่าวมาแล้วตอนต้นว่าการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่การวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผลการเรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์จุดประสงค์ เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

1.2 การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร และวิเคราะห์เนื้อหาสาระจากแบบเรียน และเอกสารประกอบ การวิเคราะห์เนื้อหาจากคำอธิบายรายวิชา มีขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 พิจารณาเนื้อหาจากคำอธิบายรายวิชาว่ามีความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) จำนวนเท่าใด แต่ละความคิดรวบยอดหลักสามารถนำมาจัดกลุ่มเป็นหน่วยได้เท่าใด เพื่อประโยชน์สำหรับการนำไปออกแบบการเรียนการสอน

1.2.2 พิจารณาเนื้อหาของแต่ละหน่วยที่กำหนดได้จากข้อ 1 เพื่อจะสามารถกำหนดขอบข่ายความกว้างและความลึกของเนื้อหา

1.2.3 พิจารณาเนื้อหาของแต่ละหน่วยออกเป็นตอนในแต่ละตอนเพื่อแยกเป็นหัวข้อ

1.2.4 พิจารณาเนื้อหาของแต่ละหัวข้อเพื่อดูขอบข่ายในด้านกว้างและลึก เพื่อดูความเหมาะสมกับเวลาสำหรับการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา

1.2.5 ทำการตรวจสอบความสอดคล้องและสิ่งซ้ำซ้อนในข้อ 1-4 อีกครั้ง

1.3 วิเคราะห์กิจกรรม เป็นการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามลำดับ เป็นระบบ สามารถติดตามบทเรียน ถ้าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดี ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรม เกิดการเรียนรู้ ก็จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปตามจุดประสงค์การเรียนที่กำหนดไว้

2. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อประเมินผลการเรียน ควรทำการวิเคราะห์เป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 6-9 คน ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าการวิเคราะห์เพียงคนเดียว ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรทั้งด้านจุดประสงค์และเนื้อหาว่าเน้นพฤติกรรม การเรียนรู้ด้านใด

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร กำหนดประเด็นสำคัญและเรียงลำดับความสำคัญ พิจารณาเกี่ยวกับเวลาที่ใช้สอนในแต่ละประเด็น เพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง

2.3 นิยามพฤติกรรมแต่ละด้านให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจตรงกัน การนิยาม พฤติกรรมควรสอดคล้องกับลักษณะวิชา เช่น คณิตศาสตร์เน้นการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ความรู้ความจำเกี่ยวกับทักษะการคิดคำนวณ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ส่วนสาระอื่นๆ พฤติกรรมด้านความรู้ความคิดมักจะนิยามพฤติกรรมตามแนวคิดของบลูม คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2.4 นำหัวข้อของพฤติกรรมและเนื้อหาที่วิเคราะห์ได้จากข้อ 2 และ 3 มาบรรจุ ลงในตาราง

2.5 สมาชิกแต่ละคนร่วมกันกำหนดความสำคัญแต่ละประเด็นของเนื้อหาสาระ และพฤติกรรม โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียน และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.6 สมาชิกช่วยกันพิจารณา ทบทวน และปรับคะแนนอีกครั้งเพื่อความเหมาะสม กับความสำคัญของพฤติกรรมในหัวข้อประเด็นสำคัญของเนื้อหานั้น โดยพิจารณาถึงการปฏิบัติ เวลา และความสำคัญของจุดประสงค์

2.7 ตรวจสอบความถูกต้องของคะแนนในตารางเฉลี่ยโดยรวม คะแนนในแต่ละ ช่วงของพฤติกรรม (แนวตั้ง) และรวมคะแนนในแต่ละหัวข้อของประเด็นสำคัญ เนื้อหา (แนวนอน) เป็นช่วงๆ ไป ซึ่งรวมเรียกว่า คะแนนรวมย่อย นำคะแนนรวมย่อยมารวมทั้งหมดอีกครั้ง คะแนนรวม ครั้งนี้จะต้องได้คะแนนเท่ากันทั้งแนวตั้งและแนวนอน ทั้งนี้เพื่อจัดอันดับความสำคัญของพฤติกรรม และเนื้อหา และการกำหนดเวลาในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินผลว่าควรใช้วิธีการ ประเมินแบบใดจะได้สร้างเครื่องมือการประเมินผลต่อไป

3. การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อปรับปรุง หลักสูตร ขั้นตอนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรควรทำการวิเคราะห์

หลักสูตรทั้งระบบ คือ สารของหลักสูตร ทรัพยากร สภาพการใช้หลักสูตร ผลผลิตของหลักสูตร โดยสร้างพิมพ์เขียวสำหรับการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความชัดเจน

พิชิต ฤทธิจรูญ (2556) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานในการวิเคราะห์หลักสูตรมีดังนี้

1. กำหนดกรรมการวิเคราะห์หลักสูตร จำนวน 5-10 คน ควรได้มาจากบุคคลที่สอนในรายวิชาเดียวกัน

2. วิเคราะห์เนื้อหาวิชาโดยการแยกแยะเนื้อหาทั้งหมดเป็นหัวข้อย่อยๆ แล้วจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่ควรมาก่อนหลัง

3. วิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดโดยอาจจะวิเคราะห์จากจุดประสงค์ทั่วไปที่ระบุไว้ในหลักสูตร หรือจุดประสงค์ทั่วไปของรายวิชา ซึ่งพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอาจมีทั้งพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย หรือทักษะพิสัย

4. สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรโดยให้แนวดิ่งเป็นพฤติกรรมต่างๆ ส่วนแนวนอนเป็นเนื้อหาวิชาที่รวมกลุ่มไว้เป็นบทหรือหัวข้อ

5. กำหนดน้ำหนักของเนื้อหาและพฤติกรรมแต่ละช่องโดยปกติมักกำหนดให้คะแนนเต็มช่องละ 10 คะแนน แล้วให้กรรมการแต่ละคนพิจารณาให้ค่าน้ำหนักคะแนนพฤติกรรมมากน้อยเท่าใดจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยกรรมการแต่ละคนให้คะแนนลงไปในตารางวิเคราะห์หลักสูตรจนครบทุกช่อง

6. นำตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่กรรมการแต่ละคนกำหนดน้ำหนักเรียบร้อยแล้วมารวมกัน เช่น ถ้ามีกรรมการทั้งหมด 10 คน จะมีคะแนนในแต่ละช่วงรวม 10 ค่า ก็รวมคะแนนของทั้ง 10 คนแล้วหาค่าเฉลี่ยใส่ในตารางรวมแล้วนำมาเทียบบัญญัติไตรยางศ์ให้ช่องรวมสุดท้ายมีค่าเป็น 100 หน่วย การคิณน้ำหนักอาจไม่เป็นจำนวนเต็มต้องปรับค่าให้แต่ละช่องเป็นจำนวนเต็มและรวมกันแล้วได้ 100 หน่วยพอดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์หลักสูตรจะดำเนินการวิเคราะห์ 3 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนประกอบด้วย การกำหนดกรรมการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา การวิเคราะห์พฤติกรรม การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดน้ำหนักของเนื้อหาและพฤติกรรม และนำตารางที่กรรมการแต่ละคนกำหนดน้ำหนักพิมพ์แจกให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนทราบ

4.2.2 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

หลังจากที่ครูผู้สอนดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงนำตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนมาสู่การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยชื่อหน่วยการเรียนรู้ เวลาที่ใช้สอน สาระการเรียนรู้ วิธีสอน การวัดและประเมินผล การออกแบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หน่วยการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจของหลักสูตรก็ว่าได้ ในหลักสูตรอิงมาตรฐานนั้น หน่วยการเรียนรู้ควรมีลักษณะเป็นหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน (Standards-based Unit) คือมีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนของหน่วย และองค์ประกอบต่างๆ ภายในหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงานที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอน เกณฑ์การประเมินผล จะต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายของหน่วย

พิมพันธ์ เตชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข (2555) ได้กำหนดขั้นตอนการสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหัวเรื่อง ขั้นตอนที่ 2 การทำเครือข่ายความคิดหรือผังความคิด ขั้นตอนที่ 3 จัดเรียงลำดับเนื้อหาและทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องเพื่อนำไปวางแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 4 วางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยระบุมโนทัศน์ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ กำหนดวิธีการประเมินการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนาผล (2558) กล่าวว่าหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ที่ครบวงจรในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มาจากการนำความคิดรวบยอดหลักต่างๆ มาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ แล้วกำหนดหัวเรื่อง (Theme) จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่กำหนด

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้เป็นการนำคำอธิบายสาระการเรียนรู้มาวิเคราะห์ความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ เวลาเรียน และการวัดประเมินผล โดยนำมาเขียนลงในตารางการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ (Course Design/ Unit Design) หน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีลักษณะเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้

ที่สมบูรณ์ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดหลัก หัวข้อสาระการเรียนรู้ สมรรถนะ คุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล และบันทึกหลังการเรียนการสอน

กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2560) กล่าวว่า หน่วยการเรียนรู้เป็นเอกสารหลักสูตรที่จัดทำขึ้น
โดยผู้สอนเพื่อเป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลในช่วงเวลา
ที่ยาวนานกว่า 1 ชั่วโมง โดยนำความรู้และมโนทัศน์หลักมาเรียบเรียงเพื่อกำหนดเป็นหัวข้อหรือ
ประเด็นที่เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวัดประเมินผล การออกแบบหน่วยการเรียนรู้
ตามแนวคิดการออกแบบแบบย้อนกลับประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายหรือผล
การเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ และวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้

สิริวรรณ ศรีพหล (2561) การนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน
เป็นขั้นตอนสำคัญโดยครูผู้สอนจะต้องออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรหรือรายวิชา
ที่พัฒนามาแล้ว เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรรายวิชาที่จัดทำขึ้น หน่วยการเรียนรู้
มีลักษณะเป็นหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด
หรือผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักฐานการเรียนรู้ ชิ้นงานหรือภาระงานที่นักเรียน
ต้องปฏิบัติ การวัดและประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อและแหล่งเรียนรู้ การออกแบบหน่วย
การเรียนรู้อิงมาตรฐานตามหลักของการวางแผนย้อนกลับ คือ เริ่มต้นจากการกำหนดมาตรฐาน
การเรียนรู้ ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงกำหนดชิ้นงานที่แสดงถึงร่องรอย
หลักฐานที่ผู้เรียนปฏิบัติ ซึ่งจะสามารถสะท้อนความสามารถของผู้เรียนตามที่ระบุในมาตรฐาน
การเรียนรู้ นั้น แล้วจึงวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ
ที่สุดในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ได้แก่ ผลการเรียนรู้
ความคิดรวบยอดหลัก หัวข้อสาระการเรียนรู้ สมรรถนะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การ
เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การออกแบบวิธีการ
วัดและประเมินผล และบันทึกหลังการเรียนการสอน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวคิดการ
ออกแบบแบบย้อนกลับประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ และวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้

4.2.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอน อาจกล่าวได้ว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบของครูว่าจะสอนอะไร และจะดำเนินการสอนอย่างไรให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับประสบการณ์ในเรื่องนั้น ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่การศึกษาได้เสนอไว้ ดังนี้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวถึงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่สุดสำหรับครูที่จะใช้สอน เพื่อให้บรรลุผลตามหลักสูตร เพราะแผนการจัดการเรียนรู้จะบอกถึงสิ่งที่จะต้องสอน กระบวนการสอน และกำหนดเวลาในการสอนไว้อย่างครบถ้วน ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องนำหลักสูตรมาวิเคราะห์ และอาจจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้แล้วเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่นนั้นๆ อาจมีส่วนร่วมด้วย

วัชรมา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2560) กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปสามารถจำแนกได้ 2 ระดับ คือ แผนระดับหน่วย การเรียนรู้ (Unit Plan) และแผนรายชั่วโมง (Lesson Plan) สำหรับรูปแบบของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบความเรียง ตาราง และความเรียงประกอบตาราง อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่จะเลือกใช้รูปแบบการเขียนแผนที่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามภายในองค์กรเดียวกันสมควรที่จะกำหนดใช้รูปแบบเดียวกัน เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการสืบค้น อ้างอิง และรองรับการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน แนวทางการเขียนรายละเอียดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. การเขียนส่วนนำของแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนนำเป็นส่วนแรกของแผนการจัดการเรียนรู้ที่บอกรายละเอียดเบื้องต้น เป็นประโยชน์สำหรับการนำไปใช้และสืบค้น มีแนวการระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ลำดับที่ของแผน ซึ่งข้อมูลนี้จะทำให้ทราบว่าทั้งรายวิชามีแผนทั้งสิ้นจำนวนเท่าไร และจัดการเรียนรู้อตามลำดับอย่างไรบ้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา ระดับชั้นที่สอน ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อเรื่อง และ/หรือชื่อหน่วยย่อย-ชื่อเรื่องย่อย จำนวนระยะเวลา วันที่ เดือน ปี และชื่อครูผู้สอน เป็นการเขียนระบุข้อมูลตามความเป็นจริงในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา

2. การเขียนส่วนเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์ที่ครอบคลุมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย เนื้อหาสาระ การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ และประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

3. เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ เอกสารที่ใช้ ประกอบในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม และแบบฝึกหัด เอกสารที่ใช้ประกอบในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องมือต่างๆ เช่น แบบสังเกต แบบทดสอบ รวมทั้งเกณฑ์การประเมินต่างๆ ที่จำเป็น

ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2559) กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ได้แก่ ทำให้ผู้สอนมองเห็นภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจะต้องดำเนินการได้ตลอดทอมนของการศึกษา ทำให้ผู้สอนสามารถจัดลำดับความสำคัญและความต่อเนื่องของสาระเนื้อหาวิชา ในบทเรียน การกำหนดจุดประสงค์ไว้ล่วงหน้าในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้สอน ต้องดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทำให้ผู้สอนสามารถจัดเตรียม เนื้อหาวิชาให้มีความต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้สอนสามารถใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนทราบความสามารถของผู้เรียนได้เป็นระยะๆ ส่งเสริมให้ผู้สอนมีความมั่นใจ สามารถที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารสำคัญที่สุดสำหรับ ครูที่จะใช้สอน เพื่อให้บรรลุผลตามหลักสูตร องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ส่วนนำของแผน ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา ระดับชั้นที่สอน ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อเรื่อง จำนวนระยะเวลา วันที่ เดือน ปี และชื่อครูผู้สอน ส่วนเนื้อหาของแผน ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ การประเมิน การเรียนรู้และประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ส่วนเอกสาร ประกอบแผน ได้แก่ เอกสารที่ใช้ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารที่ใช้ประกอบการ วัดผล

4.2.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตร ไปใช้ หากไม่มีการจัดการเรียนรู้แม้หลักสูตรจะกำหนดไว้อย่างดีเลิศเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียน

บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มุ่งหวังไว้ได้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

กาญจนา คุณารักษ์ (2558) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นที่รู้จักกันดีในชื่อภาษาอังกฤษหลายคำ คือ Child Centered, Student Centered และ Centered หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีอิสรภาพในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยได้ใช้กระบวนการคิด ปฏิบัติได้จริง มีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active Participation) ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนมากกว่าผู้สอน

วีรพล แสงปัญญา (2561) ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือแนวคิดการสร้างความรู้ขึ้น การเรียนรู้เป็นมากกว่าการจำได้เท่านั้น ในกรณีของผู้เรียนที่กำลังสร้างความเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ ให้ได้จริง พวกเขาจะต้องฝึกการแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งนั้นด้วยตนเอง

ทศนา แคมมณี (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนช่วยในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

สิทธิพล อัจฉรินทร์ (2562) ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active Participation) ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน ได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ ฝึกกระบวนการคิด การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ วางแผน และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง

สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ บทบาทของผู้สอนจึงเปลี่ยนจากผู้สอน ผู้บอกเล่า ผู้อบรม มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง

หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทิศนา ขัมมณี (2562) ได้กล่าวไว้ 5 หลักการใหญ่ๆ ได้แก่ หลักการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม หลักการสร้างสรรค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ หลักการให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และหลักการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หลักการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตีความให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทั้งในด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสังคม และด้านอารมณ์

2. หลักการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) หมายถึง การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เสริมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ชัดเจนขึ้น โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา คือ ได้คิดได้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการที่สำคัญคือ การให้ผู้เรียนได้รับหรือแสวงหาข้อมูล และให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความหมายข้อมูลด้วยตนเอง

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เนื่องจากเนื้อหาความรู้ในโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งผู้เรียนคงไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้เรียนต้องเลือกสรรสิ่งที่ตนเองสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้เรียนสามารถแสวงหาและศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการในการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการศึกษาเนื้อหา โดยผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะกระบวนการในการเรียนรู้ และมีสติปัญญาในการเรียนรู้

4. หลักการให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสิ่งแวดล้อมซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งความรู้ที่มีคุณค่า ถ้าผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารรอบตัวมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางมากกว่าการได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเพียงแหล่งเดียว

5. หลักการให้ผู้เรียนฝึกฝนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) เป็นการทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ไปใช้ในสถานการณ์และสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงได้

นอกจากนี้ กาญจนา คุณารักษ์ (2558) ได้เสนอตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย (1) มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง (3) ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม (4) ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล (5) ได้รับการเสริมแรงให้สามารถค้นหาคำตอบแก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและร่วมช่วยกันแก้ปัญหา กับเพื่อน (6) ได้ฝึกค้นรวบรวมข้อมูลและสร้างความรู้ด้วยตนเอง (7) เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข (8) ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน และฝึกประเมินปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่นตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของผู้สอน ประกอบด้วย (1) เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ (2) จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (3) เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง (4) จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ (5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง (6) ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มพร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน (7) ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ (8) ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง (9) ฝึกฝนปฎิยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย และ (10) สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบความสำเร็จนั้น สิทธิพล อัจฉรินทร์ (2562) ได้กำหนดบทบาทของครูและผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การเตรียมการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ วางแผนและออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน กำหนดวิธีการวัดและประเมิน รวมทั้งจัดหา/เตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

2. บทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ เป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน

เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้เรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนด้วยกันและครูผู้สอน นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีบทบาทเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและประเมินผู้เรียนในกลุ่มอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและกำกับกับการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในการสืบค้นข้อมูลอย่างหลากหลาย

4.2.5 สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากในยุคปัจจุบันข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนพัฒนาศักยภาพการคิด ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเชิงเหตุผล นอกจากนี้ควรเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

สมาลี ชัยเจริญ (2557) กล่าวว่าสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวผู้เรียน ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ ตลอดจน คน สัตว์ สิ่งของธรรมชาติ รวมถึงเหตุการณ์หรือแนวความคิด อาจอยู่ในลักษณะที่นำเสนอความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ หรือเป็นเครื่องมือทางปัญญา (Cognitive Tool) ที่กระตุ้นให้เกิดศักยภาพทางการคิด ตลอดจนสิ่งที่กระตุ้นให้เป็นผู้แสวงหาความรู้และมีทักษะในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาญจนา คุณารักษ์ (2558) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือเป็นพาหนะนำความรู้หรือสารสนเทศจากครูหรือแหล่งกำเนิดไปสู่ผู้รับในระหว่างที่ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือระหว่างศึกษาด้วยตนเอง หรืออื่นๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ รูปภาพ วัสดุฉาย สิ่งพิมพ์ ฯลฯ

เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม (2559) กล่าวว่า สื่อการศึกษาสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือซึ่งมีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เป็นตัวนำความรู้ของผู้สอนไปสู่ผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสื่อการศึกษาสร้างสรรค์นำมาใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือ “ผู้เรียน”

วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2561) กล่าวถึงหลักการออกแบบสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ก่อนที่ผู้ออกแบบสื่อการสอนจะกำหนดประเภทและลักษณะของสื่อการสอน จะต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้หรือโครงการฝึกอบรมก่อน เช่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติสำหรับการเขียนรายงานวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ได้ ผู้ออกแบบต้องพิจารณาแล้วว่า ความสามารถในการวิเคราะห์จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ควรใช้สื่ออะไรจึงจะสร้างความสามารถดังกล่าวได้ แล้วก็จะทำให้สื่อการสอนที่ออกแบบสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้

2. สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ สื่อการสอนที่ดีต้องสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะใช้สอนหรือใช้เรียน ดังนั้นผู้ออกแบบจึงต้องนำเนื้อหาสาระในหัวเรื่องที่ต้องการผลิตเป็นสื่อการสอนมาทำการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดการนำเสนอเนื้อหาสาระ

3. เหมาะสมกับวิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการสอน ถ้าผู้สอนกำหนดว่าจะใช้การสอนแบบบรรยาย สื่อการสอนก็ต้องออกแบบให้เหมาะสมกับวิธีการสอนแบบบรรยาย โดยทั่วไปวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนมักแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามจำนวนผู้เรียน ได้แก่ วิธีการสอนกลุ่มใหญ่ วิธีการสอนแบบกลุ่ม วิธีการสอนรายบุคคล ดังนั้นสื่อการสอนต้องออกแบบให้เหมาะสมกับวิธีการสอนนั้นๆ

4. เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน ผู้ออกแบบสื่อการสอนต้องทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบสื่อการสอน เช่น อายุ เพศ ความรู้พื้นฐาน ระดับความสนใจ ความสามารถในการรับรู้ตัวอักษรและภาพ ระดับแรงจูงใจในการเรียน หรือแบบการคิด ฯลฯ

5. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการใช้สื่อ สื่อการสอนควรเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อนั้น เช่น ถ้าการสอนในห้องบรรยายขนาดใหญ่กับผู้เรียนจำนวนมากก็ต้องออกแบบสื่อที่เมื่อฉายไปยังจอภาพแล้ว ตัวอักษรหรือภาพมีขนาดใหญ่พอที่ทุกคนทุกแถวที่นั่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ฯลฯ

วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2562) กล่าวถึงขั้นตอนการออกแบบสื่อการสอน ซึ่งนำมาใช้ในการออกแบบการใช้สื่อการสอน มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดสื่อการสอน ได้แก่ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับ

การสอน โดยวิธีการสำรวจสภาพและปัญหาที่ปรากฏ และสอบถามผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอน หรือผู้เรียน รวมทั้งอาจใช้วิธีการสังเกตการใช้สื่อการสอนในสภาพจริงว่ามีปัญหาอะไรที่ทำให้จำเป็นต้องออกแบบสื่อการสอน และศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และทรัพยากรในสภาพการณ์เดียวกัน เพื่อให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหของผู้อื่น โดยวิธีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร คือ การจัดการเรียนรู้และเนื้อหาสาระ เพื่อนำไปใช้กำหนดสื่อการสอน

3. วิเคราะห์ผู้เรียนโดยศึกษาลักษณะจำเป็น เช่น ความรู้หรือทักษะที่มี ประสบการณ์เดิม ความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอน ความต้องการ ระดับการรับรู้ หรือระดับแรงจูงใจ ฯลฯ วิธีการให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนอาจใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม หรือการทดสอบความรู้ทักษะ

4. กำหนดสื่อการสอนที่จะออกแบบ โดยพิจารณาตัดสินใจ เลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมที่สุด ในการพิจารณาตัดสินใจอาจตั้งเกณฑ์การคัดเลือก เช่น ใช้หลักการออกแบบสื่อการสอนเป็นเกณฑ์ หรือความสะดวกในการใช้ ราคาถูก หาซื้อง่าย หรือผลิตได้เอง

5. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการออกแบบลักษณะของสื่อการสอน ได้แก่ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอนที่จะเสนอ และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสื่อการสอน

6. ออกแบบสื่อการสอน การออกแบบอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากสื่อการสอนที่มีอยู่แล้ว หรือผลิตขึ้นใหม่ทั้งหมด มีขั้นตอนย่อยๆ ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงหรือการผลิต วางแผนการผลิตโดยกำหนดองค์ประกอบ ขั้นตอนของการผลิต กำหนดเวลาในการผลิต และกำหนดบุคลากรการผลิต

7. ดำเนินการออกแบบและผลิตสื่อการสอน โดยใช้ข้อมูลต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น

ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2554) อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2557) และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2561) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. การเตรียมตัวของผู้สอน ครอบคลุมการเตรียมผู้สอน ผู้สอนต้องเตรียมตนเองสำหรับการใช้สื่อการสอนต่างๆ ด้วยการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการสอนว่ามีคุณสมบัติเฉพาะอะไร มีหลักการใช้อย่างไร และมีข้อควรระวังในการใช้หรือไม่ หากเกิดปัญหาแก้ไขได้อย่างไร การเตรียมผู้เรียน ผู้สอนต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะและขั้นตอนการใช้สื่อการสอนโดยเฉพาะ

ถ้าใช้เพื่อการเรียนด้วยตนเอง ต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจผลที่คาดหวังจากการเรียนด้วยสื่อการสอนนั้น และการเตรียมทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อแต่ละประเภท ทรัพยากรในที่นี้หมายถึง เครื่องมือและอุปกรณ์

2. การใช้ เป็นการใช้สื่อการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ โดยยึดหลักการใช้สื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

3. การประเมิน การประเมินควรครอบคลุมการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการทดสอบความรู้ และหรือทักษะด้วยแบบทดสอบ แบบสังเกต หรือแบบประเมินผลงานของผู้เรียน เช่น โครงงาน หรือชิ้นงาน และการประเมินผลการใช้สื่อการสอน เพื่อศึกษาว่าผลการใช้สื่อการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่มากนักน้อยเพียงใด โดยทั่วไปนอกจากผู้ใช้สื่อการสอนประเมินด้วยตนเองแล้ว ผู้ใช้อาจจะสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อสื่อการสอนนั้น หากพบว่าบรรลุวัตถุประสงค์ก็สามารถนำไปใช้ในครั้งต่อไปได้ แต่หากไม่บรรลุวัตถุประสงค์ก็ต้องการดำเนินการในขั้นตอนถัดไป

4. การปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นที่ผู้สอนต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อการสอนก่อนนำไปใช้ในครั้งต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้อาจหมายถึง ตัวกลางที่เป็นตัวนำความรู้ของผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายอย่างถูกต้อง เหมาะสม และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ขั้นตอนการออกแบบสื่อการเรียนรู้อประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ความจำเป็นในการสร้างสื่อการเรียนรู การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน การกำหนดสื่อการเรียนรูที่จะออกแบบ การออกแบบสื่อการเรียนรู และดำเนินการผลิตสื่อการเรียนรู ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนรู้อประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนและผู้เรียนก่อนการใช้สื่อการเรียนรู การดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู และการปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนรู

4.2.6 การวัดและประเมินผลผู้เรียน

การวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ครูจัดการเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ความหมายของการวัดและประเมินผล นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พิชิต ฤทธิจรรยา (2556) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลข หรือสัญลักษณ์ให้กับบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณ หรือคุณภาพของคุณลักษณะที่จะวัด ส่วนการประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของผลที่ได้จากการวัดโดยเปรียบเทียบกับผลการวัดอื่นๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สมนึก ภัททิยธนี (2558) ให้ความหมายของการวัดผล หมายถึง กระบวนการหาปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการ อันสืบเนื่องจากการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือทางการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลจากการวัดจะออกมาเป็นจำนวน หรือสัญลักษณ์ หรือข้อมูล ส่วนการประเมินผล หมายถึง การตัดสินหรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวัดผลการศึกษา โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ วัชรา เล่าเรียนดี ประณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2560) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการหรือวิธีการเพื่อตัดสินว่าหลักสูตรหรือการจัดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ จึงต้องมีวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และดำเนินการตลอดกระบวนการใช้หลักสูตรหรือดำเนินการสอน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นกระบวนการหาปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมา และใช้วิธีการประเมินเพื่อตัดสินหรือวินิจฉัยจากการวัดผลเพื่อตัดสินว่าหลักสูตรหรือการจัดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งต้องปฏิบัติควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของการวัดและประเมินผลซึ่งต้องใช้หลายรูปแบบให้เหมาะสม สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ดีต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและประเมินผลเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการวัดและประเมินผล หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดการวัดและประเมินผลไว้ 4 ระดับ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ การประเมินก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังเรียน ดังนี้

1. ประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนดำเนินการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ทักษะ/กระบวนการ ความพร้อมด้านต่างๆ ของผู้เรียน โดยใช้วิธีที่เหมาะสม เพื่อเตรียมผู้เรียนทุกคนให้มีความพร้อม นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน รายบุคคล รายกลุ่ม หรือรายห้องเรียน ทั้งนี้การประเมินผลจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ข้อสอบวินิจฉัย แบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี แต่จะไม่นำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินผลการเรียน

2. ประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนดำเนินการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศักยภาพรายบุคคล รายกลุ่ม หรือรายห้องเรียน การประเมินระหว่างเรียนที่ดำเนินการอย่างถูกหลักวิชาและต่อเนื่อง จะให้ผลการประเมินที่สะท้อนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยผู้สอนต้องเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทั้งนี้การประเมินผลจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสรุปความรู้ ฯลฯ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง

3. การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินที่ผู้สอนประเมินเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงปลายปี/ปลายภาค ผลที่ได้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนจะทำให้สามารถประเมินศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอน

การวัดพฤติกรรมทางการศึกษาที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นของบลูมและคณะ (Bloom and Other) ซึ่งใช้หลักการจัดจำแนกอันดับ (Taxonomy) จำแนกพฤติกรรมการศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

และพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2556) สมนึก ภัททิยธนี (2558) ซึ่งสรุปได้มีรายละเอียด ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เป็นสมรรถภาพทางด้านสมองหรือสติปัญญาของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ แบ่งเป็น 6 ระดับ เรียงตามลำดับขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมจากขั้นต่ำสุดถึงขั้นสูงสุด คือ ความรู้- ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจซึ่งต้องอาศัยการสร้างหรือปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยต่างๆ ให้เกิดขึ้นโดยเริ่มจากพฤติกรรมขั้นแรกที่ย่างไปหาขั้นสุดท้ายที่ยากซึ่งมี 5 ระดับคือ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างค่านิยม การจัดระบบค่านิยม และการสร้างลักษณะนิสัย

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถเชิงปฏิบัติการซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการใช้งานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายที่ต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อในการทำงานของระบบประสาทต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยสั่งการ เช่น การเคลื่อนไหวอวัยวะต่างๆ ในการทำกิจวัตรประจำวัน เล่นกีฬา เล่นดนตรี หรือกิจกรรมอื่นๆ หากนักเรียนได้ฝึกฝนการทำงานของกล้ามเนื้อและระบบประสาทให้มีการประสานสัมพันธ์กันย่อมก่อให้เกิดความชำนาญหรือทักษะในการปฏิบัติงาน การจำแนกพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยนี้มีหลายกลุ่มความคิด ในที่นี้จะนำเสนอ 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 แบ่งตามพัฒนาการ 5 ระดับ ได้แก่ ชั้นเลียนแบบ การทำโดยยึดแบบ การทำด้วยความชำนาญ การทำในสถานการณ์ต่างๆ ได้ และการแก้ปัญหาโดยฉับพลัน แนวทางที่ 2 แบ่งตามลักษณะพฤติกรรมเคลื่อนไหวแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเคลื่อนไหวทั้งร่างกาย ทักษะการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้ประสาทรวมๆ กัน ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง ทักษะพฤติกรรมทางด้านภาษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งต้องปฏิบัติควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของการวัดและประเมินผล ซึ่งต้องใช้หลายรูปแบบให้เหมาะสม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ การประเมินก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังเรียน พฤติกรรมที่ยอมรับวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะ พิสัย และด้านจิตพิสัย

4.2.7 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้กล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปัน เอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติ ตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย (1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร และ (2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

อารมณั ฉนวนจิตร (2557) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ครูผู้สอนควรใช้วิธีการหลายๆ รูปแบบ รูปแบบใดเหมาะกับการใช้สอนเพื่อส่งเสริมให้คุณธรรมข้อใด ครูผู้สอนเท่านั้นที่จะทราบได้และจะต้องหมั่นศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมเสมอๆ เมื่อมีการทดลองใช้แล้วก็ควรจะได้ประเมินผลว่ารูปแบบวิธีสอนใดเหมาะสมกับเนื้อหาสาระใดมากที่สุด วิธีสอนที่จะช่วยเสริมสร้างค่านิยมและจริยธรรมที่ครูต้องการให้เกิดขึ้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีสอน เช่น การสอนโดยการอภิปราย การสอนโดยการให้เล่นละคร การสอนโดยการสมมุติสถานการณ์ การจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการอบรม เช่น กิจกรรมโฮมรูม และการจัดกิจกรรมทางศาสนา ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้จัดให้มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการต่อต้านทุจริตสำหรับผู้เรียน ภายใต้การดำเนินงานโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.นอย และ ป.ป.ช. สพฐ.ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน กิจกรรมบริษัทสร้างการดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.นอย และ ป.ป.ช. สพฐ.ชุมชน เป็นกิจกรรมที่กำหนดให้ดำเนินการในโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อให้นักเรียนและชุมชนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นเจ้าของกิจกรรมในการร่วมกันสร้างชาติให้กับสังคม ทั้งยังเป็นต้นแบบในการทำความดีโดยผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นผู้นำในการทำความดี ดูแลการสร้างชาติของเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนและบุคคลในชุมชน มีระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านกระบวนการวางแผน การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม การติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมของตนเอง เพื่อนๆ นักเรียน และชุมชนอย่างใกล้ชิด การปรับปรุง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ระหว่างการดำเนินงาน และการสรุปผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ให้แก่สาธารณชนในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือนำไปสู่การสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นนักเรียนตามคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต และเป็นผู้มีทักษะในการดำรงชีวิต มีภูมิคุ้มกันที่ดี อันจะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

2. กิจกรรมค่ายเยาวชน “คนดีของแผ่นดิน” เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ครูมีแนวทางการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชน “คนดีของแผ่นดิน” และใช้กิจกรรมในการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนด้วยการสร้างประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เชิงบวกในการเรียนรู้ ที่ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เกิดแรงบันดาลใจ เปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความคิด และทำให้เกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ

3. กิจกรรมบริษัทสร้างการดี เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อป้องกันปลูกฝังนักเรียนให้ตระหนักรู้ เข้าใจ และคิดอย่างมีเหตุผล เป็นคนเก่งเรียนรู้ เป็นคนดีซื่อตรง มีกิจกรรมรยาท รู้จักการทำมาหากิน สร้างชีวิตให้รุ่งเรืองขึ้นได้ ซึมซับคุณค่าแห่งการทำความดี สร้างความรู้สึกรับผิดชอบในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน ปลูกฝังค่านิยมการไม่ทุจริตให้กับเด็กนักเรียนให้มีจิตสำนึกของการมีคุณธรรม ไม่มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนที่ผ่านกระบวนการ เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง และมีความรักชาติในทางที่ถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสามารถจัดได้หลากหลายวิธีการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านใด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

การสนับสนุนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ ครู และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการนำหลักสูตรไปใช้จึงควรพิจารณาให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

4.3.1 การนิเทศการใช้หลักสูตร

การนิเทศการศึกษาเพื่อการพัฒนา คือ ภาวะผู้นำแห่งการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในด้านหน้าที่และกระบวนการปฏิบัติมากกว่าตำแหน่งของการปฏิบัติงาน (Glickman Gordon and Ross Gordon, 2018) และเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จ โดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาอีกต่อหนึ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนรู้ของนักเรียน (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และมารุต ทรรศนากรกุล, 2562) นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในการช่วยเหลือครูผู้รับการนิเทศและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้ความชำนาญเฉพาะ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นการสร้างความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้เป็นที่ตามเป้าหมายของการศึกษา (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2562)

การนิเทศการใช้หลักสูตรเป็นการกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจสอบการใช้หลักสูตร ทั้งจากบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ผู้สอนในหมวด หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือจากบุคลากรภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการด้านหลักสูตร ฯลฯ เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด (กิตติศักดิ์ ลักษณะ, 2560) การนิเทศการใช้หลักสูตรจะต้องดำเนินการควบคู่กันไปกับการใช้หลักสูตรซึ่งผู้บริหารจะต้องสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อถือกับผู้สอน จัดโอกาสให้ผู้สอนได้เข้ามาเป็นกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อดำเนินการศึกษาความต้องการทักษะความรู้ที่ผู้สอนต้องการพัฒนา การจัดประชุมปฏิบัติการ การฝึกอบรม การวางแผนปฏิบัติการสำหรับปรับปรุงการจัดการศึกษาภายหลังการฝึกอบรมโดยร่วมมือกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) ดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยโปรแกรมการศึกษาของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการวางแผนการสอนรายปี รายภาค รายเดือน รายสัปดาห์ การระบุขอบข่ายการใช้ทรัพยากร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การประเมินผลการเรียนการสอน ความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละสาขาวิชา และการปรับปรุงการวางแผนหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ
2. การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร กระตุ้นให้ผู้สอนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกายภาพและบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม การกระตุ้นให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงควรดำเนินการตามขั้นตอนของการสร้างความตระหนัก การสำรวจความต้องการ เพื่อสร้างข้อผูกพัน การวางแผน การฝึกอบรม และการนำผลจากการวางแผนไปปฏิบัติ เพื่อให้ได้ตามแนวคิดและหลักการที่เปลี่ยนแปลง

3. ระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและผู้บริหารจะต้องทำการสำรวจ สังเกต เพื่อให้ทราบว่าผู้สอนแต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับใด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นฐานข้อมูลสำหรับการออกแบบโครงการฝึกอบรมผู้สอนระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดหาทรัพยากรสนับสนุน รวมทั้งกระตุ้นการรับรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง จนกระทั่งการรับรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของผู้สอนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน การใช้หลักสูตรก็จะเป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร

4. ร่วมกับผู้สอนเพื่อแก้ปัญหา บทบาทของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรกับการนิเทศกำกับดูแลการใช้หลักสูตร จุดเน้นควรเป็นผู้แยกแยะ คัดแยกปัญหามากกว่าการแก้ปัญหา เพราะการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรควรจะเน้นการแก้ปัญหาโดยคณะกรรมการและพยายามสร้างความเข้าใจให้กับผู้สอนว่าปัญหาการใช้หลักสูตรคือโอกาสที่จะมองบางสิ่งบางอย่างในแนวทางอื่นที่ดีกว่าและเป็นประโยชน์กับผู้เรียน

5. การประเมินผล การกระตุ้นให้ผู้สอนเห็นความสำคัญของการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินหลักสูตร การประเมินการเรียนการสอนควรมองภาพกว้าง เช่น บันทึกการสอนมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด การจัดทำข้อสอบที่ได้มาตรฐาน ความอิสระคล่องตัวในการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากร การจัดซื้อจัดหา ผลผลิตของหลักสูตรคือผู้เรียนรวมทั้งผลกระทบด้านอื่นๆ ถ้าคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและผู้บริหารสามารถสังเกตเห็นที่ภาพรวมทั้งหมดของระบบ การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาก็จะเป็นส่วนกระตุ้นและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินตนเองในการใช้หลักสูตร

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) กล่าวว่า การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการติดตาม เช่น การตรวจเยี่ยมและการสังเกตการณ์ ในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกรายงานหลังการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฯลฯ สถานศึกษาควรจัดให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ดำเนินการให้กระบวนการนิเทศเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงาน

ของครูและบุคลากรทางการศึกษา บนพื้นฐานความรู้สึกที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยอมรับการเปลี่ยนสถานภาพระหว่างกันเป็นผู้นิเทศและเป็นผู้รับการนิเทศ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตามที่เป็นกัลยาณมิตรดังกล่าวแล้ว ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับการนิเทศ หรือกำกับติดตาม เพื่อเฝ้าระวังมิให้คุณภาพการจัดทำและใช้หลักสูตรเกิดปัญหา อุปสรรค และส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน

2. สร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า มิได้เป็นกระบวนการจับผิด แต่เป็นกระบวนการดูแล ช่วยเหลือ เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3. กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อน การนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม

4. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ครบวงจรทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน จุไรรัตน์ สุดรุ่ง (2559) ได้เสนอแนวคิดไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ นอกจากนี้ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่วนใหญ่นำมาใช้ ได้แก่ การประชุมก่อนเปิดเรียน การปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษาแนะนำ การอบรม การประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา การระดมความคิด การสาธิตการสอน ห้องสมุดครู การสนทนาทางวิชาการ การเยี่ยมชั้นเรียน การจัดทัศนศึกษา การสังเกตการณ์สอน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การเขียนเอกสาร/บทความทางวิชาการ การจัดนิทรรศการ

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2562) สรุบบัญญัติที่ทำให้การดำเนินการนิเทศประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า ได้แก่ หลักการแนวคิด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านครูซึ่งเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินการต่างๆ ได้แก่ การจัดโครงสร้างองค์การ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ และการจัดบรรยากาศที่เป็นมิตรและการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การสร้างเครือข่ายการนิเทศ การสนับสนุนจากการนิเทศภายนอก และการส่งเสริมจากสถาบันอุดมศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการใช้หลักสูตรเป็นการกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจสอบการใช้หลักสูตร ทั้งจากบุคลากรในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกสถานศึกษาซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่ไปทั้งก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้อาจดำเนินการโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนและ กิจกรรมการนิเทศเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุวัตถุประสงค์

4.3.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556) กล่าวถึง บทบาทของผู้ปกครอง และชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาและ ร่วมจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน ร่วมกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับ ครูผู้สอนและผู้เรียน ร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ร่วมส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ฯลฯ ร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นวิทยากรในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งฝึกงานอาชีพให้แก่ นักเรียน ฯลฯ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพช่วยเหลือผู้ปกครองได้ ร่วมมือ กับครูในการประเมินผลการเรียนรู้และติดตามพัฒนาการของผู้เรียน ร่วมสนับสนุนการเงิน สื่อ ทรัพยากรทางการศึกษาตามความเหมาะสม ร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ จากแหล่งต่างๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ร่วมจัด บรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเพศสัมพันธ์ ฯลฯ ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียนในการ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม มีลักษณะที่พึงประสงค์ มีการแก้ไขปัญหาย่างถูกต้อง มีการถ่ายทอด ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
2. บทบาทของชุมชน ได้แก่ ร่วมจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและหลักสูตร สถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ร่วมสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นเสมือนศูนย์กลาง ของการให้ความรู้ คำแนะนำ และบริการด้านเอกสารความรู้ ตลอดจนเป็นแหล่งวิทยากรให้กับ สถานศึกษา ร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นในแง่มุม

ต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนท้องถิ่น ร่วมจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น จัดให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ในสถานประกอบการ การสนับสนุนให้วัสดุอุปกรณ์ การให้ความรู้และทักษะโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ ดังนี้

1. ช่วยประชาสัมพันธ์ สนับสนุน และเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตรของโรงเรียนให้แก่บุคคลในท้องถิ่น
2. ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดหา จัดทำวัสดุอุปกรณ์และสื่อประกอบการเรียนการสอนต่างๆ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนของครูและผู้เรียน
3. แสดงความสนใจในการเรียนของผู้เรียน ด้วยการซักถามผลการเรียน และช่วยเหลือ เสนอแนะแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
4. ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือเป็นวิทยากร พิเศษ วิทยากรท้องถิ่นให้กับโรงเรียน หรือให้การสนับสนุนในด้านสถานประกอบการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น
5. เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการเข้าค่ายพักแรมของลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุน และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตร มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนจัดหาวิทยากรในท้องถิ่น วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

4.3.3 การจัดบรรยากาศในโรงเรียน

สุทธิวรรณ ตันติรัตนาวงศ์ (2556) กล่าวว่า การจัดการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การสร้าง

บรรยากาศการเรียนรู้ โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน การเลือกสรร โครงการกิจกรรมหลักสูตร ได้แก่ สภาพแวดล้อม และกิจกรรมภายนอกห้องเรียน ถ้าได้เลือกสรร อย่างดีจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อครูและนักเรียน

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นตัวแปร สำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย บรรยากาศด้านกายภาพ และบรรยากาศด้านจิตวิทยา ซึ่งมีหลักการจัดการบรรยากาศทั้ง 2 ประเภท พอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศด้านกายภาพ (Physical Environment) เป็นการจัดวัสดุ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมตลอดไปถึงสิ่งต่างๆ ที่เสริม ความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน เครื่องมือ เครื่องจักรสำหรับการ ฝึก ฯลฯ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตาสบายใจแก่ผู้พบเห็น

2. บรรยากาศด้านจิตวิทยา หมายถึง บรรยากาศทางด้านจิตใจที่ผู้เรียนรู้สึกสบาย ใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความรักศรัทธาต่อผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในความกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน การจัดบรรยากาศด้าน จิตวิทยาจะช่วยสร้างความรู้สึกรักให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ปราศจากความกลัวและวิตก กังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์ ได้รับความสนใจให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วย ความสุข ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกรักเช่นนี้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญ

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2561) กล่าวถึงการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนไว้ว่า การที่หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การจัดปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรสำรวจดูปัจจัยและสภาพต่างๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับ การนำหลักสูตรมาใช้หรือไม่ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศในโรงเรียนนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้บรรยากาศทางการเรียนรู้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังนั้น โรงเรียนควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ตลอดจนอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

ตอนที่ 5 หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต

5.1 หลักการและเหตุผลของหลักสูตร

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560–2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญในกระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการขัดเกลาทางสังคมในทุกระดับช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริตยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นการดำเนินงานผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาสังคมให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวมและเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ และได้กำหนดกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ กล่าวคือ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลาก่อนการทุจริต กลยุทธ์ที่ 3 ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และกลยุทธ์ที่ 4 เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีคำสั่งที่ 646/2560 ลงวันที่ 26 เมษายน 2560 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหลักสูตร หรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริตซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานด้านการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน จากทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรภาคเอกชนเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต นำไปใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน นักศึกษา ในทุกระดับชั้นเรียนทั้งในส่วนของการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งอาชีวศึกษาและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ ยังรวมถึงสถาบันการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันการศึกษาทางทหาร ฯลฯ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งบุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งภาคประชาชน เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียงต้านทุจริต และสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต

เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต โดยเริ่มปลูกฝังนักเรียนตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ให้สถานศึกษาทุกแห่งนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตให้แก่ นักเรียนสร้างความตระหนักให้นักเรียนยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีจิตพอเพียงต้านทุจริต ละอายเกรงกลัวที่จะไม่ทุจริตและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ

5.2 จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต
3. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
5. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
6. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละอายและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
7. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
8. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
9. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

5.3 เรียนรู้อะไรในหลักสูตรป้องกันการทุจริต

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti- Corruption Education) รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อปลูกฝังและป้องกันการทุจริตไม่ให้เกิดขึ้น โดยเริ่มปลูกฝังผู้เรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ กระบวนการ มีสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นสิ่งที่ผู้เรียน

ต้องเรียนรู้ในหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับระบบคิดฐานสิบ ระบบคิดฐานสอง ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การคิดแยกแยะ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมในชุมชน สังคม ประเทศชาติ และโลก ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและการทุจริต ผลประโยชน์ทับซ้อน รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมายของความละเอียด ความไม่ทนต่อการทุจริต และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับ STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต ซึ่งประกอบด้วย

S (Sufficient) : ความพอเพียง หมายถึง ผู้เรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์เป็นหลักในการทำงาน การดำรงชีวิต การพัฒนาตนเองและส่วนรวม รวมถึงการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน ความพอเพียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์ แม้ว่าจะแตกต่างกันตามพื้นฐาน แต่การตัดสินใจว่าความพอเพียงของตนเองต้องตั้งอยู่บนความมีเหตุมีผล รวมทั้งต้องไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม ความพอเพียงจึงเป็นภูมิคุ้มกันให้บุคคลนั้นไม่กระทำการทุจริต ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจและปลูกให้ตื่นรู้

T (Transparent) : ความโปร่งใส หมายถึง ผู้เรียนต้องปฏิบัติงานบนฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ จึงต้องมีและปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎหมาย ความโปร่งใส ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจและปลูกให้ตื่นรู้

R (Realize) : ความตื่นรู้ หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงรากเหง้าของปัญหา และภัยร้ายแรงของการทุจริตประพตมิชอบภายในชุมชนและประเทศ ความตื่นรู้จะบังเกิดเมื่อได้พบเห็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการทุจริต ย่อมจะมีปฏิกิริยาเฝ้าระวังและไม่ยินยอมต่อการทุจริตในที่สุด ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้น ความร้ายแรงและผลกระทบต่อระดับบุคคลและส่วนรวม

O (Onward) : มุ่งไปข้างหน้า หมายถึง ผู้เรียนมุ่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนตนเองและส่วนรวม ให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน บนฐานความโปร่งใส ความพอเพียง และร่วมสร้างวัฒนธรรม สุจริตให้เกิดขึ้นอย่างไม่ย่อท้อ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว

N (Knowledge) : ความรู้ หมายถึง ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินได้อย่างถ่องแท้ในเรื่องสถานการณ์การทุจริต ผลกระทบที่มีต่อตนเอง และส่วนรวม ความพอเพียงต้านทุจริต การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการลดการทุจริตในระยะยาว รวมทั้งความละอายไม่กล้าทำทุจริต และความไม่ทนเมื่อพบเห็นว่าการทุจริตเกิดขึ้น เพื่อสร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต

G (Generosity) : ความเอื้ออาทร หมายถึง ผู้เรียนมีความเอื้ออาทร มีเมตตา มีน้ำใจต่อกัน บนฐานของจิตพอเพียงต้านทุจริต ไม่เอื้อต่อการรับหรือการให้ผลประโยชน์ต่อพวกพ้อง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของพลเมือง ความรับผิดชอบของพลเมือง ต่อตนเอง ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และโลก การเคารพ สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย และการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในการป้องกันการทุจริต

5.4 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต STORNG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการ กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่าน และการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

5.5 ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

3. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
5. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
6. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละอายและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ
7. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
8. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
9. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

5.6 กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ การสร้างความรู้ ได้แก่ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism Theory) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism Theory) ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล (Information Processing Theory) ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมจะใช้กลยุทธ์การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจัดตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ด้วยการสอนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการสืบสวนสอบสวน กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) การอภิปราย การแก้ปัญหา ตลอดจนใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละวัย

5.7 สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น วิดีโอ ข่าว VTR นิทาน การ์ตูน ภาพยนตร์สั้น เอกสารแก้ทุจริตคดีฐานสอง สื่อพิมพ์ต่างๆ ใบความรู้ ใบงาน วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น

5.8 การประเมินการเรียนรู้และการประเมินผล

5.8.1 การประเมินการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือประเมินการเรียนรู้ในด้าน

- 1) ความรู้ความเข้าใจ
- 2) การปฏิบัติ

3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์

5.8.2 เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

- 1) แบบสอบถาม
- 2) แบบประเมินการปฏิบัติงาน
- 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

5.8.3 การประเมินผล

นักเรียนผ่านการประเมินทุกกิจกรรม ร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.9 ตารางชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 1 ชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	หน่วย	ระดับ				
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา ตอนต้น (ป.1-ป.3)	ประถมศึกษา ตอนปลาย (ป.4-ป.6)	มัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.1-ม.3)	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม.4-ม.6)
1.	การคิดแยกแยะ ระหว่าง ผลประโยชน์ ส่วนตนและ ผลประโยชน์ ส่วนรวม	14 ชั่วโมง	16 ชั่วโมง	14 ชั่วโมง	12 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 ชั่วโมงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ที่	หน่วย	ระดับ				
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา ตอนต้น (ป.1-ป.3)	ประถมศึกษา ตอนปลาย (ป.4-ป.6)	มัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.1-ม.3)	มัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม.4-ม.6)
2.	ความละเอียดและ ความไม่ทนต่อ การทุจริต	12 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง	8 ชั่วโมง	8 ชั่วโมง
3.	STRONG/ จิต พอเพียงต่อต้าน การทุจริต	9 ชั่วโมง	4 ชั่วโมง	6 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง	8 ชั่วโมง
4.	พลเมืองกับความ รับผิดชอบต่อ สังคม	5 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง	10 ชั่วโมง	15 ชั่วโมง
รวม		40	40	40	40	40

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตรป้องกันการทุจริตเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เกิดความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต มีจิตพอเพียงต่อการต้านทุจริต ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

ตอนที่ 6 โรงเรียนสุจริตต้นแบบ

6.1 ความเป็นมาของโรงเรียนสุจริต

โครงการโรงเรียนสุจริต เรียกชื่อเต็ม โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ ซึ่งโครงการโรงเรียนสุจริตเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการในปีแรกเป็นโรงเรียนสุจริตต้นแบบ จำนวน 225 โรงเรียน ต่อมาในปีงบประมาณ 2557 ได้ขยายเครือข่ายโรงเรียนสุจริตเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3,216 โรงเรียน ต่อมาในปีงบประมาณ 2558 ขยายเครือข่ายโรงเรียนสุจริต เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 6,432 โรงเรียน ในขณะนี้ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริต จำนวนทั้งสิ้น 9,873 โรงเรียน

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริต ดำเนินงานตามปฏิญญาโครงการโรงเรียนสุจริต ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริต 3 ด้าน คือ ด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง และด้านการสร้างเครือข่าย เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายเกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต

ภาพที่ 4 คุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559).

6.2 ปฏิญญาโรงเรียนสุจริต

เพื่อให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ภายใต้อำนาจโรงเรียนสุจริตได้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้กำหนดปฏิญญาโรงเรียนสุจริต (Upright School Declaration) ขึ้น โดยใช้ข้อความว่า “คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอให้คำมั่นสัญญาต่อพันธกรณีในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ ด้วยการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนสุจริต” ดังนี้

1. เราจะร่วมกันป้องกันและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ
2. เราจะปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตให้เป็นวิถีชีวิตในโรงเรียนและชุมชน
3. เราจะสร้างเครือข่ายความซื่อสัตย์สุจริตระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

ทั้งหมดนี้ เพื่อธำรงชาติไทยให้สถิตเสถียรสถาพร ตลอดจักรีรัฐติกาล

6.3 พันธกิจของโรงเรียนสุจริต

1. พัฒนาทุกหน่วยงานของ สพฐ. ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบและวิถีพอเพียง มีความสุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัย
2. พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้นักเรียน สังกัด สพฐ. มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริต
3. พัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัย มุ่งมั่นในการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ และมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติที่เข้มแข็งและก้าวหน้าอย่างมีพลวัต

6.4 มาตรฐานโรงเรียนสุจริต

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ประจำปีงบประมาณ 2556 สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษามียุทธศาสตร์และมาตรการในการดำเนินงานตามแผน คือ กิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐานให้เป็นโรงเรียนสุจริต โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพียง 1 โรงเรียน มาเป็นโรงเรียนทดลองภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริตต้นแบบ” เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับโครงการและกิจกรรมดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษาจึงดำเนินการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนสุจริตขึ้นจาก 4 กลุ่มงานในโรงเรียนเป็นมาตรฐานเพื่อให้โรงเรียนสุจริตทุกโรงเรียนได้นำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการในโรงเรียนให้ได้มาตรฐานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลป้องกันการทุจริตในโรงเรียนต่อไป มาตรฐานการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2556) มีดังนี้

1. มาตรฐานที่ 1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาตนเองตามคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อนวัตกรรมแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย และประเมินผลนักเรียนแล้วนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีคุณลักษณะ 5 ประการของโรงเรียนสุจริต พร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศภายใน และให้บริการด้านวิชาการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2. มาตรฐานที่ 2 การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการอย่างมีส่วนร่วม ประหยัด คุ่มค่า มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

3. มาตรฐานที่ 3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจ ดูแลการรักษาสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของบุคลากร ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากร

4. มาตรฐานที่ 4 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดบริการด้านอาคารสถานที่แก่ครู นักเรียนและชุมชน โดยจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย พร้อมทั้งดูแลบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่างๆ ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน และเอื้อต่อการเรียนรู้

5. มาตรฐานที่ 5 ผลลัพธ์และภาพแห่งความสำเร็จ หมายถึง ผลที่เกิดจากการพัฒนาผู้บริหาร ครู นักเรียนตามคุณลักษณะของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ปลูกจิตสำนึกให้กับนักเรียน (ภายใต้ชื่อโรงเรียนสุจริต) ที่ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนเป็นสังคมที่สุจริต ไม่คอร์รัปชัน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สรุปได้ว่า โรงเรียนสุจริตเกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดรวมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ 5 ประการ ภายใต้การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต ได้แก่ มาตรฐานด้านการบริหารงานวิชาการ มาตรฐานด้านการบริหารงานงบประมาณ มาตรฐานด้านการบริหารงานบุคคล มาตรฐานด้านการบริหารงานทั่วไป และมาตรฐานด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประไพพร อุทธิยา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยพระดัตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการใช้หลักสูตร ช่วงชั้นที่ 2 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 2 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนบนโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า อายุของครู วุฒิการศึกษาของครู รายได้ของผู้ปกครองนักเรียน ประสิทธิภาพการสอนของครู คุณภาพการสอนของครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู เวลาในการเรียนรู้ของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 2 และมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 2 ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า อายุของผู้บริหาร วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร ประสิทธิภาพในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศโรงเรียน ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 2 ทั้งนี้พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลเชิงลบต่อค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลการใช้หลักสูตร ส่วนบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการใช้หลักสูตร

อติป หัตถกิจ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางในการใช้หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการใช้หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนควรจัดให้มีการวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายละเอียดของหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ คือเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การเตรียมเอกสารและสื่อการเรียนรู้ การนิเทศติดตามและการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ด้านงานสอน พบว่า ครูควรจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดเน้นของรายวิชาตามหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการจัดทำประมวลรายวิชา แผนการสอน จัดทำ

สื่อการจัดการเรียนรู้ มีการจัดการสอนซ่อมเสริมและครูควรมีความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีความหลากหลาย สามารถวัดและประเมินผลได้ผลตรงตามความเป็นจริง

ไมตรี สุวรรณไตรย์ (2558) ได้ทำการวิจัยการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านโพรงงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเขตพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียน ภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริต โรงเรียนได้มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ กิจกรรม/โครงการในการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียน ภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การดำเนินกิจกรรมยังไม่บรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ และขาดความต่อเนื่อง ปัญหาการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนอยู่ในระดับน้อย นักเรียนบางคนขาดทักษะกระบวนการคิด คุณธรรมด้านมีวินัย ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านจิตสาธารณะ ยังไม่สามารถปลูกฝังให้นักเรียนเกิดลักษณะนิสัยอย่างยั่งยืนได้ การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียน ภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริตโรงเรียนบ้านโพรงงาม มี 3 แนวทาง ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศติดตาม และการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโพรงงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงเขตพัฒนา มี 7 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมละครโรงเรียนเล็ก กิจกรรมปลูกผักสวนครัว กิจกรรมโรงเรียนนำอยู่ กิจกรรมคนดีศรีโพรงงาม กิจกรรมเด็กดีมีวินัย กิจกรรมวิเคราะห์ข่าว และกิจกรรมจิตอาสา ผลการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริต นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะจริง ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจกับพฤติกรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

น้ำฝน วรฉัตร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงองค์การกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนสุจริต ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงองค์การในโรงเรียนสุจริต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านพันธกิจและกลยุทธ์ ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านภาวะผู้นำ ด้านผลการปฏิบัติงานของบุคคล และองค์การ และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนสุจริต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านมีจิตสาธารณะ รองลงมา คือ ด้านมีวินัย ด้านอยู่อย่างพอเพียง ด้านมีทักษะกระบวนการคิด และด้านซื่อสัตย์สุจริต ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงองค์การกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนสุจริต มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรทิพย์ ไชยมงคล (2560) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานในโครงการโรงเรียนสุจริต กลุ่มโรงเรียนเชียงคำ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 21 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่นั้นมีตำแหน่งเป็นครู สภาพการดำเนินงานในโครงการโรงเรียนโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาพฤติกรรมสุจริตของนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาพัฒนาพฤติกรรมสุจริตของนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน

ทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาที่พบในการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับเอกสารประกอบหลักสูตรอาเซียนศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ไม่ได้รับสื่อการสอนอาเซียนศึกษาจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน และยังไม่เคยได้รับการอบรมก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการบริหารหลักสูตร พบปัญหาในการวางแผนการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาล่วงหน้า การดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตร การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดทำแผนการประเมินผล และติดตามผลการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนประถมศึกษา มีรูปแบบการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่หลากหลาย และครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่มีความแตกต่างกัน โดยมีปัญหาเกิดขึ้นในทุกๆ การปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคู่มือการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษา เทคนิคและวิธีการสอนอาเซียนศึกษา การจัดทำและแนวทางการใช้สื่อ สำหรับแนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการใช้หลักสูตรอาเซียนศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 183 โรงเรียน มัธยมศึกษา จำนวน 42 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้นแบบเหล่านี้จะมีอยู่ทุกเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 1 โรงเรียน

2. ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งหมด 225 โรงเรียน จำนวน 675 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด สังกัดโรงเรียน สถานภาพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายและเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการปฏิบัติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อร่วมกันพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนตามกรอบแนวคิดการวิจัย และตรวจแก้ไขภาษาให้ถูกต้องและชัดเจน
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.78-1.00 โดยมีค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ที่ 0.98
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขอีกครั้งเพื่อความชัดเจนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้
5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ให้ข้อมูล เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 675 ฉบับ โดยกำหนดวันขอรับคืนจากทางโรงเรียน และดำเนินการติดตามขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามกลับคืน
3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 502 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.37 ของผู้ตอบแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ

p แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรคือ โรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งหมด 225 โรงเรียน จำนวน 675 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 502 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.37 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายปัจจัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

X_{CA}	แทน	ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร
X_{TLN}	แทน	ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน
X_{SUP}	แทน	ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ F-distribution
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบใน t-distribution
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation)
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งแสดงน้ำหนักความสำคัญของตัวทำนายในสมการคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งแสดงน้ำหนักความสำคัญของตัวทำนายในสมการคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การอธิบายระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่ามีความสัมพันธ์มากน้อยอย่างไร
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การอธิบายความผันแปรระหว่างชุดตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตามว่ามีความผันแปรมากน้อยอย่างไร
Adj R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การอธิบายที่มีการปรับให้มีความสอดคล้องกับ กลุ่มตัวอย่างมากขึ้น
SEE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of Estimation)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	(n = 502)	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	168	33.47
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	168	33.47
ครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต	166	33.07
สังกัดโรงเรียน		
ประถมศึกษา	399	79.48
มัธยมศึกษา	103	20.51
ขนาดของโรงเรียน		
ระดับประถมศึกษา		
โรงเรียนขนาดเล็ก	54	13.98
โรงเรียนขนาดกลาง	228	55.69
โรงเรียนขนาดใหญ่	75	19.43
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	42	10.88
ระดับมัธยมศึกษา		
โรงเรียนขนาดเล็ก	12	10.34
โรงเรียนขนาดกลาง	64	55.17
โรงเรียนขนาดใหญ่	21	18.10
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	19	16.37
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	121	24.10
ปริญญาโท	363	72.31
ปริญญาเอก	18	3.59
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	32	6.39
5-10 ปี	142	28.34
11-20 ปี	144	28.74
มากกว่า 20 ปี	184	36.53

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 33.47 เท่ากัน รองลงมาคือมีสถานภาพเป็นครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต คิดเป็นร้อยละ 33.07 สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 79.48 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.41 สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา ร้อยละ 20.51 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.15 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 72.31 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.53 รองลงมาคือ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.74 และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.34

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การปฏิบัติงานในการนำหลักสูตรไปใช้	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร	4.35	0.47	มากที่สุด
ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	4.28	0.53	มากที่สุด
ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	4.23	0.60	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.29	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมทุกปัจจัยมีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำ
หลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายปัจจัย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัย
ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร

ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การเตรียมบุคลากร			
1. โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงวัตถุประสงค์ของการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้	4.35	0.64	มากที่สุด
2. โรงเรียนจัดให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต	4.33	0.69	มากที่สุด
3. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้	4.01	0.86	มาก
4. โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรป้องกันการทุจริต	3.80	0.97	มาก
5. โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตจากหน่วยงานภายนอก	4.24	0.75	มากที่สุด
6. โรงเรียนสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนสุจริตต้นแบบอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง	3.98	0.93	มาก
เฉลี่ยรวม	4.12	0.62	มาก
การจัดตารางสอน			
7. โรงเรียนจัดตารางสอนโดยพิจารณาจากภาระงาน ของครูผู้สอน ทั้งภาระงานสอนและภาระงานฝ่ายอื่นๆ	4.38	0.68	มากที่สุด
8. โรงเรียนจัดตารางสอนได้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรการป้องกันการทุจริต	4.35	0.72	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (ต่อ)

ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
9. โรงเรียนจัดระยะเวลาสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร	4.35	0.71	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.36	0.63	มากที่สุด
การจัดครูเข้าสอน			
10. โรงเรียนจัดครูเข้าสอนได้ตรงกับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการสอน	4.30	0.72	มากที่สุด
11. โรงเรียนจัดครูเข้าสอนมีจำนวนเพียงพอ ครบชั้นเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด	4.33	0.74	มากที่สุด
12. โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมใกล้เคียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด	4.36	0.70	มากที่สุด
13. โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และไม่ประพฤติตนเป็นผู้ทุจริต ทุกรูปแบบ	4.39	0.67	มากที่สุด
14. โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากภาระงานของครูผู้สอน	4.34	0.67	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.35	0.57	มากที่สุด
บริบททางสังคม			
15. โรงเรียนทำการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับความสุจริต/ทุจริต เพื่อเป็นข้อมูลก่อนนำหลักสูตรไปใช้	4.10	0.76	มาก
16. โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้สอดคล้องกับบริบท ค่านิยม และความคาดหวังของสังคมในการป้องกันการทุจริต	4.29	0.66	มากที่สุด
17. โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เช่น สภาพครอบครัว สภาพชุมชน ฯลฯ	4.23	0.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.21	0.63	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (ต่อ)

ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร			
18. ผู้บริหารดำเนินชีวิตบนหลักความพอประมาณ ไม่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ให้ความสำคัญถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน	4.57	0.58	มากที่สุด
19. ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	4.64	0.55	มากที่สุด
20. ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องในการกล่าวตักเตือนและลงโทษบุคลากรในโรงเรียนเมื่อมีการกระทำความผิด และไม่เรียกร้องผลประโยชน์จากบุคลากรในโรงเรียน	4.67	0.55	มากที่สุด
21. ผู้บริหารมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้า บนพื้นฐานความโปร่งใสและสร้างวัฒนธรรมการไม่ทนต่อการทุจริต	4.65	0.58	มากที่สุด
22. ผู้บริหารปฏิบัติราชการเต็มความสามารถ และอุทิศตนรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
23. ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ครู นักเรียน และบุคลากร	4.68	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.65	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดตารางสอน มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดครูเข้าสอน มีค่าเฉลี่ย 4.35

อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงวัตถุประสงค์ของการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตจากหน่วยงานภายนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดตารางสอนโดยพิจารณาจากภาระงานของครูผู้สอน ทั้งภาระงานสอนและภาระงานฝ่ายอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดตารางสอนได้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนจัดระยะเวลาสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดครูเข้าสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และไม่ประพฤติตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมใกล้เคียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากภาระงานของครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

บริบททางสังคม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้สอดคล้องกับบริบท ค่านิยม และความคาดหวังของสังคมในการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.29 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เช่น สภาพครอบครัว สภาพชุมชน ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนทำการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับความสุจริต/ทุจริต เพื่อเป็นข้อมูลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ ครู นักเรียน และบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติราชการเต็มความสามารถ และอุทิศตนรับผิดชอบหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ยึดมั่นในความ

ถูกต้องในการกล่าวตักเตือนและลงโทษบุคลากรในโรงเรียนเมื่อมีการกระทำความผิด และไม่เรียกร้องผลประโยชน์จากบุคลากรในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร			
24. โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อจัดทำประมวลรายวิชา	4.35	0.65	มากที่สุด
25. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในหลักสูตรป้องกันการทุจริต	4.45	0.61	มากที่สุด
26. โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.40	0.63	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.40	0.56	มากที่สุด
การออกแบบหน่วยการเรียนรู้			
27. โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้	4.32	0.67	มากที่สุด
28. โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	4.31	0.69	มากที่สุด
29. มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรป้องกันการทุจริตกำหนดไว้	4.32	0.65	มากที่สุด
30. โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนออกแบบสื่อการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.23	0.68	มากที่สุด
31. โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนนำผลการวิเคราะห์มาวางแผนการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร	4.26	0.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.29	0.59	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้			
32. โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ ครบตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรการป้องกันการทุจริต กำหนด	4.34	0.70	มากที่สุด
33. โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า ก่อนนำไปใช้สอน และเสนอให้ผู้บริหาร ให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้	4.35	0.67	มากที่สุด
34. โรงเรียนให้ครูผู้สอนกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรการป้องกันการทุจริต กำหนดไว้	4.30	0.67	มากที่สุด
35. โรงเรียนให้ครูจัดทำเอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ใบงาน ใบกิจกรรม และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้	4.35	0.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.34	0.63	มากที่สุด
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
36. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งกระบวนการกลุ่มและ รายบุคคล	4.39	0.65	มากที่สุด
37. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึก ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม	4.42	0.62	มากที่สุด
38. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการทุจริต/ไม่ทุจริต เพื่อให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา	4.36	0.67	มากที่สุด
39. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย การสร้างแบบจำลอง (โมเดล) เพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการ ทุจริต	3.95	0.78	มาก

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
40. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ การโต้วาทิ การพูดสุนทรพจน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิง วิพากษ์	3.85	0.90	มาก
41. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และนำเสนอผลงาน เช่น การจัดป้าย นิเทศ การจัดทำแผ่นพับ การจัดทำแผ่นโปสเตอร์ การจัดทำ ภาพยนตร์สั้น	4.12	0.81	มาก
42. โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย เชิญวิทยากรภายนอก เช่น ตำรวจ ป.ป.ช. จังหวัด อัยการ มาเล่าประสบการณ์และให้ความรู้กับผู้เรียนในเรื่องการทุจริต	4.01	0.91	มาก
เฉลี่ยรวม	4.16	0.61	มาก
สื่อการเรียนรู้			
43. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับเป้าหมายของหลักสูตร เช่น เอกสารประกอบการเรียน ชุด การสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ	4.19	0.73	มาก
44. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อ มัลติมีเดียและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วีดีโอ บทเรียนออนไลน์ บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิทาน การ์ตูน ข่าวจากหนังสือพิมพ์	4.31	0.71	มากที่สุด
45. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ นักเรียนสืบค้นข้อมูลออนไลน์จากแหล่งความรู้ เช่น เว็บไซต์ ป.ป.ช. เว็บไซต์สถาบันพระปกเกล้า เว็บไซต์กรมส่งเสริม วัฒนธรรม	4.21	0.74	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
46. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้แหล่งข่าวออนไลน์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กระจุกดอกทศอม โปสต์ทูเดย์ DMC TODAY เป็นต้น	4.06	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.19	0.64	มาก
การวัดและประเมินผลผู้เรียน			
47. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เช่น การสังเกตพฤติกรรมสุจริต/ทุจริตในการสอบ การทำงานร่วมกับเพื่อน การสอบถาม การสัมภาษณ์ พฤติกรรมสุจริต/ทุจริตของผู้เรียนระหว่างอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง	4.32	0.709	มากที่สุด
48. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สามารถวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ของหลักสูตร เช่น ด้านความรู้เน้นข้อสอบเชิงคิดวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมเน้นการประเมินตามสภาพจริง	4.32	0.706	มากที่สุด
49. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนกำหนดน้ำหนักคะแนนในสัดส่วนที่เหมาะสมกับหลักสูตร เช่น วัดความรู้ 30คะแนน วัดพฤติกรรม 70 คะแนน	4.34	0.702	มากที่สุด
50. โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.27	0.721	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.31	0.62	มากที่สุด
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านคุณธรรมจริยธรรม			
51. โรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรมป.ป.ช. สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัท สร้างการดี	4.44	0.65	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
52. โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันชาติ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ	4.51	0.63	มากที่สุด
53. โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.41	0.68	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.45	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในหลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อจัดทำประมวลรายวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผล

การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรป้องกันการทุจริตกำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนให้ครูจัดทำเอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ใบงาน ใบกิจกรรม และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนนำไปใช้สอน และเสนอให้ผู้บริหารให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรการป้องกันการทุจริตกำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งกระบวนการกลุ่มและรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการทุจริต/ไม่ทุจริต เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

สื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อมัลติมีเดียและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วีดีโอ บทเรียนออนไลน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิตาน การ์ตูน ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลออนไลน์จากแหล่งความรู้ เช่น เว็บไซต์ ป.ป.ช. เว็บไซต์สถาบันพระปกเกล้า เว็บไซต์กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร เช่น เอกสารประกอบการเรียน ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การวัดและประเมินผลผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนกำหนดน้ำหนักคะแนน ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับหลักสูตร เช่น วัดความรู้ 30 คะแนน วัดพฤติกรรม 70 คะแนน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เช่น การสังเกตพฤติกรรมสุจริต/ทุจริตในการสอบ การทำงานร่วมกับเพื่อน การสอบถาม การสัมภาษณ์ พฤติกรรมสุจริต/ทุจริตของผู้เรียนระหว่างอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สามารถวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ของหลักสูตร เช่น ด้านความรู้เน้นข้อสอบเชิงคิดวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันชาติ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัท สร้างการดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
การนิเทศการใช้หลักสูตร			
54. โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศเพื่อติดตามผลการจัดหลักสูตรป้องกันการทุจริต	4.16	0.76	มาก
55. โรงเรียนวางแผนปฏิบัติการนิเทศ และติดตามผลการจัดหลักสูตรป้องกันการทุจริต โดยใช้รูปแบบและกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย	4.14	0.76	มาก
56. โรงเรียนให้ความสำคัญในการสังเกตการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรป้องกันการทุจริต	4.20	0.75	มาก
57. โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูหรือผู้เชี่ยวชาญในการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต	4.20	0.74	มาก
เฉลี่ยรวม	4.18	0.69	มาก
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน			
58. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการป้องกันการทุจริต	4.13	0.81	มาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (ต่อ)

ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
59. โรงเรียนสนับสนุนให้มีการเชิญวิทยากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำทางศาสนา ในการสอนให้ผู้เรียนรู้จักผิดชอบ ชั่ว ดี	4.16	0.78	มาก
60. ผู้ปกครองคอยดูแลกำกับติดตามให้ผู้เรียนไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริต	4.17	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม	4.15	0.70	มาก
การจัดบรรยากาศในโรงเรียน			
61. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ธนาคารความดี ตู้ของหาย ได้คืน การจัดป้ายให้ความรู้ตามอาคารเรียน การกล่าวคำปฏิญาณโรงเรียนสุจริตช่วงกิจกรรมเคารพธงชาติ และกิจกรรมเสียงตามสาย เป็นต้น	4.39	0.71	มากที่สุด
62. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการประกาศยกย่องผู้เรียนที่ทำความดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น	4.44	0.65	มากที่สุด
63. โรงเรียนมีการออกกฎระเบียบและบทลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ	4.27	0.71	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.37	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร พบว่า การจัดบรรยากาศในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การนิเทศติดตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การนิเทศการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในการสังเกตการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูหรือผู้เชี่ยวชาญในการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศเพื่อติดตามผลการจัดหลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองคอยดูแลกำกับติดตามให้ผู้เรียนไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้มีการเชิญวิทยากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำทางศาสนา ในการสอนให้ผู้เรียนรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การจัดบรรยากาศในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้มีการประกาศยกย่องผู้เรียนที่ทำความดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ธนาคารความดี ตู้ของหายได้คืน การจัดป้ายให้ความรู้ตามอาคารเรียน การกล่าวคำปฏิญญาโรงเรียนสุจริตช่วงกิจกรรมเคารพธงชาติ และกิจกรรมเสียงตามสาย เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนมีการออกกฎระเบียบและบทลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน
สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริต
ไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

ความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร	4.10	0.68	มาก
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.64	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.26	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการนำหลักสูตร
การป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม พบว่า ความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับ
มาก รองลงมาคือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน
สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านความรู้ความเข้าใจ			
1. ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม	4.17	0.64	มาก
2. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต้านทุจริต	4.06	0.68	มาก
3. ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	4.24	0.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.15	0.67	มาก
ด้านการปฏิบัติตน			
4. ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.02	0.71	มาก
5. ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสิบไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.03	0.70	มาก
เฉลี่ยรวม	4.02	0.70	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.15 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ด้านความรู้ความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต้านทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการปฏิบัติตน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสิบไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกัน การทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริต			
ทุกรูปแบบ			
6. ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยการไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และทุกครั้งที่เก็บของผู้อื่นได้นำส่งคืนเจ้าของ	4.41	0.63	มากที่สุด
7. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เช่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นในการใช้ห้องสมุด เข้าแถวซื้ออาหาร ไม่แซงคิวผู้อื่น	4.32	0.61	มากที่สุด
8. ผู้เรียนปฏิบัติตนไม่ลอกการบ้านเพื่อน และไม่ทุจริตในการสอบ	4.15	0.68	มาก
เฉลี่ยรวม	4.29	0.64	มากที่สุด
ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต			
9. ผู้เรียนปฏิบัติตนตามหลักความพอเพียง เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลมทุกครั้งหลังเลิกใช้ ใช้น้ำอย่างประหยัด คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นต้น	4.30	0.64	มากที่สุด
10. ผู้เรียนปฏิบัติตนรักษาสมบัติของโรงเรียนไม่ให้ชำรุดเสียหาย เช่น หนังสือในห้องสมุด สุขภัณฑ์ในห้องสุขา อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น	4.26	0.63	มากที่สุด
11. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ช่วยเหลือ แบ่งปันน้ำใจ สิ่งของกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน บนพื้นฐานความสุจริต	4.38	0.63	มากที่สุด
12. ผู้เรียนนำวัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การทำพานไหว้ครู การประดิษฐ์กระทง เป็นต้น	4.35	0.63	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.32	0.63	มากที่สุด

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบ			
ต่อสังคม			
13. ผู้เรียนปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างเคร่งครัด และมีความพยายามในการเรียน เช่น เข้าเรียนตรงตามเวลา ไม่หนีเรียน เป็นต้น	4.31	0.62	มากที่สุด
14. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องาน และการบ้านที่ครูมอบหมาย	4.24	0.62	มากที่สุด
15. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสาเช่น ช่วยงานครู เป็นจิตอาสาจราจรของโรงเรียน ช่วยบริการในชุมชน เป็นต้น	4.35	0.63	มากที่สุด
16. ผู้เรียนไม่เพิกเฉยต่อการใช้สิทธิของตนเอง เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง เป็นต้น	4.42	0.64	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.33	0.63	มากที่สุด
ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต			
17. เมื่อผู้เรียนเห็นเพื่อนทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน หรือทุจริตในการสอบ จะตักเตือนเพื่อนหรือแจ้งให้ครูทราบทันที	4.30	0.67	มากที่สุด
18. ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างโปร่งใสเมื่อครูผู้สอนมอบหมายให้มีการแลกเปลี่ยนการตรวจงานของเพื่อน เช่น ไม่แก้ไขคำตอบให้เพื่อน	4.37	0.63	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.34	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จในการนำหลักสูตร การป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้าน และป้องกันการทุจริตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ปฏิบัติตน ตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด และปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตน โดยการไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และทุกครั้งที่เก็บของผู้อื่นได้จะนำส่งคืนเจ้าของ มีค่าเฉลี่ย มากที่สุดเท่ากับ 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เคารพสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น เช่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นในการใช้ห้องสมุด เข้าแถวซื้ออาหาร ไม่แซงคิวผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนปฏิบัติตนไม่ลอกการบ้านเพื่อน และไม่ทุจริต ในการสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติ ตนเป็นผู้ช่วยเหลือ แบ่งปันน้ำใจ สิ่งของกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน บนพื้นฐานความสุจริต มีค่าเฉลี่ย มากที่สุดเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนนำวัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การทำพานไหว้ครู การประดิษฐ์กระทง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนปฏิบัติตนตามหลักความพอเพียง เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลมทุกครั้งหลังเลิกใช้ ใช้น้ำอย่าง ประหยัด คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมาก ที่สุด ตามลำดับ

ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ไม่เพิกเฉยต่อการใช้สิทธิของตนเอง เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิต อาสาเช่น ช่วยงานครูเป็นจิตอาสาจราจรของโรงเรียน ช่วยบริการในชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนปฏิบัติตนตามหน้าที่ของตนเองอย่างเคร่งครัด และมีความ พยายามในการเรียน เช่น เข้าเรียนตรงตามเวลา ไม่หนีเรียน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 อยู่ใน ระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตัวอย่างโปร่งใสเมื่อครูผู้สอนมอบหมายให้มีการแลกเปลี่ยนการตรวจงานของเพื่อน เช่น ไม่แก้ไขคำตอบให้เพื่อน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เมื่อผู้เรียนเห็นเพื่อนทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน หรือทุจริตในการสอบ จะตักเตือนเพื่อนหรือแจ้งให้ครูทราบทันที มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.1 ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณว่าตัวแปรทำนายมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูงหรือไม่ ซึ่งตัวแปรทุกตัวจะต้องมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ไม่เกิน 0.8 ค่า Tolerance ไม่ต่ำกว่า 0.2 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 (วิเชียร เกตุสิงห์, 2541) จึงจะไม่มีปัญหาตัวแปรทำนายมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) ตัวแปรทำนายสำหรับการวิเคราะห์คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยที่สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ผลการตรวจสอบเป็น ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	X_{CA}	X_{TLN}	X_{SUP}
X_{CA}	1	.824**	.766**
X_{TLN}	.824**	1	.868**
X_{SUP}	.766**	.868**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 11 ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
Constant		
X _{CA}	.310	3.223
X _{TLN}	.285	4.393
X _{SUP}	.338	4.194

จากตารางที่ 10 และตารางที่ 11 พบว่า ตัวแปรทำนาย 2 ตัวแปรคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) และปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (X_{TLN}) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเกิน 0.8 อย่างไรก็ตามเมื่อตรวจสอบค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ตัวแปรทำนายทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่ต่ำกว่า 0.2 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 จึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรทำนายทั้ง 3 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูง (Multicollinearity) และสามารถนำมาวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณได้

6.2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) โดยนำตัวแปรทำนายคือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเข้าสู่สมการพยากรณ์เพื่อทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม และทำนายความสำเร็จดังกล่าวโดยจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต

6.2.1 การทำนายภาพรวมความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.806	.649 ^a	82.995	27.665	307.437	.000
Residual			44.813	.090		
Total			127.808			

หมายเหตุ ตัวแปรทำนาย ประกอบด้วย X_{CA} , X_{TLN} , X_{SUP}

ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	0.675	.126		.000
X_{CA}	.297	.051	.275	.000
X_{TLN}	.408	.059	.425	.000
X_{SUP}	.130	.046	.154	.005

เมื่อพิจารณาการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม ดังตารางที่ 12 และ 13 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_{TLN}) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (X_{SUP}) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ได้อย่างน้อย 64.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .425, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .275, p = .000$) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .154, p = .005$) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทำนายทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้นระดับความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

6.2.2 การทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.761	.579 ^a	98.990	32.997	228.393	.000
Residual			71.948	.144		
Total			170.938			

หมายเหตุ ตัวแปรทำนาย ประกอบด้วย X_{CA} , X_{TLN} , X_{SUP}

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	.224	.160		.000
X _{CA}	.279	.065	.223	.000
X _{TLN}	.475	.075	.428	.000
X _{SUP}	.150	.058	.153	.011

เมื่อพิจารณาการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร ดังตารางที่ 14 และ 15 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_{TLN}) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (X_{SUP}) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรได้ร้อยละ 57.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .428, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .223, p = .000$) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .153, p = .011$) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทำนายทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้นระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรดังกล่าวจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

6.2.3 การทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การอธิบาย (R^2) ของการทำนายความสำเร็จในการนำ
หลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จ	R	R^2	SS	MS	F	Sig.
Regression	.767	.586 ^a	77.253	25.751	236.954	.000
Residual			54.120	.109		
Total			131.372			

หมายเหตุ ตัวแปรทำนาย ประกอบด้วย X_{CA} , X_{TLN} , X_{SUP}

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (β) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำ
หลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	B	S.E.	β	Sig.
Constant	.848	.139		.000
X_{CA}	.303	.057	.277	.000
X_{TLN}	.382	.065	.392	.000
X_{SUP}	.123	.051	.143	.016

เมื่อพิจารณาการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้
ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ ดังตารางที่ 16 และ 17 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) ปัจจัยด้านการจัด
การเรียนการสอน (X_{TLN}) และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (X_{SUP}) สามารถ

ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรได้ร้อยละ 58.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .392, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .277, p = .000$) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .143, p = .016$) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทำนายทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้น ระดับความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรสามารถร่วมกันอธิบายค่าความแปรปรวนของความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ได้ร้อยละ 64.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($R^2 = .649, p = .000$) โดยปัจจัยทั้ง 3 สามารถอธิบายความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้ร้อยละ 57.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($R^2 = .579, p = .000$) และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้ร้อยละ 58.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($R^2 = .586, p = .000$) และเมื่อพิจารณาความสำเร็จเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .428, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .223, p = .000$) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .153, p = .011$) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .392, p = .000$) รองลงมาคือปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .277, p = .000$) และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .143, p = .016$)

ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำนายความสำเร็จของการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในภาพรวม ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต และด้านคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน
รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประชากรคือ โรงเรียนสุจริตต้นแบบสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 225 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต โรงเรียนละ 3 คน จำนวน 675 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 502 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.37 จากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นผู้สอนหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 33.47 เท่ากัน รองลงมาคือมีสถานภาพเป็นครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต คิดเป็นร้อยละ 33.07 สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 79.48 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.41 สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา ร้อยละ 20.51 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.15 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 72.31 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.53 รองลงมาคือ มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.74 และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.34

1.2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมทุกปัจจัยมีความเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดการเรียน

การสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายปัจจัย ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดตารางสอน มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดครูเข้าสอน มีค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงวัตถุประสงค์ ของการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตจากหน่วยงานภายนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดตารางสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดตารางสอนโดยพิจารณาจากภาระงานของครูผู้สอน ทั้งภาระงานสอนและภาระงานฝ่ายอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดตารางสอนได้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนจัดระยะเวลาสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดครูเข้าสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และไม่ประพฤติตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมใกล้เคียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากภาระงานของครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

บริบททางสังคม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้สอดคล้องกับบริบท ค่านิยม และความคาดหวังของสังคมในการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.29 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เช่น สภาพครอบครัว สภาพชุมชน ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนทำการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับความสุจริต/ทุจริต เพื่อเป็นข้อมูลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ครู นักเรียน และบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติราชการเต็มความสามารถ และอุทิศตนรับผิดชอบหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องในการกล่าวตักเตือนและลงโทษบุคลากรในโรงเรียนเมื่อมีการกระทำความผิด และไม่เรียกร้องผลประโยชน์จากบุคลากรในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.3.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในหลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.45 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อจัดทำประมวลรายวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้

ได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรป้องกันการทุจริตกำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนให้ครูจัดทำเอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ใบงาน ใบกิจกรรม และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนนำไปใช้สอน และเสนอให้ผู้บริหารให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรการป้องกันการทุจริตกำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งกระบวนการกลุ่มและรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการทุจริต/ไม่ทุจริต เพื่อให้ นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

สื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ ทั้งสื่อมัลติมีเดียและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วีดีโอ บทเรียนออนไลน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิทาน การ์ตูน ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลออนไลน์จากแหล่งความรู้ เช่น เว็บไซต์ ป.ป.ช. เว็บไซต์สถาบันพระปกเกล้า เว็บไซต์กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร เช่น เอกสารประกอบการเรียน ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การวัดและประเมินผลผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอน กำหนดน้ำหนักคะแนน ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับหลักสูตร เช่น วัดความรู้ 30 คะแนน วัดพฤติกรรม

70 คะแนน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เช่น การสังเกตพฤติกรรมสุจริต/ทุจริตในการสอบ การทำงานร่วมกับเพื่อน การสอบถาม การสัมภาษณ์ พฤติกรรมสุจริต/ทุจริตของผู้เรียนระหว่างอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สามารถวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ของหลักสูตร เช่น ด้านความรู้เน้นข้อสอบเชิงคิดวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันชาติ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัทสร้างการดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.3.3 ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า การจัดบรรยากาศในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การนิเทศติดตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การนิเทศการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในการสังเกตการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูหรือผู้เชี่ยวชาญในการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมากและโรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศเพื่อติดตามผลการจัดหลักสูตรป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองคอยดูแล กำกับติดตามให้ผู้เรียนไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนสนับสนุนให้มีการเชิญวิทยากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำทางศาสนา ในการสอนให้ผู้เรียนรู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการป้องกันการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

การจัดบรรยากาศในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้มีการประกาศ ยกย่องผู้เรียนที่ทำความดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.44 อยู่ใน ระดับมากที่สุด รองลงมา โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ธนาคารความดี ตู้ของหายได้คืน การจัดป้ายให้ความรู้ตามอาคารเรียน การกล่าวคำปฏิญญา โรงเรียนสุจริตช่วงกิจกรรมเคารพธงชาติ และกิจกรรมเสียงตามสาย เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 อยู่ในระดับ มากที่สุด และโรงเรียนมีการออกกฎระเบียบและบทลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม พบว่า ความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 อยู่ในระดับมาก

1.5 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1.5.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.15 อยู่ใน ระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า

ด้านความรู้ความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน

กับผลประโยชน์ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต้านทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการปฏิบัติตน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสิบไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.03 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก

1.5.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.34 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมากที่สุดและปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ปฏิบัติตนเป็นผู้สะอาดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยการไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และทุกครั้งที่เก็บของผู้อื่นได้จะนำส่งคืนเจ้าของ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เช่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นในการใช้ห้องสมุด เข้าแถวซื้ออาหารไม่แซงคิวผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนปฏิบัติตนไม่ลอกการบ้านเพื่อนและไม่ทุจริตในการสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ช่วยเหลือ แบ่งปันน้ำใจ สิ่งของกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน บนพื้นฐานความสุจริต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนนำวัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การทำพานไหว้ครู การประดิษฐ์กระทง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนปฏิบัติตนตามหลักความพอเพียง เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลมทุกครั้ง หลังเลิกใช้ ใช้น้ำอย่างประหยัด คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนไม่เพิกเฉยต่อการใช้สิทธิของตนเอง เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสา เช่น ช่วยงานครูเป็นจิตอาสาจราจรของโรงเรียน ช่วยบริการในชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้เรียนปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างเคร่งครัด และมีความพยายามในการเรียน เช่น เข้าเรียนตรงตามเวลา ไม่หนีเรียน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างโปร่งใสเมื่อครูผู้สอนมอบหมายให้มีการแลกเปลี่ยนการตรวจงานของเพื่อน เช่น ไม่แก้ไขคำตอบให้เพื่อน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เมื่อผู้เรียนเห็นเพื่อนทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน หรือทุจริตในการสอบ จะตักเตือนเพื่อนหรือแจ้งให้ครูทราบทันที มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นดังนี้

1.6.1 ผลการทำนายภาพรวมความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_{TLN}) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (X_{SUP}) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ได้อย่างน้อย 64.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .425, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .275, p = .000$) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .154, p = .005$) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทำนายทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้น ระดับความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

1.6.2 ผลการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลสัมฤทธิ์

ของผู้เรียนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_{TLN}) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (X_{SUP}) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรได้ร้อยละ 57.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .428, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .223, p = .000$) และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .153, p = .011$) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทำนายทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้น ระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรดังกล่าวจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

1.6.3 ผลการทำนายความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร (X_{CA}) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (X_{TLN}) และปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร (X_{SUP}) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ร้อยละ 58.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทำนายที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ($\beta = .392, p = .000$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ($\beta = .277, p = .000$) และด้านการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\beta = .143, p = .016$) ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรทำนายทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กล่าวคือ เมื่อปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้น ระดับความสำเร็จในการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าทั้ง 3 ตัวแปรส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตร และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยผู้วิจัยจะอภิปรายเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตร การป้องกันการทุจริตไปใช้มากที่สุด ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรและด้านคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นว่า ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ครูผู้สอน เป็นผู้มีความสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ โดยจะต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร เป็นลำดับแรกเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน แนวทางการวัดและประเมินผล และสามารถนำไปใช้ในการออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่สิริวรรณ ศรีพหล (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอน ครูคือหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับครู ดังนั้นครูจึงมีความสำคัญ ในการศึกษาหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อเลือกใช้เทคนิค และวิธีสอนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนศึกษาและใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่นเดียวกับวิชัช วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2558) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนในการนำ หลักสูตรแกนกลางไปใช้ในสถานศึกษา โดยครูผู้สอนจะต้องทำการวิเคราะห์ผู้เรียนและนำข้อมูล มาวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ออกแบบ และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสมองและความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เลือกใช้สื่อเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง นำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต โรงเรียน ควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งกระบวนการกลุ่ม และรายบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการทุจริต/ ไม่ทุจริต เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา ตลอดจนใช้สื่อการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เช่น วีดีโอ ข่าว VTR นิทาน การ์ตูน ภาพยนตร์สั้น สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ใบความรู้ ใบงาน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2561) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตควรใช้ กลยุทธ์การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจัดตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ด้วยการสอนโดยใช้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการ การสอนแบบสืบสวน

สอบสวน กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน การอภิปราย การแก้ปัญหา ตลอดจนใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะกับผู้เรียนแต่ละวัย

ผลการวิจัยตัวแปรย่อยของปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้สูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้กำหนดผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนจึงไม่ใช่เพียงแค่จัดในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันชาติ ฯลฯ และจัดตามแนวทางโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัทสร้างการดี นอกจากนี้โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงการป้องกันการทุจริตทุกรูปแบบ สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากนี้ยังเกิดคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการตามที่โรงเรียนสุจริตกำหนด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กล่าวไว้ว่าในการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต โรงเรียนควรจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการต่อต้านทุจริตสำหรับผู้เรียน ภายใต้การดำเนินงานโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัทสร้างการดี เช่นเดียวกับ อารมณ ฉนวนจิตร (2557) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ครูผู้สอนควรใช้วิธีการหลายๆ รูปแบบ เช่น การจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีสอน เช่น การสอนโดยการอภิปราย การสอนโดยการให้เล่นละคร การสอนโดยการสมมุติสถานการณ์ การจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการอบรม เช่น กิจกรรมโฮมรูม และการจัดกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมตรี สุวรรณไตรย์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริตของโรงเรียนบ้านโพรงงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกเขตอาหาร ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโพรงงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกเขตอาหารมี 7 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมละครโรงเรียนเล็ก กิจกรรมปลูกผักสวนครัว กิจกรรมโรงเรียนน่าอยู่ กิจกรรมคนดีศรีโพรงงาม กิจกรรมเด็กดีมีวินัย กิจกรรมวิเคราะห้ข่าว

และกิจกรรมจิตอาสา ผลการเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริต นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะจริง ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจกับพฤติกรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้สูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้สถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารจัดการให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ เริ่มตั้งแต่การเตรียมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการป้องกันการทุจริต การจัดครูเข้าสอนให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ คำนึงถึงการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครู วิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน สภาพครอบครัวของผู้เรียน ค่านิยม และความคาดหวังของสังคมในการป้องกันการทุจริต เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบริบททางสังคมก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารในการปฏิบัติตนป้องกันการทุจริต เช่นเดียวกับปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นับตั้งแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และมาลินี บุญยรัตพันธุ์ (2558) ที่กล่าวไว้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้สถานศึกษาจะต้องดำเนินงานบริหารและบริการหลักสูตร เริ่มตั้งแต่การเตรียมบุคลากรผู้ใช้หลักสูตร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร และการบริหารวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวก และช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

ผลการวิจัยตัวแปรย่อยของปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้สูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร เนื่องจากหลักสูตรการป้องกันการทุจริตเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น รวมทั้งปลูกฝังให้บุคลากรภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนมีจิตสำนึกในการแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม มีจิตพอเพียง ด้านทุจริต และสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต ดังนั้นในการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและนักเรียนในการป้องกันการทุจริตทุกรูปแบบ ดังที่สำนักวิชาการ

และมาตรฐานการศึกษา (2561) ได้กำหนดคุณธรรมในการป้องกันการทุจริตสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สุจริตต้นแบบ ได้แก่ คุณธรรมด้านอยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามรูปแบบ STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต คุณธรรม ด้านการมีวินัย หมายถึง การแสดงออกถึงการยึดมั่น และปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว สถานศึกษา และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตนตรงตามความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัว ต่อการกระทำผิด และคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ หมายถึง การเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปัน ความสุขส่วนตน ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันการทุจริต แห่งชาติ (2560) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจะมีผลต่อการตัดสินใจหรือ การปฏิบัติหน้าที่ ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากการยึดผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดขึ้นกับประเทศชาติ เป็นการกระทำผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณจึงอาจถือได้ว่าเป็นเหตุพื้นฐานของการทุจริตในรูปแบบต่างๆ ตามมาอีกมากมาย

3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ในการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ไปใช้ นอกจากจะดำเนินการบริหารหลักสูตรและดำเนินการจัดการเรียนการสอนแล้ว สถานศึกษา ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ได้แก่ การนิเทศการใช้หลักสูตร ซึ่งโรงเรียน ควรจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อติดตามผลการจัดหลักสูตรโดยใช้รูปแบบและกิจกรรมการนิเทศที่ หลากหลายเช่น จัดให้มีการสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน การให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับเพื่อนครู หรือผู้เชี่ยวชาญในการใช้หลักสูตร ฯลฯ ส่งเสริมและสนับสนุนการมี ส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการใช้หลักสูตรโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการป้องกันการทุจริต มีการเชิญวิทยากรในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำทางศาสนา ในการสอนให้ผู้เรียน รู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดีและผู้ปกครองคอยดูแลกำกับติดตามให้ผู้เรียนไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริต ตลอดจน การจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการประกาศยกย่องผู้เรียนที่ทำความดี

เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น ฯลฯ เช่นเดียวกับ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2561) ที่กล่าวไว้ว่า ระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรนั้น หน่วยงานต่างๆ หรือผู้บริหารควรจะได้จัดให้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เพื่อจะรับทราบปัญหาและหาทางแก้ปัญหา ซึ่งสามารถใช้การนิเทศในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้ดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ นิรมล ศตวุฒิ (2560) ได้กล่าวถึงงานในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรไว้ว่า สถานศึกษาควรดำเนินการนิเทศการใช้หลักสูตรติดตามผลการใช้หลักสูตร และจัดศูนย์ส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้หลักสูตร โดยงานเหล่านี้จำเป็นต้องมีในขณะที่นำหลักสูตรไปใช้หรือนำไปจัดการเรียนการสอน เพราะจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย

ผลการวิจัยตัวแปรย่อยของปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้สูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดบรรยากาศในโรงเรียน การจัดบรรยากาศในโรงเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด ในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ธนาคารความคิด ตู้ของหายได้คืน การจัดป้ายให้ความรู้ตามอาคารเรียน การกล่าวคำปฏิญาณโรงเรียนสุจริตช่วงกิจกรรมเคารพธงชาติ และกิจกรรมเสียง ตามสาย ฯลฯ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการประกายก้องของผู้เรียนที่ทำความดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น มีการออกกฎระเบียบและบทลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ เช่นเดียวกับสุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์ (2556) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะกับผู้เรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน การเลือกสรรโครงการกิจกรรมหลักสูตร ได้แก่ สภาพแวดล้อม และกิจกรรมภายนอกห้องเรียน ถ้าได้เลือกสรรอย่างดี จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อครูและนักเรียน และสอดคล้องกับทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2561) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศในโรงเรียนนอกจากจะจัดบรรยากาศทางกายภาพ เช่น ห้องเรียน มีความสะดวกสบาย มีสื่อการสอนครบถ้วนแล้ว บรรยากาศทางด้านจิตภาพก็มีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาประการหนึ่งก็คือ มุ่งให้นักเรียนมีบุคลิกภาพดี มีการแสดงออกทางกาย วาจา และใจตามแบบอย่างที่ดีที่สังคมยอมรับกล่าวคือ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีการประพฤติปฏิบัติสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ดี การที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้นต้องใช้เวลา และอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน จึงสามารถกลมกลืน

นักเรียนได้ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพจึงถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยปรับหรือโน้มน้าวพฤติกรรมของนักเรียนโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมจิตภาพที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นมิตร ความเป็นประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการตัดสินใจด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้จะแทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนสะสมทีละน้อย จนในที่สุดก็จะแสดงออกในลักษณะของบุคลิกภาพรูปแบบในการรับรู้ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ของนักเรียน

4. จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามความสำเร็จ ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำนายความสำเร็จของการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า ในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมความรู้ให้ผู้เรียนจุดหมายปลายทางของกระบวนการสอนคือทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นเดียวกับ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2559) ที่กล่าวไว้ว่า การสอนถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ หากไม่มีการสอน หลักสูตรแม้จะกำหนดไว้ดีเลิศเพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มุ่งหวังได้ แต่ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นไปตามกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของหลักสูตรการป้องกันการทุจริต การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ใช้กรณีศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการทุจริต/ไม่ทุจริต เพื่อให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา ใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย การวัดและประเมินผลเน้นประเมินตามสภาพจริง เช่น การสังเกตพฤติกรรมสุจริต/ทุจริตในการสอบ การทำงานร่วมกับเพื่อน การสอบถาม การสัมภาษณ์ พฤติกรรมสุจริต/ทุจริตของผู้เรียนระหว่างอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย

และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัทสร้างการดี เป็นต้น เช่นเดียวกับทศนา แคมมณี (2562) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอน หมายถึง การสอน โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ความหมายของการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากการถ่ายทอดความรู้ มาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน สาร/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน วิธีการ/กระบวนการที่ใช้ในการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เพื่อให้การขับเคลื่อนในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้บรรลุตามเป้าหมาย ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางของโครงการโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และกิจกรรมบริษัทสร้างการดี ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น การกำหนดแนวทางในการบริหารหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนแนวทางการวัดและประเมินผลผู้เรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริต

3.1.3 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จไปส่งเสริม สนับสนุนให้การขับเคลื่อนการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางในการขับเคลื่อนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในแต่ละด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ สำหรับโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กัญฐิกา เกศานุช. (2558). *การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2558). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- กิตติศักดิ์ ลักษณะ. (2560). *สังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษา 2* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เก็จนงก เอื้อวงศ์. (2562). *นิเทศการศึกษา ใน ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-79)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2559). *การออกแบบสื่อการศึกษาสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันตรี คุปตะวาทีน และบัญชา แสนทวี. (2555). *การนำหลักสูตรไปใช้ ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตร หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-40)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2560). *อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2561). *องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต ชุกก่าแพง. (2561). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2554). *สามัญทัศน์สื่อการสอนกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-42)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: วีพริ้นท์ (1991) จำกัด.

- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2561). สภาพแวดล้อม การจัดการ และการประเมินทางการศึกษา ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-50). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2560). แนวทางการใช้หลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้ำฝน วรฉัตร. (2559). ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงองค์การกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนสุจริต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2559). หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2560). การพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประไพพร อุทธิยา และเจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2553). ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการใช้หลักสูตร ช่วงชั้นที่ 2 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนบน. วารสารการบริหารการศึกษา, 4 (2), 27-41.
- ปราณี สังขะตะววรรณ และธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2553). ทฤษฎีหลักสูตร หลักการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาหลักสูตรและการสอน หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-74). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มีน เซอร์วิส ซีพพลาย.
- ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: เซอร์วิส ซีพพลาย.
- พรทิพย์ ไชยมงคล. (2560). การศึกษาสภาพการดำเนินงานในโครงการโรงเรียนสุจริตกลุ่มโรงเรียนเชิงคำ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2556). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: แฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์.

- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2555). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนพื้นฐานเด็กเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2561). *หลักคิดการจัดหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาลินี บุญยรัตพันธุ์. (2558). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไมตรี สุวรรณไตรย์. (2558). *การเสริมสร้างคุณธรรมนักเรียนภายใต้โมเดลโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านโพรงงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ระวีวรรณ ศรีศรีรามศรี. (2559). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2562). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2562). *การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร ใน ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-79)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และมารุต ทรรตนากรกุล. (2562). *หลักการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรา เล่าเรียนดี ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป.
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2561). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การออกแบบระบบการผลิตและการใช้สื่อการสอน สำหรับครูในโรงเรียนจังหวัดนนทบุรี*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2562). *รายงานการวิจัยระบบการออกแบบการใช้สื่อเพื่อการสอนแบบบูรณาการ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ พรินท์.

- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2558). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา : กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- วีรพล แสงปัญญา. (2561). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2559). หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สงัด อุทรานันท์. (2527). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: วงเดือนการพิมพ์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2558). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). รายงานการวิจัยนำร่องการใช้หลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการป้องกันการทุจริต. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). สภาวการณ์การทุจริตของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2556). มาตรฐานโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). คู่มือหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2559). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2559 โครงการโรงเรียนสุจริต. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร*. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2555). การพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 6-10, (หน้า 1-69)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2561). ชุดฝึกอบรมทางไกลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิวรรณ ต้นตึรจนาวงศ์. (2556). การบริหารหลักสูตร ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 6-10, (หน้า 1-37)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). *การออกแบบการสอน : หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์. (2554). *การประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวรรณีย์ ยะหะกร. (2553). การนำหลักสูตรไปใช้ ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาหลักสูตรและการสอน หน่วยที่ 6-10, (หน้า 1-37)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อชิป หัตถถัก. (2558). *การนำเสนอแนวทางในการใช้หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2557). วิทยาการการสอน ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการสอน หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-32)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรา รอดดารา. (2555). จริยศาสตร์ จริยธรรม และคุณธรรม : การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 1-5, (หน้า 1-78)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารมณ ฉนวนจิตร. (2557). *การสอนเพื่อพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาษาอังกฤษ

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and instructional leadership*. 10th ed. New York: Pearson.

Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2018). *Curriculum: Foundations, Principles, and Issues*. New York: Pearson.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุธรรง	อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. นางแสงดาว ผมงาม	ครูเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบางระจันวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กลุ่มภารกิจบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิชาชีพ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ โทร. 82565 ต่อ 6734

ที่ อว 64.6(2791.04)/1091

วันที่ 29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุดรุ่ง

ด้วย นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาศาสตร์ และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผลสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชิโนกุล)

รองคณบดี

ที่ อว 64.6/1853

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมืองานวิจัย
เรียน ดร. รพีพรรณ เอกสุภาพันธ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัศพรพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิรัชกิจ ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6734
เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 099-1981717 email: om_10804@hotmail.com

ที่ อว 64.6/1852

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

29 มิถุนายน 2563

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมืองานวิจัย

เรียน นางสาวดาว ผมงาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียน สุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชิโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิรัชกิจ ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565 ต่อ 6734
เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 099-1981717 email: om_10804@hotmail.com

ที่ อว 64.6/1917

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

3 กรกฎาคม 2563

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษา และพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผัสพรธณอมพงษ์ชาติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ นิสิตจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

กลุ่มภารกิจบริการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวิชาชีพ ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2565-97 ต่อ 6734
เบอร์โทรศัพท์ผู้วิจัย: 099-1981717 email: om_10804@hotmail.com

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาคผนวก ค
CHULALONGKORN UNIVERSITY
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้
ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้ตอบแบบสอบถามงานวิจัยนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนหลักสูตรป้องกันการทุจริต

3. แบบสอบถามมีจำนวนหน้า 12 หน้า แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

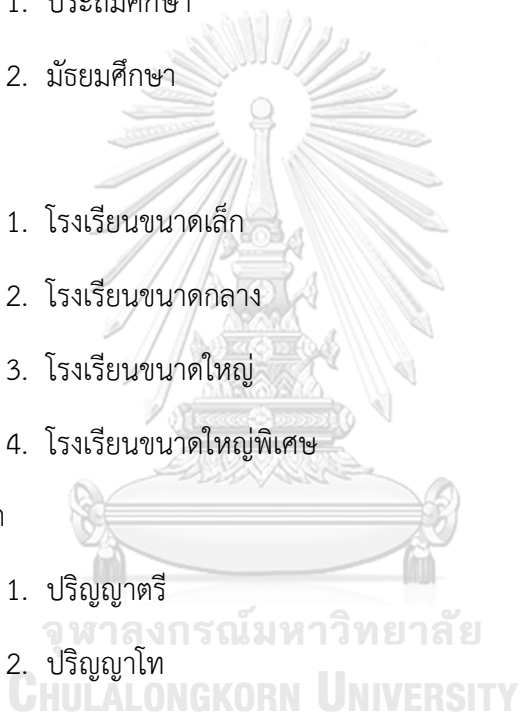
นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพ 1. ผู้อำนวยการโรงเรียน
 2. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
 3. ครูผู้สอนหลักสูตรการป้องกันการทุจริต
2. สังกัดโรงเรียน 1. ประถมศึกษา
 2. มัธยมศึกษา
3. ขนาดของโรงเรียน 1. โรงเรียนขนาดเล็ก
 2. โรงเรียนขนาดกลาง
 3. โรงเรียนขนาดใหญ่
 4. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด 1. ปริญญาตรี
 2. ปริญญาโท
 3. ปริญญาเอก
5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1. น้อยกว่า 5 ปี
 2. 5-10 ปี
 3. 11-20 ปี
 4. มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริต

ไปใช้ ของโรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อรายการต่อไปนี้ในความคิดเห็นของท่านมีการปฏิบัติในการนำหลักสูตร
ด้านทุจริตศึกษาไปใช้มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร						
- การเตรียมบุคลากร						
1.	โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบถึงวัตถุประสงค์ของการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้					
2.	โรงเรียนจัดให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต					
3.	โรงเรียนจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรป้องกันการทุจริตไปใช้					
4.	โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรป้องกันการทุจริต					
5.	โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตจากหน่วยงานภายนอก					
6.	โรงเรียนสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนสุจริตต้นแบบอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- การจัดตารางสอน					
7.	โรงเรียนจัดตารางสอนโดยพิจารณาจากภาระงาน ของครูผู้สอน ทั้งภาระงานสอนและภาระงานฝ่ายอื่นๆ					
8.	โรงเรียนจัดตารางสอนได้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตรการป้องกันการทุจริต					
9.	โรงเรียนจัดระยะเวลาสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร					
	- การจัดครูเข้าสอน					
10.	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการสอน					
11.	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนมีจำนวนเพียงพอ ครบชั้นเรียนตามที่หลักสูตรกำหนด					
12.	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมใกล้เคียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้มากที่สุด					
13.	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และไม่ประพฤติตนเป็นผู้ทุจริต ทุกรูปแบบ					
14.	โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากภาระงานของครูผู้สอน					
	- บริบททางสังคม					
15.	โรงเรียนทำการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับความสุจริต/ทุจริต เพื่อเป็นข้อมูลก่อนนำหลักสูตรไปใช้					
16.	โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตได้สอดคล้องกับบริบท ค่านิยม และความคาดหวังของสังคมในการป้องกันการทุจริต					
17.	โรงเรียนดำเนินการใช้หลักสูตรการป้องกันการทุจริตโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เช่น สภาพครอบครัว สภาพชุมชน ฯลฯ					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร					
18.	ผู้บริหารดำเนินชีวิตบนหลักความพอประมาณ ไม่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ให้ความสำคัญถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน					
	- คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร					
19.	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ					
20.	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องในการกล่าวตักเตือนและลงโทษบุคลากรในโรงเรียนเมื่อมีการกระทำความผิด และไม่เรียกร้องผลประโยชน์จากบุคลากรในโรงเรียน					
21.	ผู้บริหารมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานความโปร่งใสและสร้างวัฒนธรรมการไม่ทนต่อการทุจริต					
22.	ผู้บริหารปฏิบัติราชการเต็มความสามารถ และอุทิศตนรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน					
23.	ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ครู นักเรียน และบุคลากร					
ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน						
	- การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร					
24.	โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อจัดทำประมวลรายวิชา					
25.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในหลักสูตรป้องกันการทุจริต					
26.	โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- การออกแบบหน่วยการเรียนรู้					
27.	โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้					
28.	โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน					
29.	มีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรป้องกันการทุจริตกำหนดไว้					
	- การออกแบบหน่วยการเรียนรู้					
30.	โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
31.	โรงเรียนดำเนินการให้ครูผู้สอนนำผลการวิเคราะห์มาวางแผนการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร					
	- การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้					
32.	โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรการป้องกันการทุจริตกำหนด					
33.	โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนนำไปใช้สอน และเสนอให้ผู้บริหารให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้					
34.	โรงเรียนให้ครูผู้สอนกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรการป้องกันการทุจริตกำหนดไว้					
35.	โรงเรียนให้ครูจัดทำเอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ใบงาน ใบกิจกรรม และเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
36.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งกระบวนการกลุ่มและรายบุคคล					
37.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม					
38.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาบริบทของชุมชนเกี่ยวกับประเด็นการทุจริต/ไม่ทุจริต เพื่อให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา					
	- การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
39.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสร้างแบบจำลอง (โมเดล) เพื่อเสนอแนวทางในการป้องกันการทุจริต					
40.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การโต้วาที การพูดสุนทรพจน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์					
41.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และนำเสนอผลงาน เช่น การจัดป้ายนิเทศ การจัดทำแผ่นพับ การจัดทำแผ่นโปสเตอร์ การจัดทำภาพยนตร์สั้น					
42.	โรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเชิญวิทยากรภายนอก เช่น ตำรวจ ป.ป.ช. จังหวัด อัยการ มาเล่าประสบการณ์และให้ความรู้กับผู้เรียนในเรื่องการทุจริต					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- สื่อการเรียนรู้					
43.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนสร้างสื่อการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร เช่น เอกสารประกอบการเรียน ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ					
44.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อมัลติมีเดียและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วีดีโอ บทเรียนออนไลน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิตาน การตูน ข่าวจากหนังสือพิมพ์					
45.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลออนไลน์จากแหล่งความรู้ เช่น เว็บไซต์ ป.ช. เว็บไซต์สถาบันพระปกเกล้า เว็บไซต์กรมส่งเสริมวัฒนธรรม					
46.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้แหล่งข่าวออนไลน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กระบุงดอทคอม โพสต์ทูเดย์ DMC TODAY เป็นต้น					
	- การวัดและประเมินผลผู้เรียน					
47.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เช่น การสังเกตพฤติกรรมสุจริต/ทุจริตในการสอบ การทำงานร่วมกับเพื่อน การสอบถาม การสัมภาษณ์ พฤติกรรมสุจริต/ทุจริตของผู้เรียนระหว่างอยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง					
48.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สามารถวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ของหลักสูตร เช่น ด้านความรู้เน้นข้อสอบเชิงคิดวิเคราะห์ ด้านพฤติกรรมเน้นการประเมินตามสภาพจริง					
49.	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนกำหนดน้ำหนักคะแนน ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับหลักสูตร เช่น วัดความรู้ 30 คะแนน วัดพฤติกรรม 70 คะแนน					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
50.	โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
	- การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
51.	โรงเรียนสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางโรงเรียนสุจริต ได้แก่ กิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดิน และ กิจกรรมบริษัทสร้างการดี					
52.	โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันชาติ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ					
53.	โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร						
	- การนิเทศการใช้หลักสูตร					
54.	โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการการนิเทศเพื่อติดตามผลการจัดหลักสูตรป้องกันการทุจริต					
55.	โรงเรียนวางแผนปฏิบัติการนิเทศ และติดตามผลการจัดหลักสูตรป้องกันการทุจริต โดยใช้รูปแบบและกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย					
56.	โรงเรียนให้ความสำคัญในการสังเกตการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรป้องกันการทุจริต					
57.	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูหรือผู้เชี่ยวชาญในการใช้หลักสูตรป้องกันการทุจริต					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน					
58.	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการป้องกันการทุจริต					
59.	โรงเรียนสนับสนุนให้มีการเชิญวิทยากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำทางศาสนา ในการสอนให้ผู้เรียนรู้จักผิดชอบ ชั่ว ดี					
60.	ผู้ปกครองคอยดูแลกำกับติดตามให้ผู้เรียนไม่ปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริต					
	- การจัดบรรยากาศในโรงเรียน					
61.	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ธนาคารความคิด ตู้ของหาย ได้คืน การจัดป้ายให้ความรู้ตามอาคารเรียน การกล่าวคำปฏิญาณโรงเรียนสุจริตช่วงกิจกรรมเคารพธงชาติ และกิจกรรมเสียงตามสาย เป็นต้น					
62.	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการประกาศยกย่องผู้เรียนที่ทำความดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น					
63.	โรงเรียนมีการออกกฎระเบียบและบทลงโทษเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ทุจริตทุกรูปแบบ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ ของ
โรงเรียนสุจริตต้นแบบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าข้อรายการต่อไปนี้ในความคิดเห็นของท่านจะเป็นความสำเร็จหลังจาก
การนำหลักสูตรการป้องกันการทุจริตไปใช้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร						
- ด้านความรู้ความเข้าใจ						
1.	ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะ ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม					
2.	ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG/ จิตพอเพียงต้านทุจริต					
3.	ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง และมีความรับผิดชอบต่อสังคม					
- ด้านการปฏิบัติตน						
4.	ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสองไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
5.	ผู้เรียนปฏิบัติตนในการนำระบบคิดฐานสิบไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณลักษณะที่พึงประสงค์						
	- ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริต ทุกรูปแบบ					
6.	ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยการไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และทุกครั้งที่เก็บของผู้อื่นได้จะนำส่งคืนเจ้าของ					
7.	ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เช่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นในการใช้ห้องสมุด เข้าแถวซื้ออาหาร ไม่แซงคิวผู้อื่น					
	- ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริต ทุกรูปแบบ					
8.	ผู้เรียนปฏิบัติตนไม่ลอกการบ้านเพื่อน และไม่ทุจริตในการสอบ					
	- ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG/ จิตพอเพียงต่อการ การทุจริต					
9.	ผู้เรียนปฏิบัติตนตามหลักความพอเพียง เช่น ปิดไฟ ปิดพัดลมทุกครั้งหลังเลิกใช้ ใช้น้ำอย่างประหยัด คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เป็นต้น					
10.	ผู้เรียนปฏิบัติตนรักษาสมบัติของโรงเรียนไม่ให้ชำรุดเสียหาย เช่น หนังสือในห้องสมุด สุขภัณฑ์ในห้องสุขา อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น					
11.	ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้ช่วยเหลือ แบ่งปันน้ำใจ สิ่งของกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน บนพื้นฐานความสุจริต					
12.	ผู้เรียนนำวัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การทำพานไหว้ครู การประดิษฐ์กระทง เป็นต้น					

ข้อที่	ข้อรายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	- ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม					
13.	ผู้เรียนปฏิบัติตนตามหน้าที่ของตนเองอย่างเคร่งครัด และมีความพยายามในการเรียน เช่น เข้าเรียนตรงตามเวลา ไม่หนีเรียน เป็นต้น					
14.	ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานและการบ้านที่ครูมอบหมาย					
15.	ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสาเช่น ช่วยงานครู เป็นจิตอาสาจราจรของโรงเรียน ช่วยบริการในชุมชน เป็นต้น					
16.	ผู้เรียนไม่เพิกเฉยต่อการใช้สิทธิของตนเอง เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง เป็นต้น					
	- ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต					
17.	เมื่อผู้เรียนเห็นเพื่อนทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนหรือทุจริตในการสอบ จะตักเตือนเพื่อนหรือแจ้งให้ครูทราบทันที					
18.	ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างโปร่งใสเมื่อครูผู้สอนมอบหมายให้มีการแลกเปลี่ยนการตรวจงานของเพื่อน เช่น ไม่แก้ไขคำตอบให้เพื่อน					

ขอขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง

ตารางวิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 18 วิเคราะห์สังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้	
<ul style="list-style-type: none"> • สงัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. งานบริหารและบริการหลักสูตร <ul style="list-style-type: none"> - งานเตรียมบุคลากร - การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร - การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร - การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน 2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร <ul style="list-style-type: none"> - การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น - การจัดทำแผนการสอน - การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน - การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน 3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร <ul style="list-style-type: none"> - การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร - การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> • ประไพพร อุทธิยา และเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม (2553) ได้สรุปผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยระดับห้องเรียน <ul style="list-style-type: none"> - อายุของครู - วุฒิการศึกษาของครู - รายได้ของผู้ปกครองนักเรียน - ประสบการณ์การสอนของครู - คุณภาพการสอนของครู - การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู - ขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู - เวลาในการเรียนรู้ของนักเรียน - แรงจูงใจการเรียนรู้ของนักเรียน 2. ปัจจัยระดับโรงเรียน <ul style="list-style-type: none"> - อายุของผู้บริหาร - วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร - ประสบการณ์ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา - บรรยากาศโรงเรียน - ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก
<ul style="list-style-type: none"> • สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้สรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วม 2. มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน 3. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 4. การมีระบบกำกับตรวจสอบคุณภาพที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร 2. การนิเทศติดตาม 3. เวลา 4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้	
<ul style="list-style-type: none"> • สุวรรณียะหะกร (2553) ได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบผลสำเร็จ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านผู้เรียน 2. ด้านผู้สอน 3. ด้านผู้บริหาร 4. ด้านสภาพแวดล้อม 5. ด้านเนื้อหา 	<ul style="list-style-type: none"> • ปราณี สังขะตาวรรธน และธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2553) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมครู 2. การปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการ 3. ประสิทธิภาพในการสอนของครู
<ul style="list-style-type: none"> • วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้สำเร็จ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. เอกสารหลักสูตรมีความชัดเจน สมบูรณ์ ทันสมัย 2. ผู้สอนมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อหลักสูตร 3. ผู้เรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะพื้นฐาน 4. มีการบริหารสนับสนุน มีทรัพยากรหลักสูตรที่ดี และเพียงพอที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร 5. มีคณะกรรมการบริหารที่มีองค์ประกอบที่ดี 6. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษามีประสิทธิภาพ 7. มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ 8. ระบบควบคุมการใช้หลักสูตร การติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ (2556) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาหลักสูตร 2. ความพร้อมของครูและบุคลากร 3. ความพร้อมของผู้เรียน 4. การจัดตารางสอน 5. การจัดครูเข้าสอน 6. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการเรียนรู้ 7. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น 8. การสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเพียงพอ ทันสมัย ใช้สื่อการเรียนรู้ 9. การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ 10. การสนับสนุนแหล่งวิทยาการต่างๆ 11. การจัดสภาพแวดล้อม 12. การวัดและประเมินผลผู้เรียน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้	
<ul style="list-style-type: none"> • ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 2. การจัดเวลาทำงาน 3. การเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป 	<ul style="list-style-type: none"> • วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2558) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยบริบททางสังคม 2. ปัจจัยทางบริบททางด้านกลุ่มเป้าหมาย 3. ปัจจัยบริบททางด้านเทคโนโลยี 4. ปัจจัยบริบททางด้านคุณธรรมจริยธรรม
<ul style="list-style-type: none"> • ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2561) สรุปปัจจัยสนับสนุนการบริหารหลักสูตรไว้ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ความเป็นผู้นำ 2. การมีส่วนร่วมของคนในองค์กร 3. การระดมคนและทรัพยากรในหน่วยงาน 4. การรู้ทันตะวันตก 	<ul style="list-style-type: none"> • สิทธิพล อาจอินทร์ (2561) สรุปหลักการสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. จะต้องมีการเตรียมการวางแผนอย่างเป็นระบบ 2. ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ 3. ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ 4. การนำหลักสูตรไปใช้ต้องมีการจัดปัจจัยต่างๆ ให้เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ 5. ในระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้เกิดปัญหา ต้องมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและร่วมกันแก้ไข 6. การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร

วิเคราะห์	สังเคราะห์
<ul style="list-style-type: none"> ● ความเหมือน <ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมบุคลากร 2. การจัดครูเข้าสอน 3. การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร 4. การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น 5. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการสอน 6. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร 7. การวัดและประเมินผลผู้เรียน 8. การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร 9. การศึกษาหลักสูตร 10. การจัดตารางสอน 11. การสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก 12. การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร <ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมบุคลากร 2. การจัดตารางสอน 3. การจัดครูเข้าสอน 4. บริบททางสังคม 5. คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร ● ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน <ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร 2. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5. สื่อการเรียนรู้ 6. การวัดและประเมินผลผู้เรียน 7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
<ol style="list-style-type: none"> 13. การมีส่วนร่วมของบุคลากร 14. การมีระบบกำกับตรวจสอบคุณภาพที่ดี 15. ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร 16. เวลาในการจัดการเรียนการสอน 17. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 18. คุณภาพการสอนของครู 19. การจัดบรรยากาศในโรงเรียน 20. ความพร้อมของผู้เรียน <ul style="list-style-type: none"> ● ความต่าง <ol style="list-style-type: none"> 1. การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน 2. การจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร 	<ol style="list-style-type: none"> 8. ด้านคุณธรรมจริยธรรม <ul style="list-style-type: none"> ● ปัจจัยด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร <ol style="list-style-type: none"> 1. การนิเทศติดตาม 2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน 3. การจัดบรรยากาศในโรงเรียน

วิเคราะห์	สังเคราะห์
<ol style="list-style-type: none"> 3. การจัดการเรียน 4. การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครอง 5. การวางแผนการสอน 6. การจัดสอนซ่อมเสริม 7. การมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน 8. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 9. อายุของครู 10. วุฒิการศึกษาของครู 11. รายได้ของผู้ปกครองนักเรียน 12. ประสบการณ์การสอนของครู 13. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู 14. ขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู 15. แรงจูงใจการเรียนของนักเรียน 16. อายุของผู้บริหาร 17. วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร 18. ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา 19. การปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการ 20. การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 21. การรู้ทันตะวันตก 	
<ol style="list-style-type: none"> 22. เอกสารหลักสูตรชัดเจน ทันสมัย 23. บริบททางสังคม 24. บริบทด้านเทคโนโลยี 25. บริบทด้านคุณธรรม จริยธรรม 26. การเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไป 27. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษามีประสิทธิภาพ 29. เนื้อหา 	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา
วัน เดือน ปี เกิด	2 พฤศจิกายน 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบูรณ์
วุฒิการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เมื่อปีการศึกษา 2559 - หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตสอบบรรจุเข้ารับราชการครู โรงเรียนกบินทร์วิทยา จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อปีการศึกษา 2560 - จากนั้นเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ- ราชวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2563 - และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติเทศ การศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2561